

LÄÄKEHOITOKANSIO SIMON PALVELUKODILLE

**SIMON PALVELUKOTI SIMPPA
MERILAPIN HOIVA OY
Varkkermontie 6
95200 Simo**

Jaara Marjo & Kangas-Kemppainen Helena

SISÄLLYS:

I SYDÄN-JA VERISUONISAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO	8
1 KOHONNEEN VERENPAINEN LÄÄKEHOITO	9
1.1 Amlodipin®	11
1.2 Atacand®	13
1.3 Bisoprolol®	14
1.4 Cardace®	16
1.5 Cardiol®	18
1.6 Ramipril®	20
1.7 Seloken zoc®	22
1.8 Spesicor Dos®	24
2 SEPELVALTIMOTAUDIN LÄÄKEHOITO	26
2.1 Ormox®	27
2.2 Primaspan®	29
3 RASVA - AINEENVAIHDUNNAN HÄIRIÖIDEN LÄÄKEHOITO	31
3.1 Simvastatin®	32
II DIABETESLÄÄKKEET	34
1 DIABETESTA SAIRASTAVAN LÄÄKEHOITO	35
1.1 Lantus® 100 iu/ml	36
1.2 Levemir penfill® 100u/ml inj,liuos	38
1.3 NovoRapid®FlexPen® 100U/ml	40
1.4 Diformin retard®	42
1.5 Metforem®	44

1.6 Amaryl®	46
1.7 Actos®.....	48
III RUOANSULATUSKANAVAN SAIRAUKSIEN LÄÄKKEHOITO	49
1 REFLUKSITAUTIA JA MAHAHAAVAA SAIRASTAVAN LÄÄKKEHOITO	50
1.1 Nexium®	51
1.2 Omeprazol®.....	53
2 UMMETUKSEN LÄÄKKEHOITO	55
2.1 Lactulos®	56
2.2 Movicol®.....	58
IV KALSIUMIN JA LUUN AINEENVAIHDUNNAN HÄIRIÖIDEN LÄÄKKEHOITO..	60
1 OSTEOPOROOSI	61
1.1 Fosavance®	62
V KIPULÄÄKKEET SEKÄ REUMA - JA KIHTILÄÄKKEET	64
1 KIVUN LÄÄKKEHOITO	65
1.1 Panacod®	66
1.2 Para-tabs®	67
1.3 Sirdalud®.....	69
1.4 Oxycontin®	71
2 REUMALÄÄKKEET	72
2.1 Myocrisin®.....	73
2.2 Sandimmun neoral®	74
VI HORMOONILÄÄKKEET	76

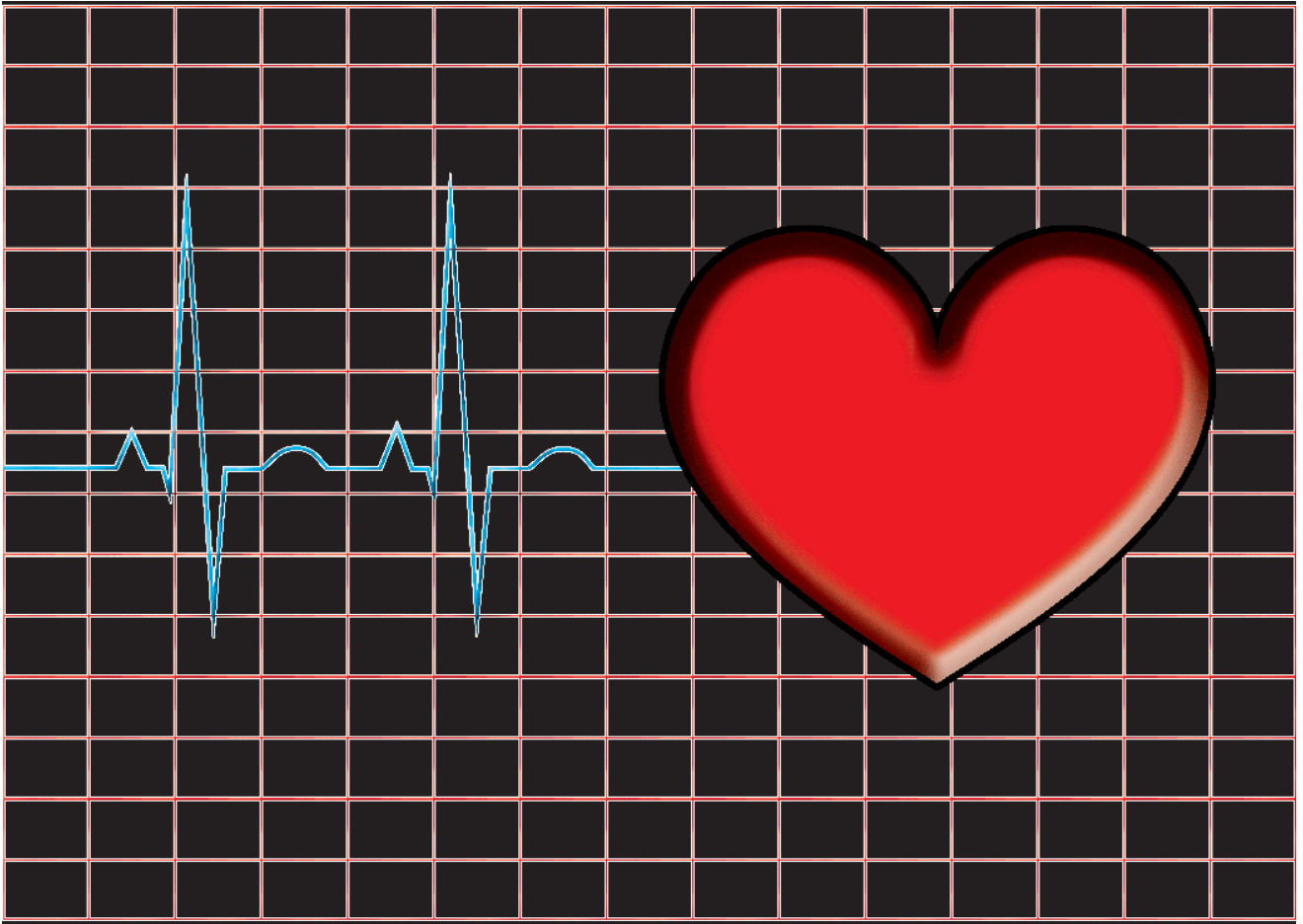
1 HORMONAALISET LÄÄKKEET	77
1.1 Prednisolon®	78
2 HORMONAALINEN RASKAUDEN EHKÄISY	80
2.1 Mercilon®	82
2.2 Yasmine®	84
3 KILPIRAUHASSEN TOIMINTAHÄIRIÖN LÄÄKEHOITO	85
3.1 Thyroxin®	86
VII RAUTA, VITAMIINIT SEKÄ KIVENNÄIS - JA HIVENAINNEET	88
1 RAUTA JA MUUT ANEMIALÄÄKKEET	89
1.1 Obsidan fe++®	90
2 KIVENNÄIS - JA HIVENAINNEET	92
2.1 Calcichew®	93
2.2 Ideos®	95
3 VITAMIINIT	96
3.1 Multitabs neo®	97
VIII SILMÄTAUTIEN LÄÄKKEET	98
1 GLAUKOOMAN LÄÄKEHOITO	99
1.1 Xalatan®	100
IX HENGITYSTEIDEN LÄÄKKEET	101
1 ASTMAN LÄÄKEHOITO	102
1.1 Seretide diskus®	103
1.2 Singulair®	105

1.3 Ventolin diskus®	107
X SUKUPUOLI JA VIRTSÄELINSAIRAUKSIEN LÄÄKKEET	108
1 ETURAUHASSEN LÄÄKEHOITO	109
1.1 Omnic®.....	110
XI PSYYKENLÄÄKKEET.....	112
1 AHDISTUNEISUUDEN JA UNETTOMUUDEN LÄÄKEHOITO	113
1.1 Antabus®.....	114
1.2 Circadin®	116
1.3 Diapam®	117
1.4 Imovane®.....	119
1.5 Insomin®.....	121
1.6 Opamox®.....	122
1.7 Stesolid®	123
1.8 Temesta®	125
1.9 Tenox®	126
2 MASENNUSLÄÄKKEET ELI ANTIDEPRESSIIVIT	127
2.1 Cipramil®.....	129
2.2 Cipralext®.....	131
2.3 Mirtatsapiini®	133
2.4 Zolofxt®.....	135
3 PSYKOOSILÄÄKKEET	137
3.1 Abilify®.....	139
3.2 Klorproman®.....	140

3.3 Leponex®.....	142
3.4 Levozin®.....	144
3.5 Melpax®.....	146
3.6 Neulactil®.....	147
3.7 Risperdal®.....	148
3.8 Risperdal consta injektio®.....	150
3.9 Serenase®.....	151
3.10 Serenase depot injektio®.....	152
3.11 Seroguel®.....	153
3.12 Truxal®.....	155
3.13 Zyprexa®.....	156
XII NEUROLOGISTEN SAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO.....	158
1 EPILEPSIALÄÄKKEET.....	159
1.1 Deprakine®.....	160
1.2 Gabapentin®.....	162
1.3 Hydantin®.....	164
1.4 Keppra®.....	165
1.5 Lyrica®.....	166
1.6 Rivatril®.....	167
1.7 Topimax®.....	168
2 PARKINSONISMILÄÄKKEET.....	170
2.1 Ipsatol®.....	171
3 MUISTISAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO.....	173

3.1 Ebixa®	174
3.2 Exelon®	176
3.3 Exelon 4,6mg/24 h depotlaastari®	178

I SYDÄN-JA VERISUONISAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO

1 KOHONNEEN VERENPAINEN LÄÄKEHOITO

Kohonnut verenpaine (hypertensio) ei aina aiheuta oireita. Se vaatii kuitenkin aina seurantaa, koska korkea verenpaine kuormittaa verenkiertoelimestöä ja saattaa johtaa sydämen ja munuaisten vajaatoimintaan sekä lisätä sydän - tai aivoinfarktin vaaraa. Kohonneen verenpaineen hoidossa pyritään ehkäisemään näitä sairauksia.

Lievästi kohonnutta verenpainetta pyritään aluksi hoitamaan lääkkeettömillä hoitomuodoilla (ruokavaliohoito, liikunta, painonhallinta, runsaan alkoholin käytön vähentäminen, tupakanpolton lopettaminen, stressin välttäminen).

Yleensä lääkehoito aloitetaan, jos verenpaine on noin 160 / 100 mmHg. Erityistilanteissa (esim. diabeetikot ja munuaispotilaat) lääkehoito voidaan aloittaa jo verenpaineen ollessa 140 / 90 mmHg. Lääkehoidon aloittamiseen vaikuttavat myös verenpaineen aiheuttamat kohde-elinvauriot, kuten esimerkiksi sepelvaltimotauti, aivoverenkiertohäiriöt, hypertrofia (sydämen vasemman kammion seinämän paksuuntuminen) sekä lähisukulaisilla todetut sydän- ja verisuonisairaudet. Lääkehoidon tueksi tarvitaan aina lääkkeetöntä hoitoa.

Hoidon tavoitteena on alentaa verenpainetta, jolloin sydän - ja verisuonitautien vaara pienenee.

Kohonneen verenpaineen hoidossa käytetään tavallisimmin **ACE: estäjiä**, **ATR: n (angiotensiinin reseptorin salpaajat) salpaajia**, **diureetteja (nesteenpoistolääkkeet)**, **beetasalpaajia** ja **kalسيومkanavan salpaajia**.

Verenpainetason luokittelu aikuisilla

Verenpaineluokka	Yläpaine (Systolinen paine) (mmHg)	Alapaine (Diastolinen paine) (mmHg)
Ihanteellinen verenpaine	alle 120	alle 80
Normaali verenpaine	alle 130	alle 85
Tyydyttävä verenpaine	130 - 139	85 - 89
Kohonnut verenpaine		
-lievästi kohonnut	140 - 159	90 - 99
-kohtalaisesti kohonnut	160 - 179	100 - 109
-huomattavasti kohonnut	180 tai enemmän	110 tai enemmän

1.1 Amlodipin®

- Vaikuttava aine amlodipiini, kuuluu kalsiumestäjien eli kalsiumsalpaajien lääke-ryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään alentamaan kohonnutta verenpainetta sekä ehkäisemään sydänlihaksen hapenpuutteesta johtuvaa ns. angina pectoris - kipua.

Vaikutustapa:

- Amlodipiini vähentää ääreisverisuonien aiheuttamaa vastusta verenkierrolle, jolloin sydämen kuorma kevenee ja verenpaine alenee. Amlodipiini laajentaa sepelvaltimoita, jolloin angina pectoris - kivut lievittyvät.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään vesilasillisen kera aterioinnista riippumatta. Tabletin voi nielemisen helpottamiseksi tarvittaessa puolittaa.

Haittavaikutukset:

- Yleisimpiä haittavaikutuksia ovat: päänsärky, uneliaisuus, huimaus, kasvojen ja kaulan punoitus, pahoinvointi, vatsakipu, nilkkojen turpoaminen, turvotus, väsymys.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Amlodipin actavis
- Amlodipin bluefish
- Amlodipin bmm pharma
- Amlodipin copyfarm
- Amlodipin hexal
- Amlodipin orifarm
- Amlodipin orion
- Amlodipin sandoz
- Amlodipine teva
- Amloratio
- Norvasc

1.2 Atacand®

- Vaikuttava aine kandesartaani, kuuluu angiotensiinireseptorin (AT₁R) salpajisiin eli sartaaneihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään kohonneen verenpaineen ja sydämen vajaatoiminnan hoidossa.

Vaikutustapa:

- Kandesartaani toimii rentouttamalla ja laajentamalla verisuonia, jolloin verenpaine laskee ja se helpottaa sydäntä pumppaamaan verta kaikkialle elimistöön.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina nesteen kera. Voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan. Tabletit otetaan kerran vuorokaudessa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Huimauksen tunne, päänsärky, hengitystieinfektio, matala verenpaine, muutokset verikoetuloksissa (vähentynyt veren natriumpitoisuus, kohonnut veren kaliumpitoisuus), muutokset munuaisten toiminnassa.

Rinnakkaisvalmisteet: -

1.3 Bisoprolol®

- Vaikuttava aine bisoprololi, kuuluu selektiivisten beetasalpaajien ryhmään. Selektiiviset beetasalpaajat vaikuttavat etupäässä sydämeen.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään kohonneen verenpaineen hoidossa. Se ehkäisee myös sydänlihaksen niukasta hapensaannista johtuvaa puristavaa rintakipua eli angina pectorista.

Vaikutustapa:

- Bisoprolol hillitsee adrenaliinin ja sen sukulaisaineiden vaikutuksia sydämeen. Lääkkeen vaikutuksesta sydämen lyöntitiheys hidastuu ja työmäärä vähenee, jolloin verenpaine laskee. Beetasalpaajia voidaan käyttää myös migreenin estoon.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan veden kera. Voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään vatsaan.

Haittavaikutukset:

- Väsymys, uupumus, huimaus, päänsärky, raajojen kylmyys tai tunnottomuus, Raynaudin oireyhtymä, katkokävelyn pakeneminen, pahoinvointi, oksentelu, ripuli, vatsakipu, ummetus, painajaisunet, erektiohäiriöt, impotenssi.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Bisoproact
- Bisoprolol actavis
- Bisoprolol ratiopharm
- Bisoprolol sandoz
- Bisoprolol stada
- Bisoprolol vitabalans
- Bisoprololi ennapharma
- Emconcor
- Emconcor chf
- Orloc

1.4 Cardace®

- Vaikuttava aine ramipriili, kuuluu ACE: n estäjiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään kohonneen verenpaineen hoidossa. Lääkettä käytetään myös muiden sydän- ja verisuonitautien yhteydessä sekä munuaistaudin hoidossa.

Vaikutustapa:

- ACE-estäjät estävät angiotensiini-nimisen aineen syntyä elimistössä. Angiotensiini supistaa verisuonia, aiheuttaa suolan ja nesteen kertymistä elimistöön ja nostaa verenpainetta. Kun angiotensiinia on vähemmän verenkierrossa, verisuonet laajenevat ja verenpaine laskee.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisena nesteen kera. Suositellaan otettavaksi kerran päivässä, yleensä aamuisin, joka päivä samaan aikaan. Voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan. Lääkettä ei saa murskata tai pureskella.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Päänsärky, väsymys, huimauksen tunne, pyörtyily, alhainen verenpaine (hypotensio), kuiva ärsytysyskä, poskionteloiden tulehdus, hengenahdistus, vatsa- tai suolistokipu, ripuli, ruuansulatushäiriö, pahoinvointi, ihottuma, rintakipu, krampit tai lihaskipu, kaliumpitoisuuden nousu veriarvoissa.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Cardace
- Ramipril actavis
- Ramipril hexal
- Ramipril orion
- Ramipril ratiopharm
- Ramipril Sandoz
- Ramipril teva

1.5 Cardiol®

- Vaikuttava aine karvediloli, kuuluu beetasalpaajien ryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Cardiolia käytetään verenpainetaudin, sepelvaltimotaudin ja sydämen vajaatoiminnan hoitoon.

Vaikutustapa:

- Karvediloli alentaa verenpainetta hillitsemällä sydämen toimintaa ja laajentamalla verisuonia. Näiden vaikutusten seurauksena verenpaine alenee ja verenkierto säilyy ennallaan tai paranee.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit otetaan nesteen kera. Lääkkeen ottaminen aterioinnin yhteydessä vähentää tai estää mahdollisia haittavaikutuksia. Sydämen vajaatoimintapotilaiden ja huimaukseen taipuvaisten suositellaan ottavan tabletit aterian yhteydessä, jolloin imeytyminen on hitaampaa ja ortostaattisen hypotension mahdollisuus pienenee

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Huimaus, päänsärky, väsymys, uupumus, sydämen vajaatoiminta, matala verenpaine, tulehdukset, anemia, kipu, painon nousu, masennus, mielialan lasku, näköhäiriöt, silmien kuivuminen, sydämen harvallyöntisyys (bradykardia), turvotus, nesteen kertyminen elimistöön, kylmät raajat, hengenahdistus, erilaiset vatsavaivat, munuais- ja virtsaamishäiriöt.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Cardiol
- Carvedilol hexal
- Carvedilol orion pharma
- Carvedilol pfizer
- Carvedilol stada
- Carveratio
- Karvedilol mylan

1.6 Ramipril®

- Vaikuttava aine ramipriili, kuuluu ACE: n estäjien lääkeryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään alentamaan kohonnutta verenpainetta ja lievittämään sydämen vajaatoiminnan oireita. Sitä annetaan myös sydäninfarktin sairastaneille sydänpotilaille, koska se tällöin vähentää äkkikuoleman vaaraa. Valmistetta käytetään myös eräiden munuaissairauksien hoitoon.

Vaikutustapa:

- Ramipriili estää angiotensiini -nimisen peptidin muuttumista aktiiviseen, verenpainetta kohottavaan muotoon, jolloin koholla oleva paine alenee. Vaikutus alkaa yleensä 1-2 tunnissa ja on voimakkaimmillaan 3-6 tunnin kuluttua lääkkeen ottamisesta. Lääke saavuttaa täyden tehonsa muutaman hoitoviikon jälkeen.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisena nesteen kera. Suositellaan otettavaksi kerran päivässä, mieluiten aamuisin, joka päivä samaan aikaan. Voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Päänsärky, väsymys, huimauksen tunne, pyörtyily, alhainen verenpaine (hypotensio), kuiva ärsytysyskä, poskionteloiden tulehdus, hengenahdistus, vatsa- tai suolistokipu, ripuli, ruuansulatushäiriö, pahoinvointi, ihottuma, rintakipu, krampit tai lihaskipu, kaliumpitoisuuden nousu veriarvoissa.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Cardace
- Ramipril actavis
- Ramipril hexal
- Ramipril orion
- Ramipril ratiopharm
- Ramipril sandoz

1.7 Seloken zoc®

- Vaikuttava aine metoprololi, kuuluu selektiivisten beetasalpaajien ryhmään.

Lääkemuoto:

- Depottabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään kohonneen verenpaineen, sydämen vajaatoiminnan ja rytmihäiriöiden sekä sepelvaltimotaudin hoidossa. Lisäksi sitä käytetään ehkäisemään migreenikohtauksia.

Vaikutustapa:

- Metoprololi vaikuttaa erityisesti sydämessä ja vähemmän keuhkoissa. Lääke hidastaa sydämen lyöntitiheyttä, vähentää sen työmäärä, normalisoi sen epäsäännöllistä rytmiä ja laskee verenpainetta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit otetaan yleensä kerran päivässä. Tabletit niellään kokonaisina nesteen kera tyhjään vatsaan. ZOC - depottabletit otetaan nesteen kera aterian yhteydessä tai tyhjään vatsaan. Tabletteja ei saa murskata eikä pureskella.

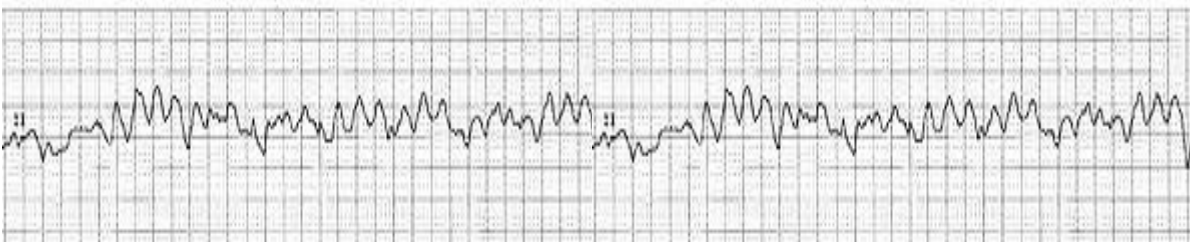

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Heitehuimaus, päänsärky, sydämen harvallyöntisyys (bradykardia), asennon muuttamiseen liittyvä huimaus, kylmät raajat, pahoinvointi, vatsakivut, ripuli, ummetus, hengenahdistus rasituksessa ja sydämen tykytys.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Metohexal
- Metomylan
- Metoprolol orion
- Metoprolol ratiopharm
- Seloken zoc
- Spesicor dos
- Spesimax.

1.8 Spesicor Dos®

- Vaikuttava aine metoprololi, kuuluu beetasalpaajien ryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Metoprololi on verenpainelääke, jota käytetään myös ehkäisemään sydänlihaksen niukasta hapensaannista johtuvaa puristavaa rintakipua eli angina pectorista. Se tasoittaa sydämen epäsäännöllistä rytmiä ja soveltuu sydäninfarktin jälkihoidon vähentämään äkkikuoleman vaaraa. Voidaan käyttää myös ehkäisemään migreenin oireita, sekä vähentämään käsien vapinaa kilpirauhasen liikatoiminnan yhteydessä. Valmistetta käytetään myös sydämen vajaatoiminnan hoitoon.

Vaikutustapa:

- Metoprololi hillitsee adrenaliinin ja sen sukulaisaineiden vaikutuksia erityisesti sydämeen. Lääkkeen vaikutuksesta sydämen lyöntitiheys hidastuu ja sen työ määrä vähenee, jolloin verenpaine alenee ja sydämen epäsäännöllinen rytmi voi palautua normaaliksi.

Lääkkeen ottaminen:

- Depot tabletit on nieltävä runsaan nesteen kera kokonaisina tai jaettuina niitä ei saa pureskella eikä murskata. Lääkeannoksen voi ottaa aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, heitehuimaus, tasapainohäiriöt, päänsärky, sydämen harvalyöntisyys (bradykardia), kylmät raajat, pahoinvointi, vatsakivut, ripuli, ummetus, hengenahdistus rasituksessa ja sydämen tykytys.

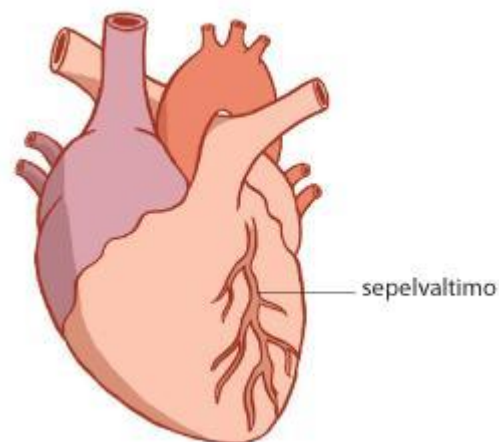
Rinnakkaisvalmisteet:

- Metohexal
- Metomylan
- Metoprolol orion
- Metoprolol ratiopharm
- Seloken zoc
- Spesicor dos
- Spesimax

2 SEPELVALTIMOTAUDIN LÄÄKEHOITO

Sepelvaltimotautissa sydämen verenkierrosta huolehtivat sepelvaltimot ovat ahtautuneet ateroskleroosin eli valtimoiden rasvakovetustaudin takia. Sepelvaltimontautikohdauksen tärkein oire on rintakipu, angina pectoris, joka ilmenee tavallisimmin rasituksessa

Stabiililla angina pectoriksella tarkoitetaan tilaa, jossa rintakipuja esiintyy rasituksessa. Tällöin sydänlihaksen verenkierto on rasituksen aikana riittämätön, kun hapentarve kasvaa. Epästabiilissa angina pectoriksessa potilaalla on tiheästi toistuvia tai pitkäkestoisia rintakipuja rasituksen ohella myös levossa. Epästabiilissa angina pectoriksessa sepelvaltimon ateroomaplakkiin on muodostunut repeämä, johon on kiinnittynyt suonta tukkiva verihuutaletrombi. Epästabiili angina pectoris vaatii usein kiireellistä sairaalahoitoa, koska tila saattaa ennakoida tulevaa sydäninfarktia.

Sepelvaltimotautia hoidetaan elintapamuutosten ja lääkehoidon avulla. Elintapamuutoksilla pyritään vähentämään sepelvaltimotaudin riskitekijöitä. Lääkehoidon tavoitteena on sydänlihaksen hapenpuutteen helpottaminen ja haitallisten sydäntapahtumien estäminen. Lääkkeitä voidaan käyttää äkillisten rintakipukohtausten lievityksessä sekä pitempiaikaisessa, kohtauksia ennalta ehkäisevässä hoidossa.

Sepelvaltimotaudin lääkehoidossa käytetään **nitraatteja, beetasalpaajia, kalsiuminestäjiä** sekä **veren hyytymistä estäviä** lääkeaineita.

2.1 Ormox®

- Vaikuttava aine isosorbidimononitraatti, joka on glyseryylinitraatin, nitron, sukulaissaine.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään sydänlihaksen hapenpuutteesta johtuvan puristavan rintakivun, angina pectoris - kivun, ehkäisyyn. Valmistetta käytetään myös sydämen vajaatoiminnan hoitoon.

Vaikutustapa:

- Isosorbidimononitraatti laajentaa verisuonia, jolloin sydämen työmäärä ja hapenkulutus vähenevät ja sydänlihaksen hapensaanti lisääntyy.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan nesteen kera. Tabletit voi ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan. Tablettia ei saa pureskella eikä murskata.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Päänsärky, huimaus, heikkouden tunne, sydämen tykytys (takykardia), matala verenpaine (etenkin pystyasennossa), ihon punoitus, pahoinvointi, oksentelu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Isangina
- Ismox
- Ormox
- Isosorbide mononitrate vitabalans.

2.2 Primaspan®

- Vaikuttava aine asetyylisalisyylihappo.

Lääkemuoto:

- Enterotabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään estämään verisuonitukosten syntymistä erityisesti silloin, kun valtimotukosten vaara on lisääntynyt.

Vaikutustapa:

- Asetyylisalisyylihapon on todettu vaikuttavan jo pienempinä annoksina veren hyytymisominaisuuksiin sekä ehkäisevän veritulppien syntymistä. Primaspan on suunniteltu pitkäaikaiseen salisylaattihoitoon. Se on päällystetty mahanestettä kestäväällä kalvolla, joten se liukenee vasta ohutsuolessa.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit otetaan runsaan nesteen kera ja niellään kokonaisina, jolloin ne liukenevat vasta ohutsuolessa. Rikottuna Primaspan tabletti käyttäytyy päällystämättömän asetyylisalisyylihappotabletin tavoin.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Mahalaukun ärsytys, verenvuoto mahan limakalvolta, mahahaava, haavojen vuoto tavallista pidempään, turvotuksia, nokkosrokko, keuhkoputkien supistuminen ja vaikea nuha, korvien soiminen, päänsärky, pahoinvointi, huimaus, hikoilu, hyperventilaatiota ja ripulia.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Asa-ratiopharm
- Asasantin retard
- Aspirin cardio
- Thrombo asa

3 RASVA - AINEENVAIHDUNNAN HÄIRIÖIDEN LÄÄKEHOITO

Ihmisen kaikkien solujen kalvot rakentuvat kolesterolista. Kolesterolia tarvitaan sappihappojen ja steroidien kuljettamiseen. HDL (high - density lipoprotein) ja LDL (low - density lipoprotein) ovat lipoproteiineja, jotka kuljettavat kolesterolia elimistössä. HDL kuljettaa kolesterolia elimistöstä pois ja LDL puolestaan kudoksiin ja verisuoniin.

Dyslipidemia on tila, jossa seerumin rasvapitoisuudet ovat normaalia suurempia. Tavallisimmin kyseessä on hyperkolesterolemia (seerumin kolesterolipitoisuus on kohonnut). Mitä enemmän verenkierrossa on LDL - kolesterolia ("paha kolesterolia"), sitä enemmän kolesterolia kertyy valtimoiden seinämiin. Verisuonten kolesterolikertymiä pienentävät HDL - kolesterolihiukkaset ("hyvä kolesteroli"), jotka kuljettavat kolesterolia pois valtimoiden seinämistä.

Kohonneen kolesterolin pienentämiseen pyritään elintapojen muuttamisella sekä kolesterolilääkkeillä. Olennainen osa elämäntapahoitoa on ruokavaliohoito, jossa vähennetään kokonaisrasvan ja tyydyttyneiden rasvojen määrää. Tyydyttymättömien rasvahappojen sekä tuoreiden hedelmien, marjojen, kasvien ja viljatuotteiden osuutta suositellaan lisättäväksi. Ruokavaliohoidon ohella hoitomuotoihin kuuluu mahdollisen liikapainon alentaminen, liikunnan lisääminen ja tupakoinnin lopettaminen.

Lääkehoito aloitetaan, mikäli elämäntapamuutoksilla ei ole saavutettu toivottua tulosta. Rasva - aineenvaihdunnan häiriöiden hoidossa käytettäviä lääkeaineryhmiä ovat kolesterolin muodostumista estävät **statiinit**, sappihappoja sitovat tai kolesterolin imeytymistä estävät lääkeaineet, **fibraatit** ja **nikotiinihappo**.

3.1 Simvastatin®

- Vaikuttava aine simvastatiini, joka kuuluu statiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Simvastatiinia käytetään alentamaan veren kolesterolin sekä eräiden muiden haitallisten rasvojen pitoisuuksia, kun pelkkä ruokavaliohoito ja liikunta eivät tähän riitä.

Vaikutustapa:

- Simvastatiini estää kolesterolin muodostumista elimistössä. Se alentaa sekä kokonaiskolesterolia että erityisesti LDL -kolesterolia. Lisäksi se vähentää muiden, korkeina pitoisuuksina haitallisten rasvojen määrää veressä.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan nesteen kera. Tabletit otetaan iltaisin, jotta ne vaikuttaisivat yöllä, kun elimistö muodostaa eniten kolesterolia.

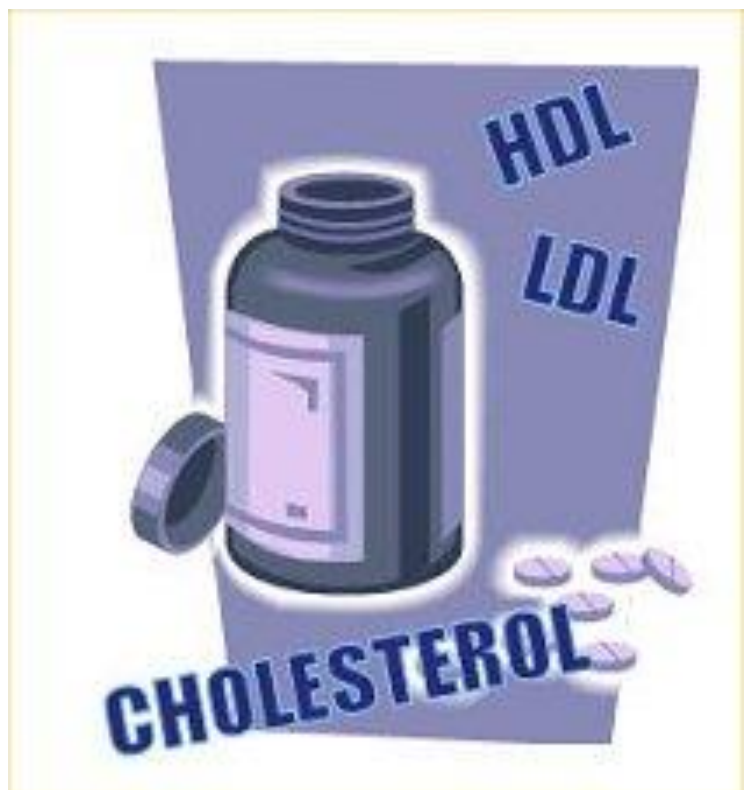

Yleisimmät haittavaikutukset:

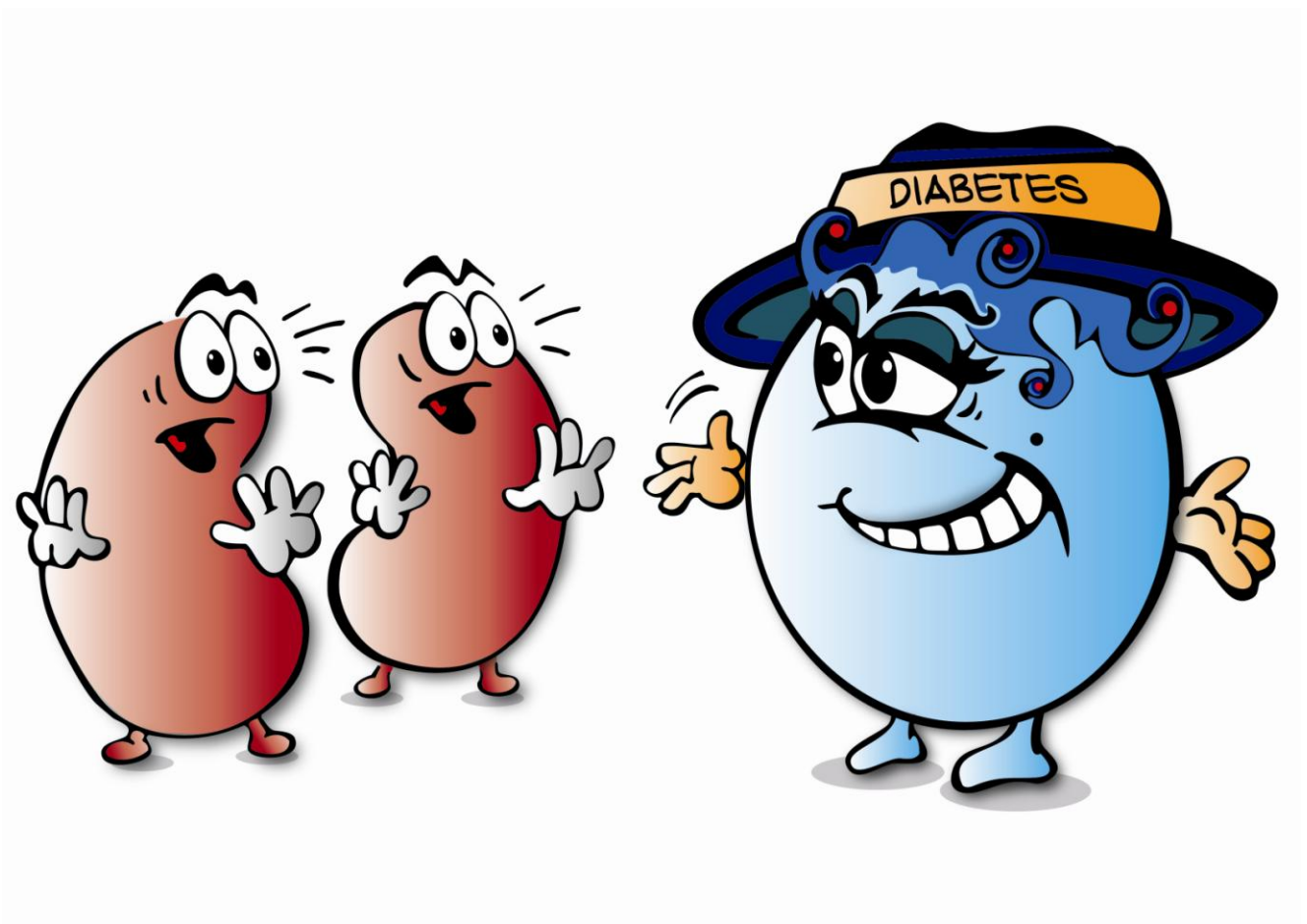
- Haittavaikutukset ovat harvinaisia: päänsärky, parestesiat (poikkeavat tunte-
mukset), heitehuimaus, perifeerinen neuropatia, ummetus, vatsakipu, ilmavai-
vat, dyspepsia (ruoansulatusvaivat), ripuli, pahoinvointi, oksentelu, pankreatiit-
ti (haimatulehdus).

Rinnakkaisvalmisteet:

- Lipcut
- Simvastatin actavis
- Simvastatin avansor
- Simvastatin copyfarm
- Simvastatin krka
- Simvastatin orion
- Simvastatin pfizer
- Simvastatin ratiopharm
- Simvastatin teva.
- Zocor

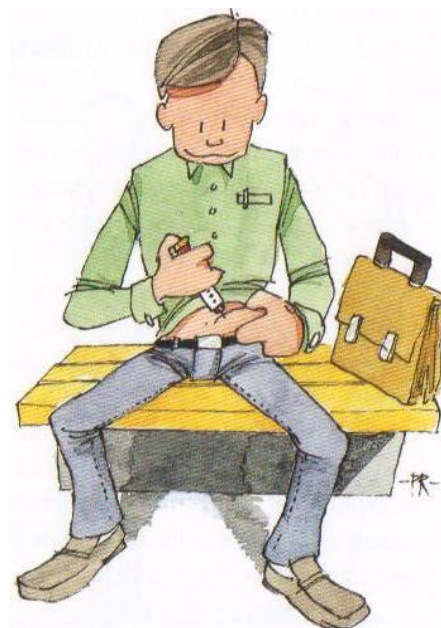
II DIABETESLÄÄKKEET

1 DIABETESTA SAIRASTAVAN LÄÄKEHOITO

Tyypin 1 diabeteksessa haiman insuliinia tuottavat solut tuhoutuvat. Tästä seuraa insuliinin puute, joka voidaan korvata antamalla potilaalle tätä hormonia.

Tyypin 1 diabeteksen hoidossa käytetään **insuliinihoitoa**, jolla korvataan haiman insuliinintuotannon puuttuminen pistämällä insuliini pistoksena ihonalaiseen rasvakudokseen. Insuliinihoidon tavoitteena on pitää verensokeriarvot mahdollisimman lähellä normaaleja arvoja vuorokauden ympäri. Hoidon perustana ovat **pitkävaikutteiset insuliinit**. Aterioiden aiheuttamaan verensokeripitoisuuden kasvuun käytetään **lyhytvaikutteisia insuliineja** tai **nopeavaikutteisia insuliini johdoksia (pikainsuliinit)**.

Hoitotasapainoa seurataan verensokerimittauksin. Säännölliset mittaukset mahdollistavat hyvän hoitotasapainon saavuttamisen ja parantavat insuliinihoidon turvallisuutta.

Tyypin 2 diabeteksessa merkittävin häiriö on insuliinin vaikutuksen väheneminen lihas- soluissa sekä rasva - ja maksakudoksessa eli ns. insuliiniresistenssi. Häiriön aikana veren insuliinipitoisuus voi olla suurentunut, mutta insuliinin vaikutus kohdekudoksissa on heikentynyt. Diabeteksen taustalla voi olla myös se, että haima tuottaa liian vähän insuliinia tai maksa tuottaa liikaa glukoosia.

Tyypin 2 diabetesta hoidetaan **elintapamuutoksilla** ja **lääkehoidolla**. Elintapamuutoksiin kuuluvat olennaisina osina ruokavalion muuttaminen, painon hallinta ja liikunta. Lääkehoidossa käytetään pääasiassa suun kautta otettavia **oraalisia diabeteslääkkeitä**.

1.1 Lantus® 100 iu/ml

- Vaikuttava aine glargin - insuliini, joka on pitkävaikutteinen insuliini johdos.

Lääkemuoto:

- Injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

- Diabeteksen eli sokeritaudin hoito aikuisilla ja vähintään 6-vuotiailla lapsilla ja nuorilla

Vaikutustapa:

- Diabetes on sairaus, jossa haima ei tuota riittävästi insuliinia. Insuliinia tarvitaan siihen, että ravintoaineista elimistössä pilkottu sokeri pystyy siirtymään verenkierrosta lihas- ja aivosolujen käyttöön. Näin veren sokeri- eli glukoosipitoisuus laskee. Insuliini vaikuttaa myös maksassa ja vähentää glukoosin tuotantoa.

Lääkkeen ottaminen:

- Pistetään ihon alle pistoskohtaa vaihdellen vatsan, reiden tai hartialihaksen alueelle. Insuliini ruiskutetaan rauhallisesti ja sen jälkeen neulaa pidetään ihossa vähintään kuusi sekuntia ennen sen pois vetämistä. Näin varmistetaan, että potilas saa koko lääkeannoksen. Ei saa pistää verisuoneen.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Liian matala verensokeripitoisuus (hypoglykemia), pistoskohdan ihomuutokset, ihoreaktiot, allergiset reaktiot.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Lantus 100iu/ml inj.liuos
- Lantus solostar 100iu/ml inj.liuos
- Lantus optiset 100iu/ml inj.liuos

1.2 Levemir penfill® 100u/ml inj,liuos

- Vaikuttava aine detemir - insuliini, joka on pitkävaikutteinen insuliinijohdos.

Lääkemuoto:

- Injektioneste, liuos säiliössä.

Käyttöaihe:

- Käytetään diabeteksen hoitoon aikuisille ja yli 6-vuotiaille lapsille. Voidaan käyttää yhdessä suun kautta otettavien diabeteslääkkeiden tai aterian yhteydessä otettavan pikavaikutteisen insuliinivalmisteen kanssa.

Vaikutustapa:

- Diabetes on sairaus, jossa haima ei tuota riittävästi insuliinia. Insuliinia tarvitaan siihen, että ravintoaineista elimistössä pilkottu sokeri pystyy siirtymään verenkierrosta lihas- ja aivosolujen käyttöön. Näin veren sokeri- eli glukoosipitoisuus laskee. Insuliini vaikuttaa myös maksassa ja vähentää glukoosin tuotantoa.

Lääkkeen ottaminen:

- Pistetään ihon alle pistoskohtaa vaihdellen vatsan, reiden, olkavarren, olkapään tai pakaralan alueelle. Insuliini ruiskutetaan rauhallisesti ja sen jälkeen neulaa pidetään ihossa vähintään kuusi sekuntia ennen sen pois vetämistä. Näin varmistetaan, että potilas saa koko lääkeannoksen. Ei saa pistää verisuoneen.

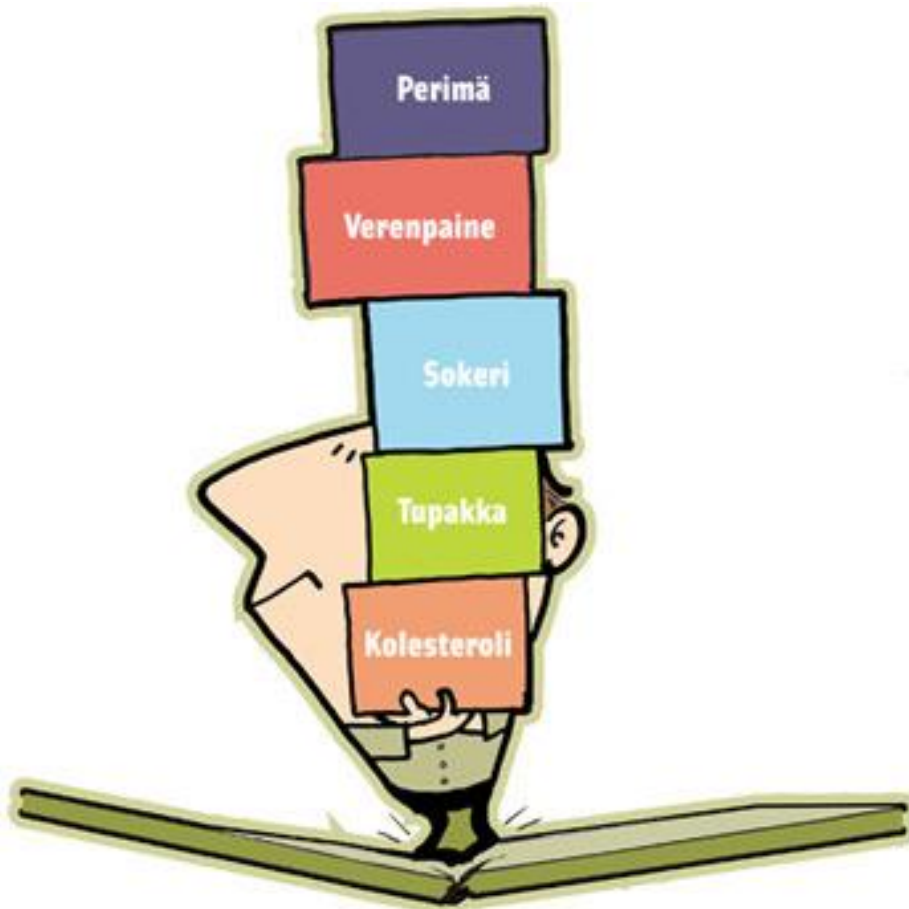

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Matala verensokeri (hypoglykemia), pistoskohdan reaktiot (kipu, punoitus, nokkosihottuma, tulehdus, mustelmat, turvotus, kutina). Haittavaikutukset esiintyvät yleensä hoidon alussa ja ne häviävät yleensä muutamassa viikossa insuliinin käytön aikana.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Levemir flexpen 100u/ml inj.liuos

1.3 NovoRapid®FlexPen® 100U/ml

- Vaikuttava aine aspartinsuliini, joka on pikavaikutteinen insuliinijohdos.

Lääkemuoto:

- Injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

- Diabeteksen hoito.

Vaikutustapa:

- Insuliini on haiman tuottama hormoni, joka on välttämätön ihmiselle. Insuliini säätelee elimistön sokeritasapainoa edistämällä sokerin kulkeutumista verestä kudoksiin. Näin se pienentää veren sokeri- eli glukoosipitoisuutta. Etenkin tyypin I (nuoruustyyppin) diabeteksessä haima tuottaa liian vähän insuliinia. Tämä voidaan korvata antamalla insuliinia pistoksina.

Lääkkeen ottaminen:

- NovoRapid pistetään yleensä juuri ennen ateriaa tai heti sen jälkeen. Pistos annetaan ihon alle vatsan alueelle, reiteen, olkavarteen, olkapään alueelle tai pakaraan. On varottava, ettei insuliinia mene verisuoneen. Vatsan alueelta insuliini imeytyy nopeimmin. Pistoskohtaa tulee vaihdella, jottei ihoon tule kohoumia. Pakkauksissa on yksityiskohtaiset ohjeet insuliinin ottamisesta.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Matala verensokeri (hypoglykemia).

Rinnakkaisvalmisteet:

- Novorapid 100u/ml inj.liuos
- Novorapid flexpen 100u/ml inj.liuos, esitäytetty kynä
- Novorapid penfil 100u/ml inj.liuos

1.4 Diformin retard®

- Vaikuttava aine metformiini.

Lääkemuoto:

- Depottabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään aikuisiän eli tyypin 2 diabeteksen hoitoon, kun pelkkä ruokavalio ja liikunta eivät riitä alentamaan kohonnutta verensokeria tarpeeksi. Metformiini sopii etenkin ylipainoisille potilaille, sillä se hillitsee hiukan ruokahalua.

Vaikutustapa:

- Metformiini estää maksassa sokerin muodostumista muista ravintoaineista ja lisää sokerin hyväksikäyttöä kudoksissa. Näin se alentaa veren kohonnutta sokeri- eli glukoosipitoisuutta.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääkeannos otetaan aina aterioiden yhteydessä. Depot tabletit niellään nesteen kera kokonaisina. Tablettien liukenematon runko poistuu normaalisti ulosteen mukana.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ruoansulatuskanavan oireet, ruokahaluttomuus, makuhäiriöitä. Haittavaikutukset ovat tavallisesti lieviä ja ne esiintyvät yleensä hoidon alkuvaiheessa ja vähenyvät hoidon jatkuessa.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Metforem.

1.5 Metforem®

- Vaikuttava aine metformiini.

Lääkemuoto:

- Depottabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään ns. aikuistyyppin sokeritaudin eli tyypin 2 diabeteksen hoitoon, kun pelkkä ruokavalio ei riitä alentamaan kohonnutta verensokeria. Lääke sopii etenkin ylipainoiselle potilaalle, koska se auttaa laihduttamisessa. Ruokavaliota pitää silti noudattaa tiukasti vielä lääkityksen alettua.

Vaikutustapa:

- Lääke alentaa veren kohonnutta sokeripitoisuutta pääasiassa estämällä sokerin muodostumista muista ravintoaineista maksassa ja lisäämällä kudosten sokerinkulutusta.

Lääkkeen ottaminen:

- Hoidon kulmakiviä ovat oikea ruokavalio ja riittävä liikunta sekä veren ja virtsan sokeripitoisuuksien seuranta. Tablettien / depottablettien ottaminen aterian yhteydessä vähentää GI - kanavan haittavaikutuksia. Depottabletit on nieltävä kokonaisina.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Vatsaoireet (pahoinvointi, ripuli, vatsakivut, ruokahaluttomuus). Haittavaikutukset voivat ilmaantua etenkin hoidon alkuvaiheessa, mutta ne lievenevät tai poistuvat lääkityksen jatkuessa.

Rinnakkaisvalmisteet:

- *Glucophage*
- *Metformin actavis*
- *Metformin mylan*
- *Metformin pfizer*
- *Oramet-hexal*

1.6 Amaryl®

- Vaikuttava aine glimepiridi, joka kuuluu sulfonyyliureoiden lääkeryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään aikuisiässä puhjenneen, ns. tyyppi 2 diabeteksen hoitoon, kun ruokavalio, liikunta ja ylipainon vähentäminen eivät ole riittävästi korjanneet veren sokeritasapainoa.

Vaikutustapa:

- Glimepiridi lisää insuliinin erittymistä haimasta, jolloin koholla oleva veren sokeripitoisuus alenee. Lääkkeellä on muitakin verensokeria laskevia vaikutustapoja muualla elimistössä. Lääke ei yleensä yksin kykene korjaamaan veren sokeripitoisuutta, vaan se tukee ruokavalion ja liikunnan avulla aikaansaattavaa vaikutusta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään kokonaisuutena pienen nestemäärän kanssa, mieluummin juuri ennen aamiaista tai päivän ensimmäistä varsinaista ateriaa. Jos lääkkeen ottaminen ajallaan unohtuu, otetaan uusi annos, mutta ei tavallista suurempaa määrää lääkettä. Lääkkeen teho ja turvallisuus perustuvat sen säännölliseen käyttöön. Siksi aamiaisen on syytä nauttia joka päivä ja aina suunnilleen samaan aikaan. Säännölliset elintavat, runsas liikunta ja alkoholin vähäinen käyttö parantavat lääkkeen tehoa ja sairauden hoitotulosta.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Matala verensokeritaso (hypoglykemia).

Rinnakkaisvalmisteet:

- Amaryl
- Glimepirid orion
- Glimepirid krka
- Glimepirid sanodz

1.7 Actos®

- Vaikuttava aine pioglitatsoni.

Lääkemuoto: Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään aikuistyypin sokeritau-
din eli diabeteksen hoidossa, usein yhdessä muiden, suun kautta otettavien dia-
beteslääkkeiden kanssa, kun niiden teho yksinään ei ole riittänyt. Valmistetta
voidaan käyttää yhdessä myös insuliinin kanssa. Ruokavaliota pitää noudattaa
tiukasti vielä lääkityksen alettuakin.

Vaikutustapa:

- Lääke alentaa veren kohonnutta sokeripitoisuutta pääasiassa tehostamalla insu-
liinin vaikutusta, jolloin sokerin (glukoosin) käyttö kudoksissa tehostuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään nesteen kera. Tabletit voidaan ottaa joko aterian yhteydessä
tai tyhjään mahaan.

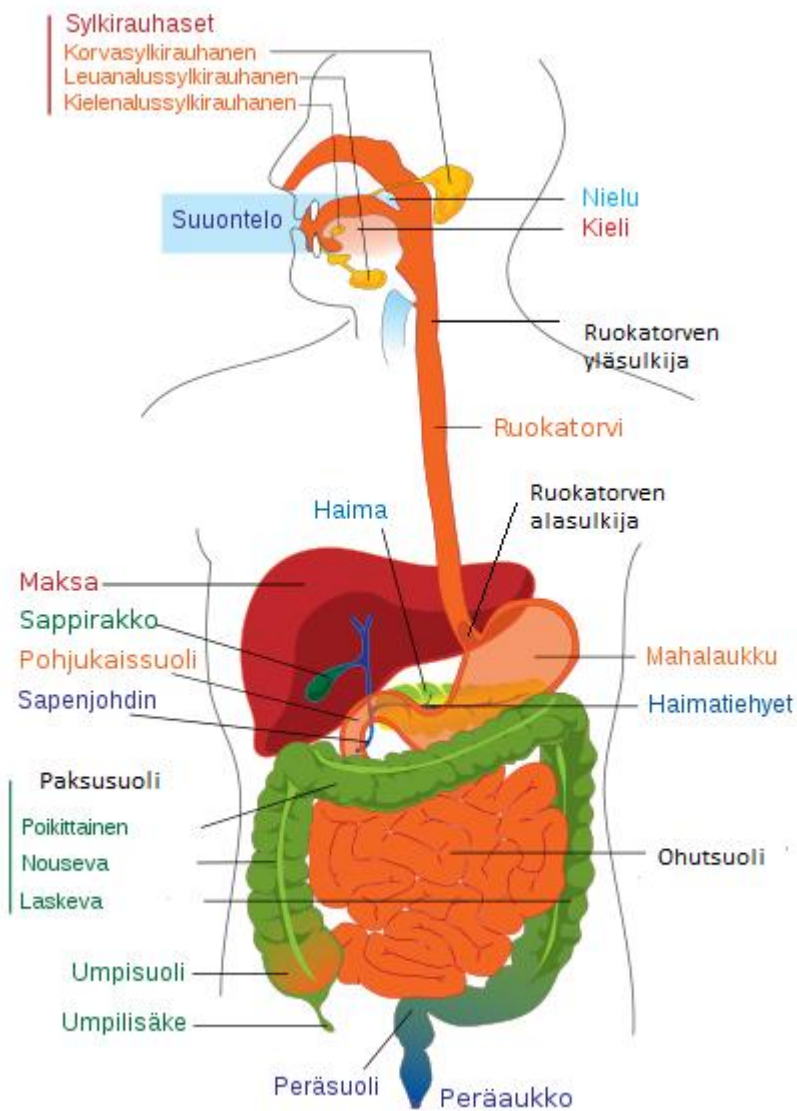
Yleisimmät haittavaikutukset:

- Painon nousu, hengitystieinfektio, kosketustunnon puuttuminen, näkökyvyn poik-
keavuudet, luunmurtumat.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Actos
- Actos parano

III RUOANSULATUSKANAVAN SAIRAUKSIEN LÄÄKKEHOITO

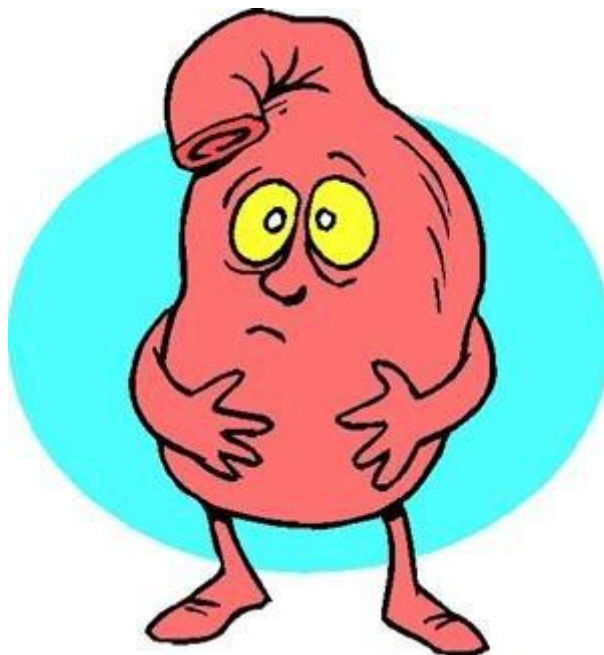

1 REFLUKSITAUTIA JA MAHAHAAVAA SAIRASTAVAN LÄÄKEHOITO

Refluksitaudin yleisin oire on närästys. Lieviä oireita voidaan hoitaa ruokavaliolla ja elämäntapaohjeilla. Hoitoa vaiva vaatii, kun oireilu on jatkuvaa tai aiheuttaa potilaalle esimerkiksi ruokatorvitulehduksen.

Helikobakteeri on yleisin maha - suolikanavan haavaumien syy. Myös tulehduskipulääkkeiden aiheuttamista mahahaavoista useimmissa on mukana oireeton helikobakteeri. Mahahaavan hoitokeinoja ovat helikobakteerin häätö ja vuodon pysäyttäminen. Helikobakteerin häädössä käytetään **kahden antibiootin yhdistelmää** ja lisäksi hoitoon yhdistetään **haponeritystä vähentävä lääke**.

Lääkehoidossa käytetään mm. **mahan happamuutta neutraloivat aineet (antasidit), limakalvon suoja - aineet ja haponeritystä estävät H₂ - reseptorin salpaajat.**

1.1 Nexium®

- Vaikuttava aine esomepratsoli, joka kuuluu protonipumpun estäjiin.

Lääkemuoto:

- Enterotabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään maha- ja pohjukaissuolihaavan hoitoon. Lisäksi sitä käytetään ruokatorven tulehduksen hoitoon ja estämään sen uusiutumista sekä lievittämään oireita, joita ilmenee kun mahalaukun hapan neste pääsee nousemaan ruokatorveen.

Vaikutustapa:

- Esomepratsoli vaikuttaa niihin mahalaukun seinämän soluihin, jotka tuottavat mahahappoa. Se estää soluissa olevan happo- tai protonipumpun toimintaa. Tällöin hapon erityös vähenee tai pysähtyy, mahalaukun sisällön happamuus vähenee, ruokatorven tulehdus ja närästys lievittyvät ja mahan tai pohjukaissuolen haava umpeutuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Enterotabletit niellään kokonaisina vesilasillisen kera. Niitä ei saa pureskella eikä murskata. Nielemisvaikeuksissa tabletin voi liuottaa puoleen lasilliseen hiilihapotonta vettä. Liuos juodaan viimeistään puolen tunnin päästä valmistamisesta. Liuoksessa olevia tabletin osia ei saa pureskella.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Päänsärky, ripuli, mahakipu, ummetus, ilmavaivat, pahoinvointi, oksentelu.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.2 Omeprazol®

- Vaikuttava aine omepratsoli.

Lääkemuoto:

- Enterokapseli, kova.

Käyttöaihe:

- Omepratsolia käytetään maha- ja pohjukaissuolihaavan sekä ruokatorven tulehduksen hoitoon ja ehkäisemään mahahaavan uusiutumista. Lääkettä käytetään myös närästyksenä ilmenevän ruokatorvitulehduksen sekä happoperäisten ylävatsavaivojen hoitoon.

Vaikutustapa:

- Omepratsoli vaikuttaa niihin mahalaukun seinämän soluihin, jotka valmistavat mahahappoa. Vähentää hapon eritystä, jolloin oireet lievittyvät ja haava saa tilaisuuden umpeutua ja ärtynyt limakalvo tervehtyä.

Lääkkeen ottaminen:

- Enterokapseli otetaan mieluummin aamuisin, ja se niellään kokonaisena vesilasillisen kera tyhjään mahaan tai aterian yhteydessä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, unihäiriöt, huimaus, päänsärky, tokkuraisuus, ripuli, ummetus, ilma-vaivat, pahoinvointi, oksentelu. Oireet lievittyvät hoidon jatkuessa.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Gastrostad
- Losec
- Losec mups
- Omeprazol actavis
- Omeprazol bluefish
- Omeprazol bmm pharma
- Omeprazol copyfarm
- Omeprazol mylan
- Omeprazol ratiopharm
- Omeprazol sandoz
- Omepratsol teva

2 UMMETUKSEN LÄÄKEHOITO

Ummetus on yleisin ruoansulatuskanavan oire. Se on erityisesti pitkäaikaissairaiden vanhusten ongelma. Ummetuksena pidetään suolen normaalia harvempaa toimintaa ja eri syistä (esim. kipu) johtuvaa ulostamisvaikeutta. Ummetukseen on monia syitä. Tavallisimpia ovat liikunnan puute, vähäinen nesteiden käyttö ja ravinnon niukka kuitumäärä. Monet lääkeaineet hidastavat suolen toimintaa, tällaisia lääkeaineita ovat esimerkiksi rautavalmisteet, alumiini - ja kalsiumpitoiset närästyslääkkeet sekä useat kipu ja psyykenlääkkeet.

Ummetuksen hoidossa tulisi pyrkiä hoitamaan ummetusta aiheuttava tekijä tai vaikuttamaan siihen. Liikunnan lisääminen, kuitupitoinen ruokavalio ja runsas nesteiden nauttiminen vähentävät ummetusta, mutta usein joudutaan kuitenkin käyttämään ulostuslääkkeitä eli laksatiiveja. Ulostuslääkkeitä käytetään ummetuksen lisäksi myös peräpuukamien hoidossa, suoliston tyhjennyksessä ennen kuvausta, tähytystä tai suolistoleikkausta.

Ulostuslääkkeet voidaan jaotella **suolensäلتää lisääviin, osmoottisiin ja suolta stimuloiviin** ulostusaineisiin sekä **ulostetta pehmittäviin** peräruiskeisiin.

2.1 Lactulos®

- Vaikuttava aine laktuloosi.

Lääkemuoto:

- Oraaliliuos.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään ummetuksen hoitoon. Laktuloosia suositellaan etenkin pitkäaikaishoitoon vanhuksille ja pitkäaikaissairaille, samoin muille pitkäaikaisesti vuodelevossa oleville potilaille.

Vaikutustapa:

- Laktuloosi muodostuu fruktoosista ja galaktoosista. Pilkkoutuessaan näiksi ainesosikseen paksusuolella, muodostuu maitohappoa ja etikkahappoa, jotka alentavat suolen pH:ta ja keräävät suoleen nestettä. Tällöin suolen liikehdintä kiihtyy, jolloin ulostaminen helpottuu. Laktuloosi ei aiheuta tottumista eikä sen teho heikkene pitkäaikaisessa käytössä. Laktuloosi ei ärsytä suolen seinämää. Vaikutus ilmenee yleensä parin tunnin kuluttua lääkkeen ottamisesta, mutta tämä aika vaihtelee yksilöllisesti.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääkeannos otetaan mieluummin kerta-annoksena aamuisin. Nopea vaikutus saadaan sekoitettaessa lääkettä 1-2 desilitraan vettä, kahvia, teetä, mehua tai maitoa ja juomalla seos aamulla tyhjään mahaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Kaasunmuodostus, ilmavaivat, vatsakipu, ripuli, pahoinvointi.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Duphalac oraaliliuos
- Duphalac jauhe
- Lactulos ratiopharm oraaliliuos
- Lactulose-mip oraaliliuos
- Laktulos mylan oraaliliuos
- Laxorin oraaliliuos
- Levolac oraaliliuos

2.2 Movicol®

- Vaikuttava aine makrogoli, sekä erilaisia hivenaineita, lähinnä kaliumia ja natriumia.

Lääkemuoto:

- Jauhe oraaliliuosta varten.

Käyttöaihe:

- Valmistetta käytetään pitkään jatkuneen ummetuksen hoitoon. Movicol - hoito kestää tällöin yleensä enintään kaksi viikkoa. Pitkäaikaisempi käyttö voi lääkärin harkinnan mukaan tulla kyseeseen joidenkin pitkäaikaissairauksien hoidon yhteydessä. Ulostetukkeumaa hoidetaan enintään kolme vuorokautta.

Vaikutustapa:

- Makrogoli imee itseensä nestettä, mikä kasvattaa suolen sisällön määrää ja tekee sen etenemisen suolessa helpommaksi. Movicolin sisältämät hivenaineet estävät neste- ja hivenainetasapainon häiriintymistä lääkehoidon yhteydessä.

Lääkkeen ottaminen:

- Annospussin sisältö sekoitetaan 1,25 desilitraan (noin puoli lasillista) vettä ja syntynyt liuos juodaan. Juoma maistuu paremmalta kylmänä. Liuokseen voi lisätä hedelmä- tai muuta mehua. Lääke on nautittava 6 tunnin kuluessa sekoittamisen jälkeen.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Vatsan turvotus, vatsakipu, vatsan kurinaa, pahoinvointia, lievää ripulia.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Colonsoft
- Colonsteril
- Endofalk
- Laxido appelsiini
- Movicol
- Movicol plain
- Moviprep
- Moxalole
- Pegorion

IV KALSIUMIN JA LUUN AINEENVAIHDUNNAN HÄIRIÖIDEN LÄÄKEHOITO

YHTEISKUNNALLINEN RAKENNEMUUTOS

1 OSTEOPOROOSI

Osteoporoosi eli luukato on sairaus, jossa luun määrä on vähentynyt ja sen lujuus on heikentynyt. Osteoporoosi ilmenee luunmurtumina. Se on erityisesti ikääntyvien naisten sairaus. Joskus osteoporoosi voi aiheutua jostakin toisesta sairaudesta tai lääkityksestä. Sairauksista osteoporoosia aiheuttavat esimerkiksi sukihormonien puutostilat, keliakia, laktoosi - intoleranssi, lisäkilpirauhasen liikatoiminta, nivelreuma sekä liikkumista vaikeuttavat sairaudet. Lääkkeistä osteoporoosia aiheuttaa tablettimuotoinen kortisoni, osteoporoosin riskiä lisäävät eräät epilepsia - ja syöpälääkkeet.

Kalsiumin ohella myös D - vitamiini on luustolle tärkeä. Se edistää Kalsiumin imeytymistä ja kiinnittymistä luuhun. D - vitamiinin puute aiheuttaa aikuisilla osteomalasian.

Osteoporoosin perushoitona on **kalsiumin** ja **D - vitamiinin** riittävä saanti, liikunta ja tupakoinnin välttäminen. Hoidon tavoitteena on luunmurtumien ja luuston kunnon huonontumisen estäminen. Naisilla luun hajoamista voidaan estää suun tai ihon kautta annettavalla estrogeenihoidolla, niitä käytetään kuitenkin pääasiassa vain vaihdevuosisoireiden hoitoon. Luun hajoamista estävät myös **bifosfonaatit**, **raloksifeeni** ja **kalsitoniini**.

"Ihminen tarvitsee D-vitamiinia, jotta **luuston** kunnon kannalta tärkeää kalsiumia imeytyisi elimistöön."

"Luu on elävää kudosta, joka uusiutuu koko elämän ajan. Suurin **luuntiheys** eli luun huippumassa saavutetaan noin 30-vuotiaana."

1.1 Fosavance®

- Vaikuttava aine alendronaatti eli alendronihappo, joka kuuluu bisfosfonaattien lääkeryhmään, sekä kolekalsiferoli, joka on D3 - vitamiini.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään ehkäisemään luuston haurastumista eli osteoporoosia vaihdevuosisien jälkeen.

Vaikutustapa:

- Lääke hidastaa luuston haurastumista. Lääkityksen on todettu vähentävän haurastumiseen ja luukatoon liittyviä nikamien ja lonkan murtumia.

Lääkkeen ottaminen:

- Riittävän imeytymisen varmistamiseksi tabletti niellään kokonaisena täyden vesilasillisen (2 dl; pelkkää vettä, ei kivennäisvettä eikä muuta juomaa) kanssa vähintään 30 minuuttia ennen päivän ensimmäisen ruoan, juoman tai muun lääkkeen (myös antasidien, kalsiumlisien ja vitamiinien) nauttimista. Tabletti otetaan aamulla ylösnousun jälkeen. Uudelleen makuulle saa asettua vasta 30 minuuttia lääkkeen ottamisen jälkeen. Tablettia ei saa ottaa nukkumaan mennessä eikä aamulla ennen ylösnousua. Tablettia ei saa murskata, pureskella eikä sen saa antaa liueta suussa, koska se voi aiheuttaa suun ja nielun haavaumia.

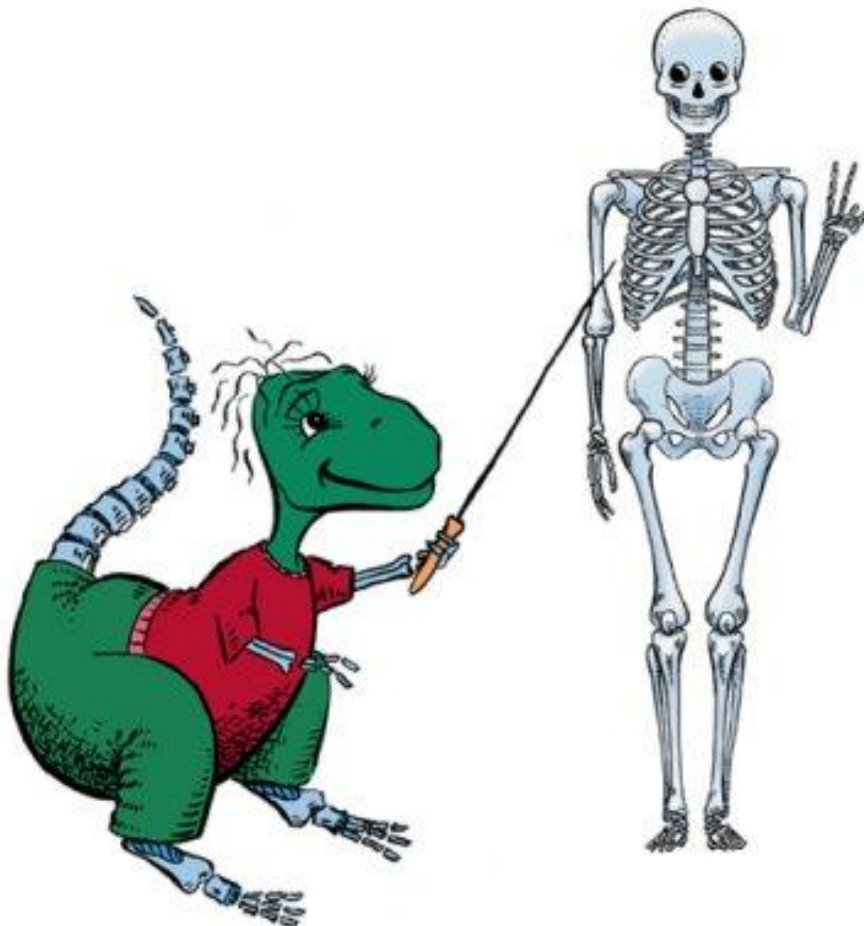

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Luusto-, lihas- ja/tai nivelkipu, joka voi olla joskus vaikeakin. Närästys, nielemisvaikeudet, ruokatorven haavaumat, nivelturvotus, vatsakipu, röyhtäily, ummetus, ripuli, ilmavaivat, hiustenlähtö, kutina, päänsärky, huimaus, väsymys, käsien ja jalkojen turvotus.

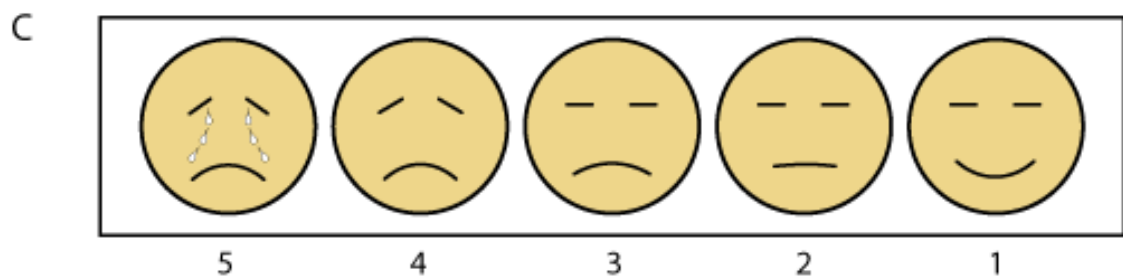
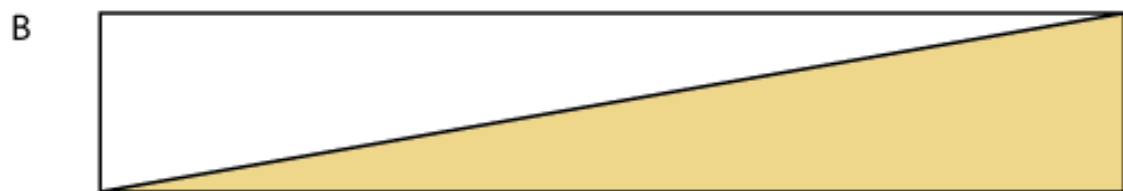
Rinnakkaisvalmisteet:

- Alendronat mylan

V KIPULÄÄKKEET SEKÄ REUMA - JA KIHTILÄÄKKEET

A ei kipua |—————| pahin mahdollinen kipu

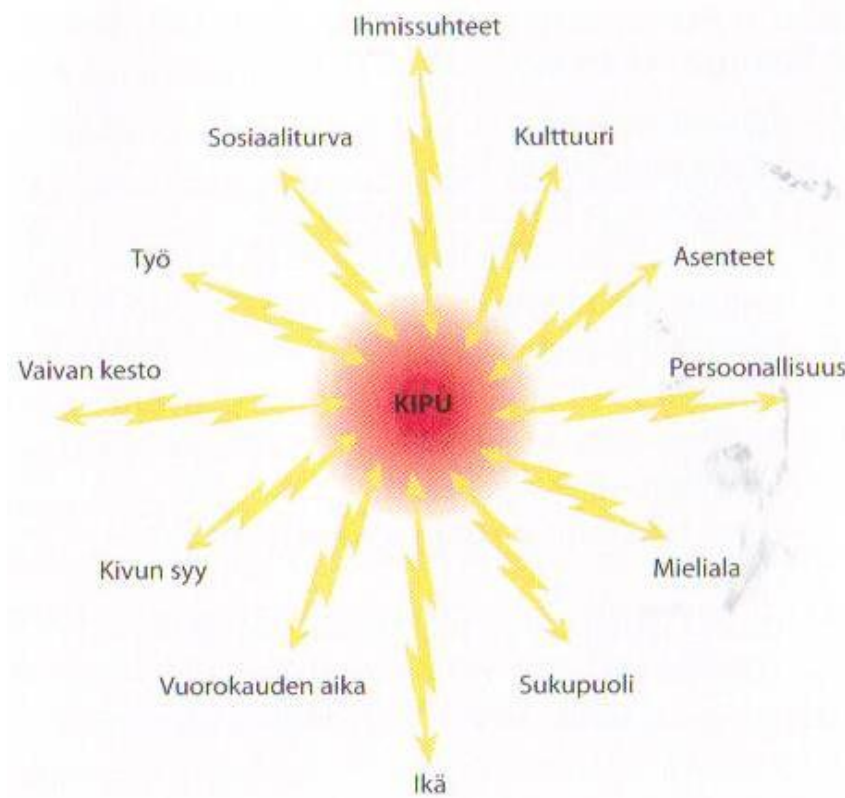

1 KIVUN LÄÄKEHOITO

Kipu on yleensä jonkin sairauden oire. Kivun syy tulisi selvittää, koska paras apu saadaan vaikuttamalla kipua synnyttävään tekijään. Äkillisessä kivussa syyn selvittäminen ja hoito usein onnistuu. Pitkään jatkunut krooninen kipu on usein itsepintaista, eikä hoito välttämättä vaikuta siihen helposti.

Kipuun voidaan vaikuttaa erityyppisillä kipulääkkeillä eli analgeeteilla. Mikäli kipu kestää pitkään, lääkehoito on vain osa hoitoa ja kipua voidaan yrittää poistaa tai lievittää vaihtoehtoisin menetelmin, esimerkiksi fysikaalisilla hoitomuodoilla, akupunktiolla, sähköstimulaatiolla, kirurgisilla toimenpiteillä ja psykoterapialla.

Kipulääkkeet jaotellaan **keskushermoston** kautta vaikuttaviin **euforisoiviin analgeetteihin** ja pääosin **keskushermoston ulkopuolella** vaikuttaviin **tulehduskipulääkkeisiin**. Lisäksi kipua lievittävät **parasetamoli** ja eräät **psykyenlääkkeet**. Tulehduskipulääkkeitä ja parasetamolia käytetään myös kuume- ja vilustumissairauksiin.

1.1 Panacod®

- Vaikuttava aine parasetamoli ja kodeiini, jotka ovat molemmat kipulääkkeitä.

Lääkemuoto:

- Tabletti ja poretabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään aikuisten eri syistä johtuviin särky- ja kiputilojen hoitoon.

Vaikutustapa:

- Parasetamoli ja kodeiini vaikuttavat molemmat aivoissa ja lievittävät kipua eri mekanismien kautta. Yhdistelmä lääke lievittää kipua tehokkaammin kuin pelkkä parasetamoli. Kivunlievitys saavutetaan tavallisesti 1/2-1 tunnin kuluttua lääkkeen ottamisesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Poretabletit liuotetaan puoleen lasilliseen vettä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, allergiset reaktiot, anafylaktinen sokki, pahoinvointi, ummetus, sappitiehytvaivat, ihottuma, kasvojen, huulien tai kurkun turpoaminen, maksavaurio.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Codaxol
- Panacod
- Paramax-cod

1.2 Para-tabs®

- Vaikuttava aine parasetamoli.

Lääkemuoto:

- Tabletti; poretabletti; suppo; suussa hajoava tabletti; infuusioneste.

Käyttöaihe:

- Kivun lievittäminen ja kuumeen alentaminen. Lääkettä käytetään mm. päänsärkyyn, lihassärkyyn, hammassärkyyn, kuukautiskipuihin ja nivelrikon aiheuttamiin kipuihin.

Vaikutustapa:

- Parasetamoli vaikuttaa keskushermostossa lievittäen kipua ja alentaen kuumetta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään runsaan nesteen kera. Suussa hajoava tabletti asetetaan kielelle, jossa se sulaa nopeasti. Poretabletti liuotetaan lasilliseen vettä. Suppo annetaan peräsuolen kautta. Infuusioneste annetaan suonensisäisesti laskimoon.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Käytettäessä parasetamolia annettujen annosteluohjeiden mukaan haittavaikutukset ovat erittäin vähäisiä. Vatsavaivoja voi ilmaantua, mutta yleisesti parasetamoli on vatsaystävällinen.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Pamol
- Panadol
- Panadol Zapp
- Para-Hot
- Para-Suppo
- Para-tabs
- Paraceon
- Paracetamol ratiopharm
- Paramax rap
- Panadol novum
- Perfalgan

1.3 Sirdalud®

- Vaikuttava aine titsanidiini.

Lääkemuoto:

- Tabletti; kapseli.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään aivojen tai hermoston sairauksista aiheutuviin kivuliaisiin lihaskouristuksiin sekä lihasjäykkyyteen.

Vaikutustapa:

- Vaikuttava aine titsanidiini rentouttaa lihaksia ja laukaisee niiden liiallista jännitystä. Se kohdistaa vaikutuksensa selkäyttimeen.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapselit otetaan kerran vuorokaudessa, tabletit 1-3 kertaa vuorokaudessa. Tabletit/kapselit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Lääkkeen voi ottaa aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, heitehuimaus, bradykardia, hypotensio, suun kuivuminen, väsymys, verenpaineen lasku.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Sirdalud
- Tizanidin actavis
- Tizanidin copyfarm
- Tizanidin orion
- Tizanidin teva

1.4 Oxycontin®

- Vaikuttava aine oksikodoni, joka kuuluu opioideihin eli morfiinin sukuisiin kipulääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Depottabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään keskivaikean ja vaikean kivun hoitoon.

Vaikutustapa:

- Oksikodoni vaikuttaa kipuun keskushermoston kautta

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina. Ne otetaan 12 tunnin välein. Tabletteja ei saa purskella, murskata eikä rikkoa koska tabletin rakenteen rikkoutuessa koko 12 tunnin annos imeytyy nopeasti elimistöön. Tämä voi olla vaarallista ja voi aiheuttaa esimerkiksi yliannostuksen, joka voi johtaa jopa kuolemaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ummetus, pahoinvointi, oksentelu, uneliaisuus, huimaus, kutina, päänsärky, vatsakipu, ruokahaluttomuus, ripuli, ruoansulatushäiriöt, suun kuivuminen, turvotus, ihottumat, hikoilu, vilunväristykset, ahdistuneisuus, sekavuus, hermostuneisuus, masennus, hengenahdistus.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Oksikodoni Ratiopharm.

2 REUMALÄÄKKEET

Reumataudeista tavallisin on nivelreuma. Se on vaikeudeltaan vaihteleva, mutta etenevä sairaus. Nivelreuma aiheuttaa usein pitkäaikaisen tulehdusreaktion, joka johtaa pysyviin nivelmuutoksiin sekä nivelten tuhoutumiseen. Nivelreuman syytä ei tunneta, mutta infektiolla ja muilla ulkoisilla tekijöillä arvellaan olevan merkitystä taudin puhkeamiselle, myös perinnöllinen alttius vaikuttaa siihen.

Yksi niveltulehdusten pääoireista on kipu. Kivun lievittäminen on hoidon tärkeimpiä tavoitteita. Kipua lievittävät tulehduskipulääkkeet, joiden käyttö on usein tarpeen varsinkin taudin aktiivisessa vaiheessa. Nivelreuman hoidossa voidaan kuuriluontoisesti käyttää tulehdusta lievittäviä, suun kautta otettavia kortikosteroideja. Kortikosteroideja voidaan myös ruiskuttaa niveleen ja siten lievittää tulehdusta ja kipua.

Tulehduskipulääkkeitä paremmin nivelreumaan auttavat varsinaiset reumalääkkeet. Reumalääkkeiden käyttö aloitetaan heti diagnoosin varmistumisen jälkeen. Reumalääkkeet lievittävät oireita ja vähentävät tulehdusta, jotkin lääkkeet estävät myös nivelmuutosten syntyä. Nykyisillä lääkkeillä ei pystytä parantamaan nivelreumaa, jos lääkahoito lopetetaan oireet palaavat yleensä muutamassa kuukaudessa.

Nivelreuman hoidossa käytetään **tulehduskipulääkkeiden** ja **kortikosteroidien** lisäksi **metotreksaatteja**, **sulfasalatsiiniä**, **klorokiiniä**, **kultasuoloja** sekä **biologisia reumalääkkeitä**.

2.1 Myocrisin®

- Vaikuttava aine aurotiomalaatti, joka on kultayhdiste.

Lääkemuoto:

- Injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

- Käytetään aktiivissa tulehdusvaiheessa olevan nivelreuman hoitoon ja nivelreuman aktivoitumisen estämiseen.

Vaikutustapa:

- Myocrisin hillitsee eri tavoin nivelten tulehdusta. Sen avulla pyritään hidastamaan nivelreuman etenemistä tai pysäyttämään se.

Lääkkeen ottaminen:

- Myocrisin - injektio annetaan syväälle lihakseen. Potilas on pidettävä tarkkailussa lääkkeen annon jälkeen noin. 30 minuuttia.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Trombosytopenia, eosinofilia, leukopenia, anafylaktiset reaktiot injektion jälkeen, metallin maku suussa, suutulehdus, ihottuma, kutina, albuminiuria, hematuria.

Rinnakkaisvalmisteet:-

2.2 Sandimmun neoral®

- Vaikuttava aine siklosporiini.

Lääkemuoto:

- Kapseli, pehmeä. Oraaliliuos.

Käyttöaihe:

- Valmistetta käytetään elinsiirtojen jälkeen estämään siirrettyyn elimeen kohdistuvaa hylkimisreaktiota. Se auttaa myös silmätulehduksessa, jonka taustalla on elimistön puolustusjärjestelmän häiriintyminen, samoin eräissä munuaisten sairauksissa sekä vaikeassa nivelreumassa tai psoriaasissa.

Vaikutustapa:

- Lääke hillitsee elimistön immuuni- eli puolustusjärjestelmän toimintaa.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapselit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan. Mikstuura laimennetaan lasisessa juomalasissa mieluiten appelsiini- tai omenamehulla tai muulla juomalla (esim. virvoitusjuomalla) juuri ennen käyttöä. Greippimehua ei saa käyttää. Lasi huuhdellaan lääkkeen ottamisen jälkeen vielä pienellä määrällä juomaa, joka sekin nautitaan. Näin varmistetaan, ettei lääkettä jää lasin pohjalle. Pipetti, jolla mikstuuraa mitataan, ei saa joutua kosketuksiin juoman kanssa. Pipetti kuivataan paperilla (ei huuhdota vedellä tai muulla nesteellä) päältä ennen pakkaukseen laittamista.

Yleisimmät haittavaikutukset:

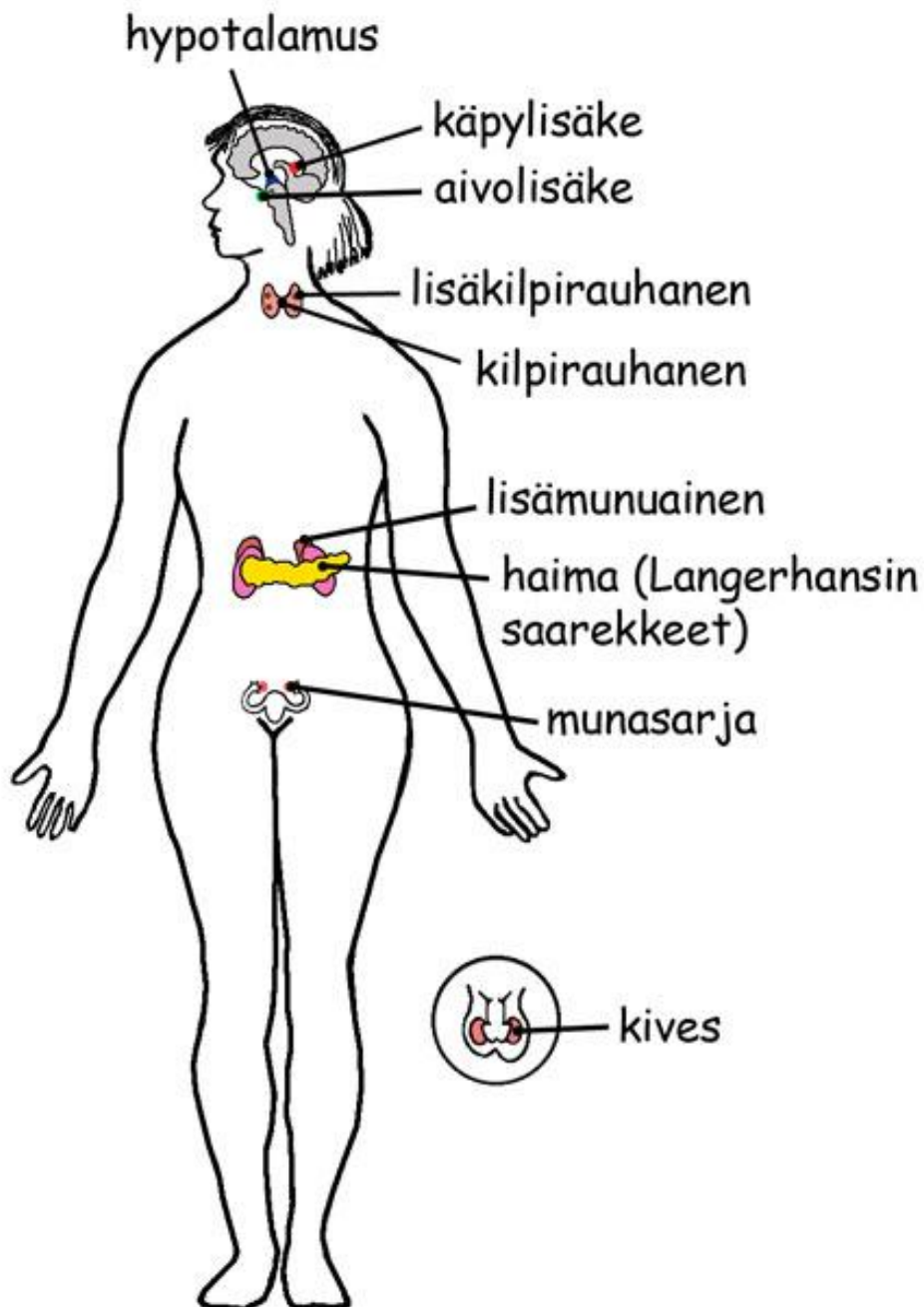
- Munuaisten toimintahäiriöt, verenpaineen kohoaminen, päänsärky, migreeni, vapina, veren rasva-arvojen kohoaminen, ruokahaluttomuus, pahoinvointi, oksentelu, vatsakipu, ripuli, tuntehäiriöt, ienten liikakasvu, epänormaali maksan toiminta, kohonneet virtsahapon ja kaliumin pitoisuudet veressä, pienentynyt kalium pitoisuus, lihaskouristukset, lihaskipu, liikakarvaisuus ja väsymys.

Rinnakkaivalmisteet:

- Sandimmun Neoral, kapseli, oraali liuos
- Sandimmun Neoral cross, kapseli
- Sandimmun Neoral parano, kapseli

VI HORMONILÄÄKKEET

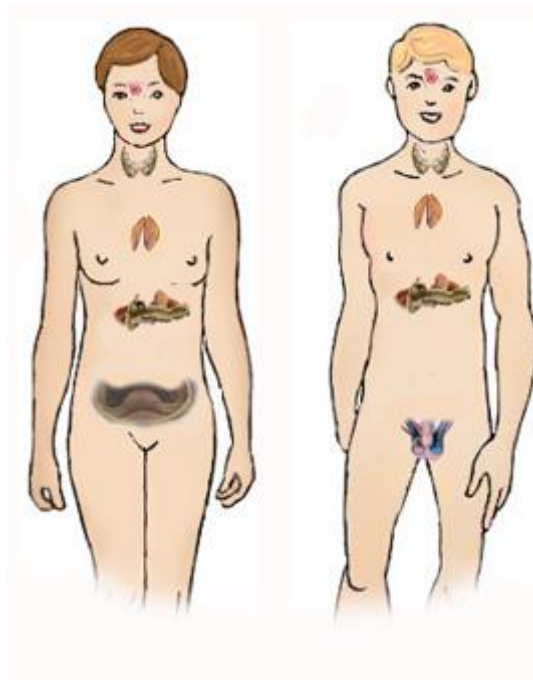

1 HORMONAALISET LÄÄKKEET

Hormonit ovat sisäeritysrauhasista erittyviä aineita, jotka kulkeutuvat verenkierron mukana kohdekudoksiin ja vaikuttavat siellä kullekin hormonille ominaisella tavalla. Jos elimistön hormonimäärää tai omaa hormonituotantoa pyritään jollakin lääkevalmisteella lisäämään, kyseisen hormonin normaali tuotanto vähenee. Vähentyminen on suhteessa käytetyn lääkevalmisteen ominaisuuksiin, annokseen ja lääkityksen keston.

Kortikosteroidit (glukokortikoidit ja mineralokortikoidit) ovat lisämunuaisen kuori-kerroksen tuottamia hormoneja tai niiden keinotekoisia johdannaisia.

Glukokortikoidit säätelevät sokeriaineenvaihduntaa sekä valkuais - ja rasva - aineenvaihduntaa. Glukokortikoideja ovat **kortisoni** ja **hydrokortisoni** eli **kortisoli**. **Mineralokortikoidit** säätelevät elimistön suola - ja nestetasapainoa, tärkein elimistön oma mineralokortikoidi on **aldosteroni**, joka säätelee natriumin ja kaliumin kuljetusta solukalvon läpi munuaistiehyessä, suolen limakalvossa ja sylki - ja hikirauhasissa.

1.1 Prednisolon®

- Vaikuttava aine prednisoloni, joka kuuluu kortisonivalmisteisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään mm. nivelreuman, selkärankareuman sekä eräiden muiden reumaattisten ja sidekudossairauksien vaikeiden oireiden lievitykseen. Se tehoaa myös hankaliin astmaoireisiin ja ihottumiin, verisolujen muodostumisen häiriöihin, joihinkin syöpäkasvaimiin ja munuaissairauksiin sekä käärmeenpureman tai mehiläisen piston synnyttämiin voimakkaisiin oireisiin.

Vaikutustapa:

- Prednisoloni lievittää erilaisia yliherkkyys- eli allergiaoireita. Se vaikuttaa monin tavoin elimistön puolustuskoneiston toimintaan ja vähentää tulehdusoireita.

Lääkkeen ottaminen:

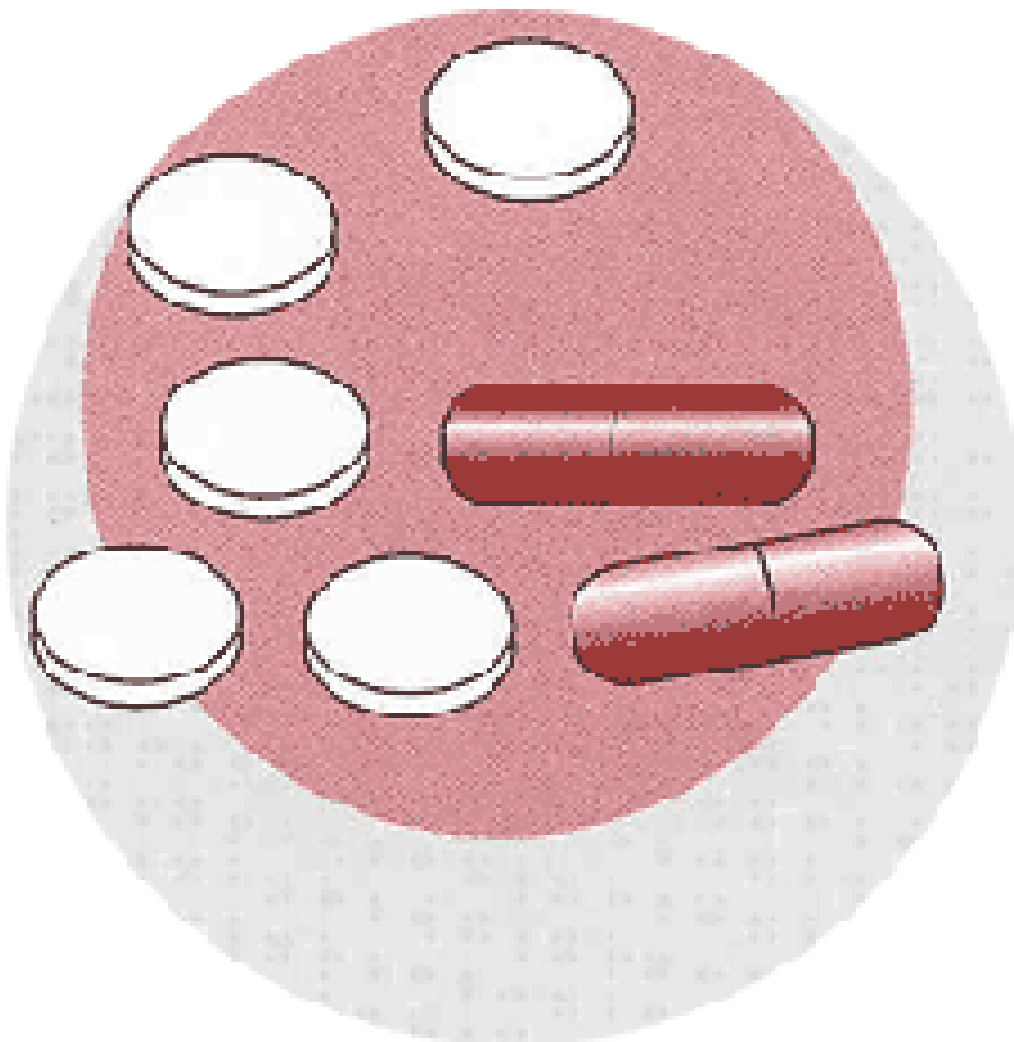
- Lääke otetaan suun kautta. Tavallisesti koko vuorokausiannos otetaan yhdellä kerralla aamuisin, jotta elimistön normaalin kortisonituotannon vuorokausirytmihäiriintyisi mahdollisimman vähän.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Eosinofiilien ja lymfosyyttien määrän väheneminen, leukosytoosi, trombosytoosi, kolesteroli-, triglyseridi- ja lipoproteiinipitoisuuksien suureneminen, sydämen vajaatoiminnan paheneminen, hypertensio, limakalvon ja ihon sieni-infektiot, akne, haavojen huono paraneminen, mustelmat, kasvojen punoitus, hikoilu, osteoporoosi, natrium- ja nesteretentio, hypokalemia.

Rinnakkaisvalmisteet:-

2 HORMONAALINEN RASKAUDEN EHKÄISY

Tavallisimpia raskauden ehkäisyyn tarkoitettuja hormonivalmisteita ovat **ehkäisytabletit**. Ehkäisytabletit jaotellaan sisältämiensä hormonien mukaan joko **minipillereihin** tai **yhdistelmäpillereihin**.

Minipillerit sisältävät pienen määrän keltarauhashormonin johdosta (progestiinia), jota on vakioannos jokaisessa tabletissa. Pelkästään keltarauhashormonia sisältävät valmisteet, muuttavat kohdunsuun liman siittiöitä läpäisemättömäksi. Kohdun limakalvo muuttuu siten, että hedelmöittyneen munasolun on vaikea kiinnittyä siihen.

Yhdistelmäpillerit sisältävät keltarauhashormonin lisäksi estrogeenia (naishormonia). Estrogeenia sisältävät yhdistelmävalmisteet estävät lisäksi aivolisäkkeen gonadotropiinin eritystä, jolloin munasolun irtoaminen munasarjasta (ovulaatio) estyy.

Raskauden ehkäisyyn lisäksi ehkäisytableteilla on huomattavia terveysetuja. Yhdistelmävalmisteet vähentävät kuukautiskipuja sekä kuukautisvuodon määrää. Niukempien kuukautisvuotojen vuoksi esiintyy vähemmän raudanpuuteanemiaa. Tabletit voivat auttaa myös kuukautisia edeltävään oireyhtymään (premenstruaalioireyhtymään). Ehkäisytabletit suojaavat osittain sisäsynnyttimien tulehduksilta, niitä käyttäviltä naisilla on todettu tavallista vähemmän munasarja - ja kohdun limakalvon syöpää sekä vähemmän hyvänlaatuisia rintarauhasen sairauksia ja munasarjan toiminnallisia rakkuloita.

Ehkäisytablettien pahin terveyshaitta on laskimotukosten, sydäninfarktin ja aivohalvauksen riski. Tupakointi, korkea ikä, diabetes, verenpainetauti sekä hyperkolesterolemia lisäävät verenkiertoelimistön haittojen riskiä.

Ehkäisytablettien käyttäjillä on havaittu myös verenpaineen nousua, pahoinvointia, painon nousua, turvotuksia ja ärtyneisyyttä. Yhdistelmätablettien on joskus todettu kohottavan maksaentsyymiarvoja. Minipillereiden ongelmana ovat joskus pitkittyneet vuodot ja välivuodot sekä ihon ja hiusten rasvoittuminen sekä akne.

2.1 Mercilon®

- Vaikuttavat aineet desogestreeli (keltarauhashormoni) ja etinyyliestradioli (naishormoni eli estrogeeni).

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään raskauden ehkäisyyn.

Vaikutustapa:

- Valmiste on ns. vakioannoksinen yhdistelmäehkäisytabletti. Jokainen sisältää kahta hormonia: keltarauhashormonia ja naishormonia. Nämä aineet ehkäisevät munasolun hedelmöitymistä ja raskautta siten, että ne estävät munasolun irtoamisen munasarjasta eli ovulaation. Lisäksi aineet muuttavat kohdunkaulan limaa siten, että siittiöt pääsevät huonosti kulkemaan sen läpi. Myös kohdun limakalvo muuttuu siten, että munasolun on vaikea kiinnittyä siihen.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään nesteen kera. Jokaisen tabletin kohdalle on pakkaukseen merkitty se viikonpäivä, jolloin tabletti otetaan. Tablettien ehkäisysoja voi heikentyä, jos tabletin otto unohtuu.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Masentunut mieliala, mielialan vaihtelut, päänsärky, pahoinvointi, vatsakivut, rintojen arkuus ja kipu, painonnousu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Mercilon
- Mercilon parano

2.2 Yasmine®

- Vaikuttavat aineet drospirenoni (keltarauhashormoni eli progestiini) ja etinyliestradioli (naishormoni eli estrogeeni).

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Käytetään raskauden ehkäisyyn.

Vaikutustapa:

- Valmiste on vakioannoksinen yhdistelmäehkäisytabletti, joista jokainen sisältää saman verran kahta hormonia: keltarauhashormonia ja naishormonia. Nämä aineet ehkäisevät munasolun hedelmöitymistä ja raskautta siten, että ne estävät munasolun irtoamisen munasarjasta eli ovulaation. Lisäksi aineet muuttavat kohdunkaulan limaa siten, että siittiöt pääsevät huonosti kulkemaan sen läpi. Myös kohdun limakalvo muuttuu siten, että munasolun on vaikea kiinnittyä siihen.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään tarvittaessa pienen nestemäärän kera.

Yleisimmät haittavaikutukset:

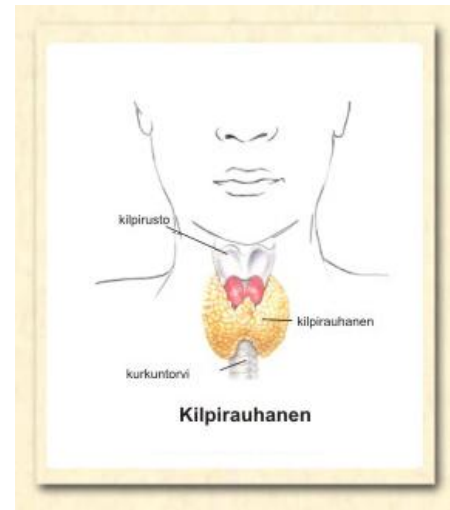
- Kuukautiskierron häiriöt, välivuodot, rintojen arkuus, päänsärky, masentuneisuus, migreeni, pahoinvointi, valkovuoto, emättimen hiivatulehdus.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3 KILPIRAUHASEN TOIMINTAHÄIRIÖN LÄÄKEHOITO

Kilpirauhasen liikatoiminnassa (hypertyreoosi) kilpirauhanen tuottaa verenkiertoon liikaa tyroksiinia tai trijodotyroniinia. Ne ovat elintärkeitä hormoneja, koska ne vaikuttavat lähes kaikkien solujen toimintaan ja energiankulutukseen.

Kilpirauhasen liikatoiminnan yleisoireita ovat mm. väsymys, hikoilu, painonlasku, vapina ja heikentynyt lämmön sieto. Iho on kostea, nihkeä ja punakka, hiusten kunto heikkenee.

Kilpirauhasen liikatoiminnan hoitona käytetään lääkehoitoa, radiojodihoitoa tai leikkausta. Lääkehoitona käytetään kilpirauhashormonien tuotantoa estäviä lääkkeitä eli **tyreostaatteja** (**karbimatsolia**). Kun tyreostaatilla saavutetaan hoitotaso, lisätään mukaan **tyroksiini**, jolla varmistetaan riittävä tyroksiinin saanti. **Beetasalpaajia** voidaan käyttää hoidon alussa. Ne helpottavat sydämen tykytystä, vapinaa ja hikoilua. Tyreostaattihoidon jälkeen potilaalle annetaan **radiojodihoito** kapselina. Hoidon jälkeen potilaalle voi kehittyä kilpirauhasen vajaatoiminta.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa (hypotyreoosi) voivat aiheuttaa kilpirauhasen hoidot ja leikkaukset, sekä ohimenevästi litium, amiodaroni ja jodi. Vajaatoiminnan oireet ovat yksilöllisiä ja usein lieviä. Oireita ovat mm. aloitekyvyttömyys, väsymys, muistihäiriöt ja painon nousu.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa hoidetaan **tyroksiinilla**. Kilpirauhasta säätelevän hormonin pitoisuuksien (TSH - arvojen) seuranta on tärkeää, jotta annostus saadaan määritetyksi oikein.

3.1 Thyroxin®

- Vaikuttava aine levotyroksiini.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään korvaamaan kilpirauhashormonin puutetta eri syistä johtavassa kilpirauhasen vajaatoiminnassa.

Vaikutustapa:

- Levotyroksiini on kilpirauhashormonin esiaste. Kilpirauhasen erittämät hormonit ovat tärkeitä kasvun ja kehityksen, aineenvaihdunnan ruumiinlämmön ja verenkierron säätelyssä. Terve kilpirauhanen tuottaa tyroksiinia noin 70 - 90 mikrogrammaa vuorokaudessa. Hormonin puutteen yhteydessä annettu tyroksiini muun muassa kiihdyttää perusaineenvaihduntaa ja lisää lämmön tuottoa.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääke otetaan tavallisesti kerta-annoksena tyhjiin vatsaan ennen aamiaista, mieluiten veden kanssa. Rautalääkkeet, sekä alumiinia tai magnesiumia sisältävät lääkkeet, kuten mahahappoa neutraloivat antasidit ja sukralfaatti voivat haitata lääkkeen imeytymistä, minkä vuoksi niiden ja Thyroxinin ottamisella tulee pitää useiden tuntien väli.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Haittavaikutukset johtuvat yleensä liian korkeasta annoksesta tai annoksen liian nopeasta nostamisesta. Tällöin voi esiintyä kilpirauhasen liikatoiminnan kaltaisia oireita kuten; sydämen nopealyöntisyyttä, rytmihäiriöitä, ripulia, laihtumista, lämmönsietokyvyn alenemista, unettomuutta, kiihtymystä.

Rinnakkaisvalmisteet:-

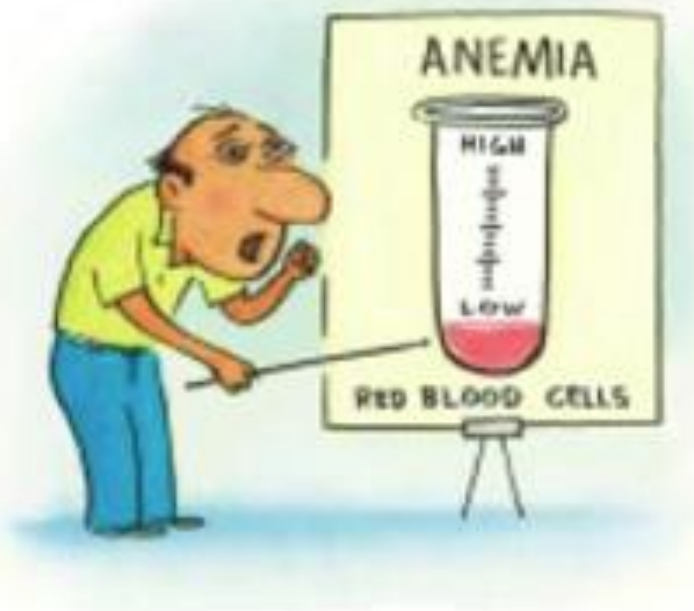
VII RAUTA, VITAMIINIT SEKÄ KIVENNÄIS - JA HIVENAINEET

1 RAUTA JA MUUT ANEMIALÄÄKKEET

Rauta on veren punasolujen hemoglobiinin rakennusaine. Rauta osallistuu elimistön hapen kuljetukseen. Krooninen raudanpuute johtaa anemiaan. Raudanpuuteanemian syynä voivat olla esimerkiksi ruoansulatuskanavan verenvuodot tai runsaat kuukautisvuodot, joissa elimistö menettää runsaasti rautaa veren mukana. Raudanpuutetta voi joskus aiheuttaa yksipuolisen ravinnon riittämätön rautapitoisuus. Anemia heikentää fyysistä suorituskykyä ja voi aiheuttaa mm. sydämen tykytystä, huimausta ja heikotusta.

Anemia voi joskus johtua muustakin syystä kuin raudanpuutteesta. Esimerkiksi megaloblastianemiat, joissa punasolujen kypsyminen luuytimessä on häiriintynyt ja punasolut ovat normaalia kookkaampia. Nämä anemiat johtuvat joko B12 - vitamiinin tai foolihapon puutteesta. Puutoksen voi aiheuttaa esimerkiksi imeytymishäiriö suolistossa tai yksipuolinen ruokavalio.

Raudanpuuteanemian hoitona on ensisijaisesti anemian syyn korjaaminen. Usein tarvitaan myös **rautalääkitystä**, joka annetaan tavallisimmin suun kautta. Rauta imeytyy parhaiten tyhjältä mahasta. Aterian yhteydessä otetulla rautalääkkeellä on vähemmän haittavaikutuksia, mutta sen teho on silloin heikompi.

1.1 Obsidan fe++®

- Vaikuttava aine ferroglysiini.

Lääkemuoto:

- Kapseli, kova (liivatekapseli, joka sisältää enteropäällysteisiä rakeita).

Käyttöaihe:

- Käytetään raudan puutteen ja sen aiheuttaman anemian hoitamiseen. Käytetään erityisesti raskauden ja imetyksen aikana, ja lapsuudessa, vähärautaisen ruokavalion yhteydessä sekä akuutin tai kroonisen verenhukan aiheuttaman raudanpuuteanemian hoidossa.

Vaikutustapa:

- Obsidan sisältää rautaa, joka puutostilan yhteydessä kohottaa veren hemoglobiinipitoisuutta ja täydentää elimistön tyhjentyneet rautavarastot. Kapselien sisältämät rakeet on päällystetty vatsahappoa kestäväällä aineella, minkä vuoksi rauta vapautuu niistä vasta pohjukaissuolessa.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapselit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Niitä ei saa pureskella eikä murskata. Jos kokonaisena nieleminen on vaikeaa, voi kapselin avata ja niellä rakeet purematta nesteen kera. Lääkeannos on syytä ottaa noin tunti ennen ateriaa tai pari tuntia syömisen jälkeen. Kahvi, tee ja maitotuotteet vähentävät raudan imeytymistä, joten niitä ei saa ottaa samanaikaisesti kapselien kanssa. Myös eräät lääkeaineet saattavat estää raudan imeytymistä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Mahavaivat, ummetus, ripuli, oksentelu, pahoinvointi, närästys ja ulosteiden värjäytyminen tummaksi.

Rinnakkaisvalmisteet:

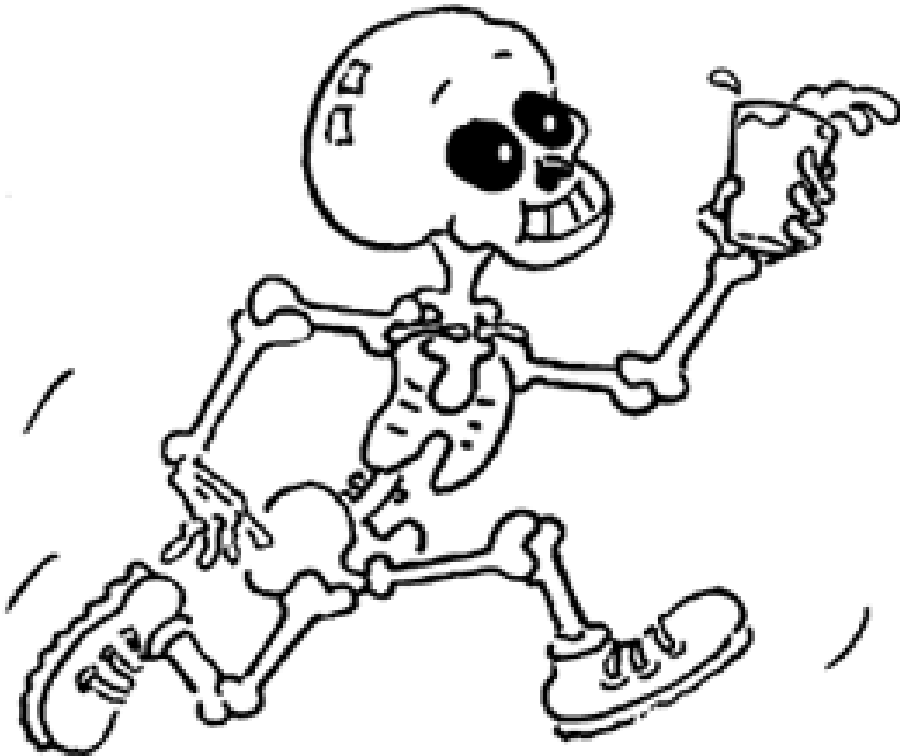
- Spartofer®

2 KIVENNÄIS - JA HIVENAINHEET

Ihmiselle elintärkeitä hivenaineita tunnetaan useita kymmeniä. Kivennäisaineiden päivittäinen tarve on useita kymmeniä tai satoja milligrammoja. Jos kivennäisaineen päivittäinen tarve on mikrogrammoja tai korkeintaan muutamia milligrammoja, sitä kutsutaan hivenaineeksi.

Kivennäisaineita ovat mm. kalsium, kalium ja magnesium. Hivenaineita puolestaan ovat seleeni, fluori, kromi, jodi ja sinkki.

2.1 Calcichew®

- Vaikuttava aine kalsium, joka on purutableteissa kalsiumkarbonaatti - nimisenä suolana.

Lääkemuoto:

- Purutabletti; tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään kalsiumin puutteen ehkäisyyn ja hoitoon. Voidaan käyttää myös luukadon eli osteoporoosin ehkäisyssä ja hoidossa muun hoidon lisänä.

Vaikutustapa:

- Osa valmisteeseen sisällyttämistä kalsiumista imeytyy verenkiertoon ohutsuolesta. Sitä varastoituu luustoon, jota se vahvistaa.

Lääkkeen ottaminen:

- Purutabletit pureskellaan tai imeskellään. Tabletit niellään kokonaisina veden kera. Lääkkeen ottaminen ruokailun yhteydessä parantaa kalsiumin imeytymistä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Haittavaikutukset ovat hyvin harvinaisia. Lievät vatsaoireet ovat mahdollisia.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Calcichew d3 forte, purutabletti
- Calcichew d3 strong, purutabletti
- Ideos, purutabletti
- Kalcipos, kalvopäällysteinen tabletti
- Kalcipos-d mite, kalvopäällysteinen tabletti
- Kalcipos - d, purutabletti
- Mega - calcium, poretabletti

2.2 Ideos®

- Vaikuttavat aineet D3 - vitamiini ja kalsium.

Lääkemuoto:

- Purutabletti.

Käyttöaihe:

- D-vitamiinin ja kalsiumin puutteen ehkäisy ja hoito aikuisiällä. Tavallinen ruokavalio sisältää yleensä riittävästi näitä aineita. Puutostiloja voi esiintyä mm. yksipuolista kasvisdieettiä noudattavilla, nopean kasvukauden aikana, raskauden ja imetyksen aikana sekä laktoosi-intoleranssi -potilailla.

Vaikutustapa:

- D-vitamiini korvaa D-vitamiinin riittämättömän saannin. Se lisää kalsiumin imeytymistä ja sen kiinnittymistä luukudokseen. Kalsiumin saanti korvaa kalsiumin puutteen ruokavaliossa.

Lääkkeen ottaminen:

- Purutabletti pureskellaan ja niellään, tabletin voi myös antaa liueta suussa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Haittavaikutukset ovat hyvin harvinaisia. Joskus lääke voi aiheuttaa ummetusta, pahoinvointia, mahakipua tai ripulia.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Calcichew D3 forte (minttu, sitruuna)

3 VITAMIINIT

Vitamiinit ovat biologisesti aktiivisia orgaanisia aineita, joita elimistö ei pysty tuottamaan lainkaan tai riittävästi normaalille aineenvaihdunnalle. Vitamiineja saadaan pieniä määriä ravinnosta ja ne ovat elintärkeitä ihmisen terveydelle ja kasvulle.

Vitamiinien puute aiheuttaa sairauden, jonka oireet ovat kullekin vitamiininpuutostilalle tyypillisiä. Puutostaudit ovat tavallisia lähinnä kehitysmaissa, Suomessa riskiryhmiin kuuluvat alkoholistit, vanhukset, heitteille jätetyt lapset ja raskaana olevat ja imettävät naiset. Puutostilan taustalla voi olla myös lisääntynyt vitamiinin tarve tai suoliston imeytymishäiriö. Lääkehoito saattaa joskus aiheuttaa muutoksia vitamiinin tarpeeseen.

Vitamiinit jaotellaan **rasva** - ja **vesiliukoisiin** vitamiineihin. Rasvaliukoiset vitamiinit kertyvät elimistöön ja voivat näin aiheuttaa yliannosoireita. Vesiliukoisia vitamiineja käytettäessä voi myös esiintyä haittavaikutuksia, jos annokset ovat kovin suuria.

Rasvaliukoisia vitamiineja ovat A, D, E ja K - vitamiinit. Vesiliukoisia taas puolestaan B1, B2, B3, B5, B6, B12 - vitamiinit, foolihappo sekä C - vitamiini.

3.1 Multitabs neo®

- Yksi tabletti sisältää: A-vitamiini 360 µg, D3-vitamiini 10 µg, B1-vitamiini 5 mg, B2-vitamiini 5 mg, B6-vitamiini 2 mg, B12-vitamiini 3 µg, niasiini (B3) 25 mg, pantoteenihappo (B5) 4,5 mg, foolihappo 100 µg, C-vitamiini 75 mg, E-vitamiini 6,7 mg, sinkki 15 mg, jodi 100 µg, mangaani 2 mg, seleeni 50 µg, kromi 50 µg.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään vitamiini- ja hivenainepuutosten ehkäisyyn ja hoitoon.

Vaikutustapa:

- Vitamiinit ovat elimistön toiminnalle välttämättömiä aineita, jotka normaalisti saadaan ravinnosta. Ravinnon yksipuolisuus, sairaudet, dieetit, allergiat ja useat muut tekijät voivat joko vähentää vitamiinien saantia tai imeytymistä.

Lääkkeen ottaminen:

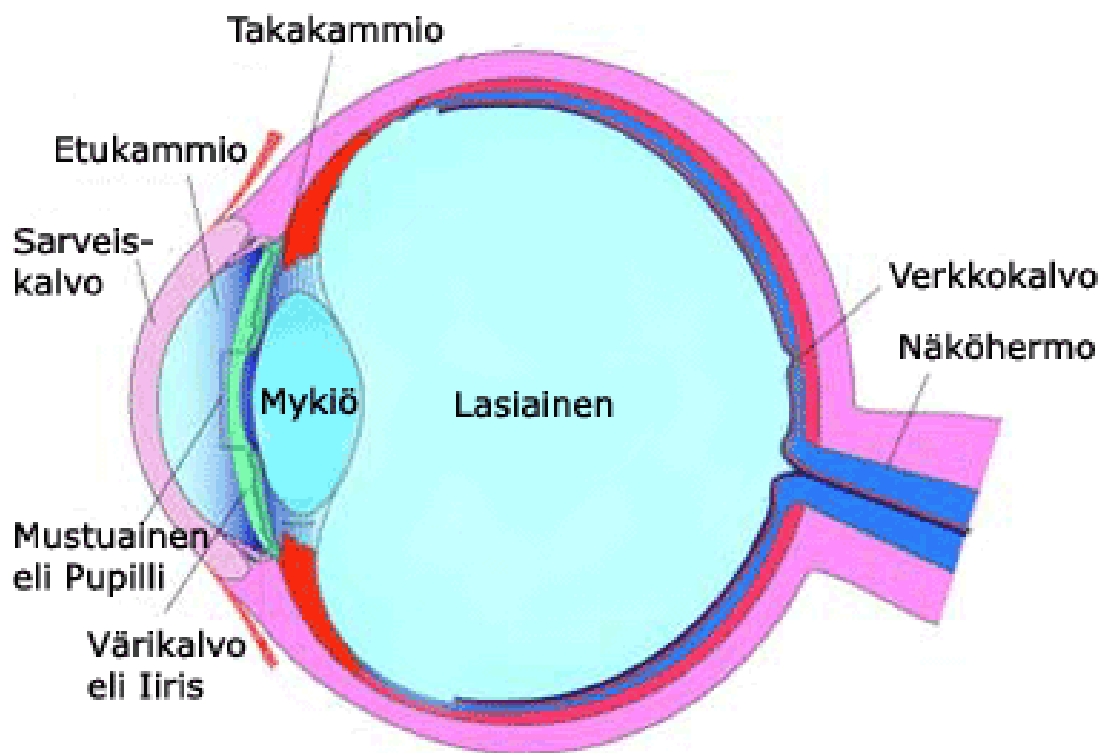
- 1 tabletti päivässä. Tabletti niellään kokonaisena veden kera.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Suositeltuja annoksia käytettäessä haittavaikutuksia ei yleensä ilmene.

Rinnakkaisvalmisteet:-

VIII SILMÄTAUTIEN LÄÄKKEET

1 GLAUKOOMAN LÄÄKEHOITO

Glaukooma (ns. viherkaihi) on näköhermon etenevä sairaus, joka saattaa hoitamattomana johtaa sokeutumiseen. Glaukoomassa silmänpaine on usein kohonnut, jonka vuoksi verenkierto silmään vaikeutuu. Glaukooman riskitekijöitä ovat kohonnut silmänpaine, ikä, sukurasitus ja likitaittoisuus.

Lääkehoidolla pyritään alentamaan kohonnutta silmänpainetta ja estämään näköhermovaurio. Lääkkeet alentavat silmänpainetta joko vähentämällä kammionesteen muodostumista tai edistämällä sen ulosvirtausta. Hoito annetaan usein paikallislääkityksenä, jos glaukoomaa ei saada hallintaan pelkällä lääkehoidolla, turvaututaan laserhoitoon tai kirurgiseen hoitoon.

Glaukooman hoidossa käytetään nykyisin silmätippoja, jotka sisältävät jotakin **prostaglandiini johdannaisista**. Nämä lääkeaineet lisäävät silmän kammionesteen poistumista ja alentavat siten silmänpainetta. Prostaglandiini johdannaiset ovat pitkävaikutteisia ja niitä annetaan enintään kerran päivässä.

Prostaglandiini johdannaiset voivat lisätä silmän värikalvon ruskeaa pigmentaatiota, jolloin silmien väri muuttuu vähitellen. Silmän ympäristön iho voi värjäytyä ja silmäripset pidentyä. Lääkkeen imeytyminen verenkiertoon voi aiheuttaa hengenahdistusta ja astmapotilailla astman pahenemista.

Muita glaukooman hoidossa käytettäviä lääkkeitä ovat **beetasalpaajat, pilokrpiini, bromidiini, dortsoliamidi, brintsoliamidi ja asetotsoliamidi**.

1.1 Xalatan®

- Vaikuttava aine latanoprosti.

Lääkemuoto:

- Silmätipat, liuos.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään glaukooman hoitoon eli alentamaan silmän kohonnutta painetta.

Vaikutustapa:

- Lääke lisää silmän sisällä kiertävän nesteen poistumista silmästä, jolloin silmänpaine laskee. Vaikutus kestää noin vuorokauden.

Lääkkeen ottaminen:

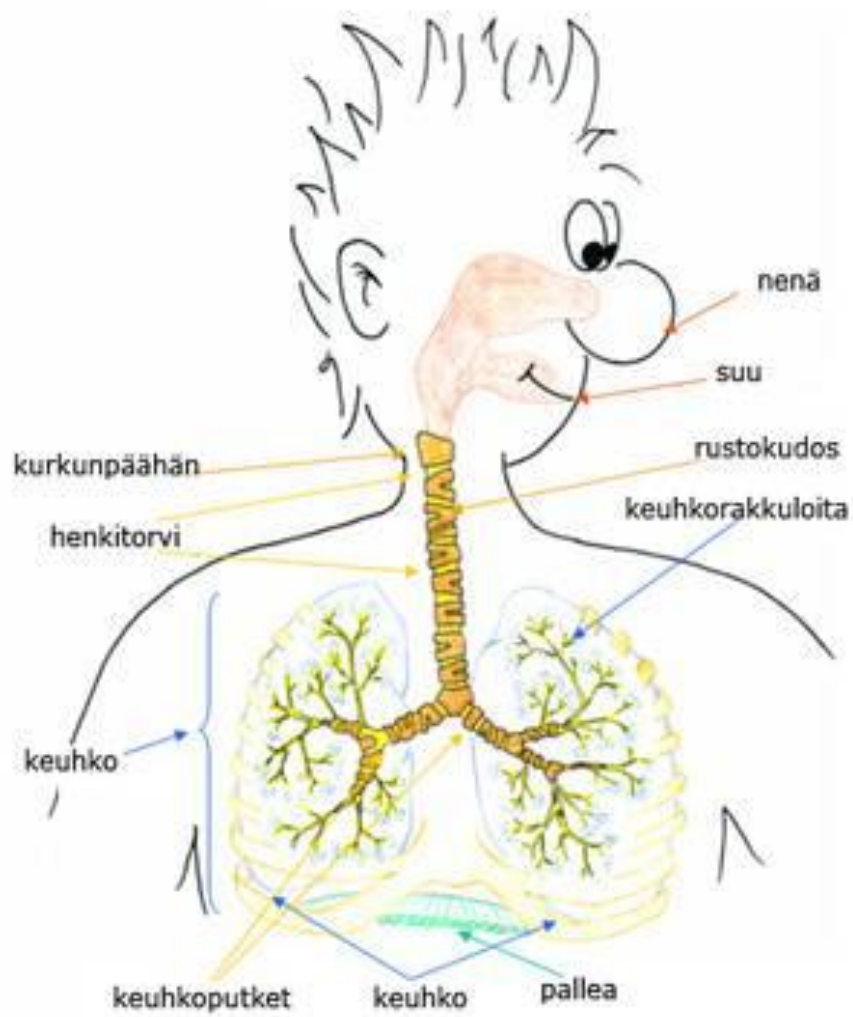
- Xalatan tippoja annostellaan kerran vuorokaudessa yksi tippa, mieluiten iltaisin. Useammin tapahtuvan annostelun on todettu heikentävän Xalatanin silmänpainetta alentavaa vaikutusta. Piilolinssit on otettava pois ennen tippojen laittamista. Jos käytetään useampia silmätippoja kerralla, on lääkkeiden antovälin oltava vähintään 5 minuuttia.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Värikalvon pigmentaation lisääntyminen, silmä-ärsytys, silmäripsien ja ohuiden ihokarvojen muutokset, ohimenevät pistemäiset epiteelin eroosiot, luomitulehdus, silmäkipu.

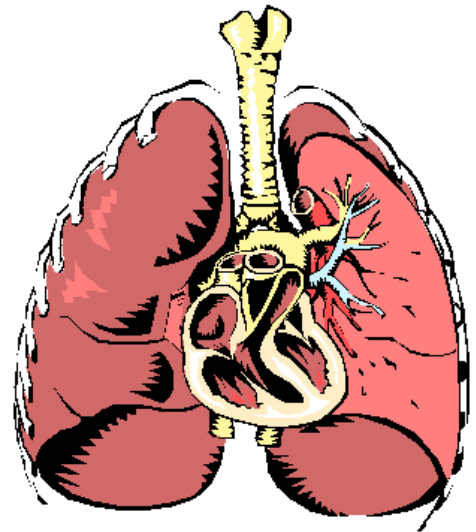
Rinnakkaisvalmisteet:-

IX HENGITYSTEIDEN LÄÄKKEET

1 ASTMAN LÄÄKEHOITO

Astma on hengitysteiden limakalvojen tulehdussairaus, johon liittyy keuhkoputkien lisääntynyt supistumisherkyys. Astman voi laukaista esimerkiksi lukuisat allergiaa aiheuttavat tekijät, esimerkiksi eläin- ja siitepölyt ja monet hengitystieinfektioita aiheuttavat mikrobit. Tavallisimpia astmaoireita ovat limaneritys, pitkittynyt yskä, hengenahdistus, hengityksen vinkuminen ja toistuvat keuhkoputkentulehdukset.

Astman hoidon tavoitteena ovat oireettomuus ja keuhkojen normaalin toiminnan takaaminen. Oireiden tunnistaminen, ärsykkeiden välttäminen, lääkehoidon toteuttaminen, PEF - kotimittaukset ja liikunta ovat astmapotilaan omahoidon perusta. Astmalääkkeet jaetaan **hoitaviin lääkkeisiin** ja **avaaviin lääkkeisiin**.

Astman hoitaviin lääkkeisiin kuuluvat **hengitettävät kortikosteroidit**, jotka hoitavat keuhkoputkien limakalvotulehdusta paikallisesti. Tabletteina otettavat **tsafirlukasti** ja **montelukasti**, jotka vähentävät keuhkoputkien limakalvojen tulehdusta sekä keuhkoputkien supistusalttiutta. **Kromoglikaatti**, **nedokromiili** ja **kromonit** ovat hengitettäviä astmalääkkeitä, ne rauhoittavat tulehdusta.

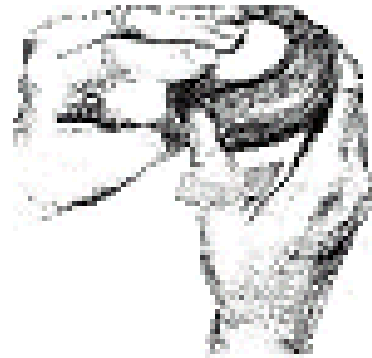
Avaavina lääkkeinä astman hoidossa käytetään inhaloitavia **salbutamolia** ja **terbutaliniä**, ne ovat lyhytvaikutteisia beetasymptomimeetteja ja ne laajentavat keuhkoputkia. **Salmeteroli** ja **formoteroli** ovat pitkävaikutteisia beetasymptomimeetteja ja ne ovat inhaloitavia lääkeaineita. **Ipratropiini** ja **teofylliini** laajentavat keuhkoputkia.

1.1 Seretide diskus®

- Vaikuttavat aineet flutikasoni ja salmeteroli.

Lääkemuoto:

- Inhalaatiojauhe, annosteltu.

Käyttöaihe:

- Seretide on lääke astmaan ja keuhkohtaumatautiin. Valmistetta käytetään, kun sen sisältämiä aineita tarvitaan samanaikaisesti sellaisina määrinä, joita tässä yhdistelmävalmisteessa on. Astmaa hoidettaessa lääke on tarkoitettu säännölliseen käyttöön, myös silloin kun oireita ei ole. Keuhkohtaumataudissa valmistetta käytetään hengitysoireiden lievitykseen, kun esiintyy toistuvia pahenemisvaiheita ja keuhkojen toiminta on heikentynyt.

Vaikutustapa:

- Seretiden ainesosista flutikasoni kuuluu kortikosteroidien lääkeryhmään, ja salmeteroli vaikuttaa sympaattiseen hermostoon. Flutikasoni rauhoittaa astmaan liittyvää keuhkoputkien limakalvon tulehdusta, ja salmeteroli laajentaa pitkävaikutteisesti keuhkoputkia. Lääkkeen vaikutuksesta hengenahdistus ja liiman erityys vähenevät.

Lääkkeen ottaminen:

- Seretide diskus on tarkoitettu käytettäväksi vain inhalaationa. Hengitettävien astmalääkkeiden ottotekniikka ja apulaitteiden käyttö kannattaa opetella huolella yhteistyössä lääkärin, sairaanhoitajan ja apteekin kanssa, koska tällöin lääkkeestä saa parhaan hyödyn.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Suun ja nielun sieni-infektiot, hypokalemia, päänsärky, vapina, sydämen tykyttely, kurkun ärsytys, äänen käheys.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.2 Singulair®

- Vaikuttava aine montelukasti, joka kuuluu ns. leukotrieenin salpaajien lääkeryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen, purutabletti, rakeet.

Käyttöaihe:

- Lievän ja keskivaikean astman hoitoon. Lääkettä voidaan käyttää myös astman estohoitoon tapauksissa, joissa taudin vallitsevana piirteenä on rasituksen aiheuttama keuhkoputkien supistuminen.

Vaikutustapa:

- Montelukasti estää leukotrieeni - nimisten aineiden vaikutuksia. Leukotrieenit ovat elimistössä muodostuvia aineita, joita pidetään yhtenä astman taustalla olevan limakalvon tulehduksen ja keuhkoputkien supistusalttiuden välittäjinä.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään vesilasillisen kera. Purutabletti pureskellaan pieniksi ja niellään. Rakeet voi ottaa joko sellaisenaan tai sekoitettuna esimerkiksi omenasoseeseen, jäätelöön tai riisiin.

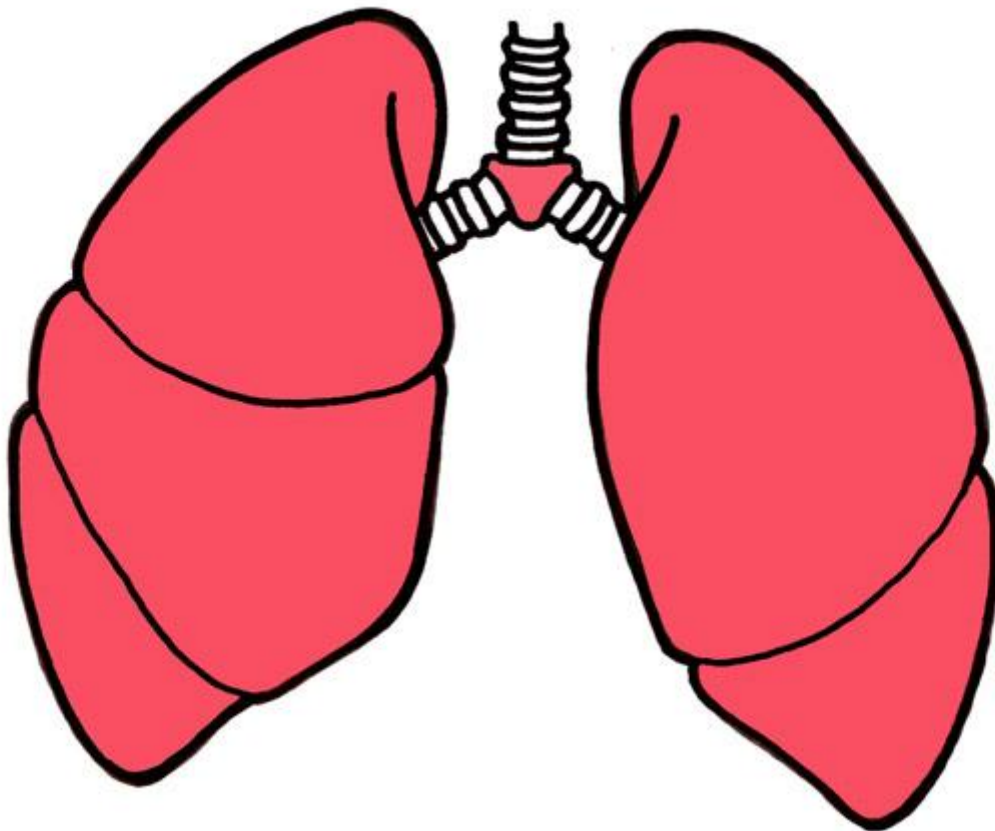

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Vatsakipu, päänsärky.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Astecon
- Montelukast ratipharm
- Montelukast krka
- Singulair

1.3 Ventolinen diskus®

- Vaikuttava aine salbutamoli.

Lääkemuoto:

- Inhalaatiojauhe, annosteltu, inhalaatiosumute, tabletit, oraaliliuos.

Käyttöaihe:

- Astman hoitoon. Otetaan tarvittaessa astmaoireiden poistamiseen tai estämiseen. Lääkettä voidaan käyttää muidenkin hengityselinsairauksien hoitoon, joihin liittyy keuhkoputkien ahtautumisesta johtuvaa hengenahdistusta.

Vaikutustapa:

- Salbutamoli vaikuttaa keuhkoputkien seinämissä, jossa se vähentää keuhkoputkien lihasjännitystä. Näin keuhkoputket laajenevat ja hengitys helpottuu.

Lääkkeen ottaminen:

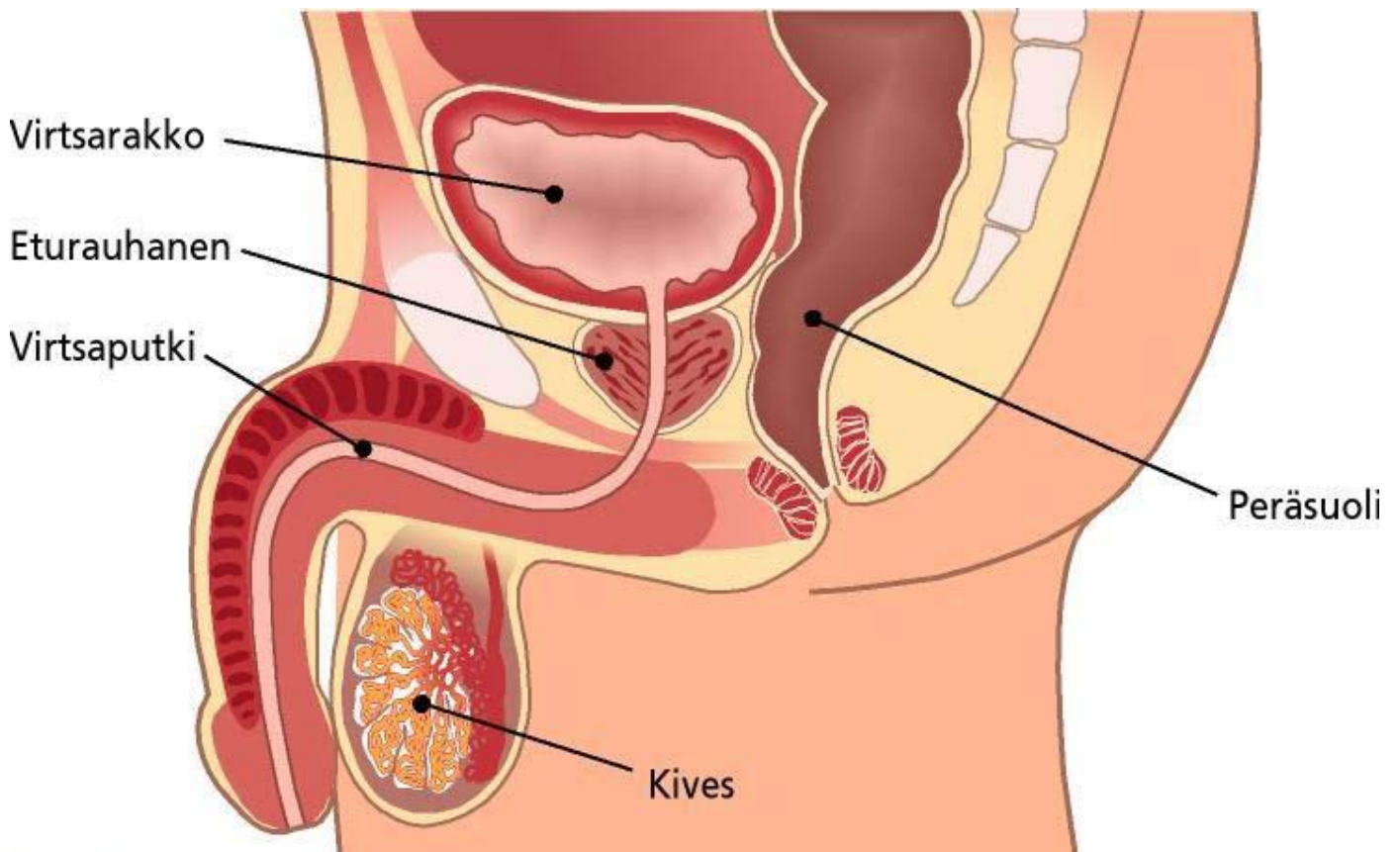
- Inhalaatiojauhe ja -sumute otetaan keuhkoihin inhalaationa eli suun kautta sisään hengitettynä. Jauhe annostellaan Diskus-kiekolla ja sumute annossumuttimella. Oikea inhalaatiotekniikka on tärkeä, jotta lääkkeestä saadaan paras mahdollinen hyöty. Tabletit niellään runsaan nesteen kanssa. Oraaliliuosta ravistellaan hyvin ennen pullon avaamista ja annostellaan millilitroina lääkemittan avulla.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Vapina, päänsärky, takykardia (sydämen tiheälyöntisyys).

Rinnakkaisvalmisteet:-

X SUKUPUOLI- JA VIRTSAELINSAIRAUKSIEN LÄÄKKEET

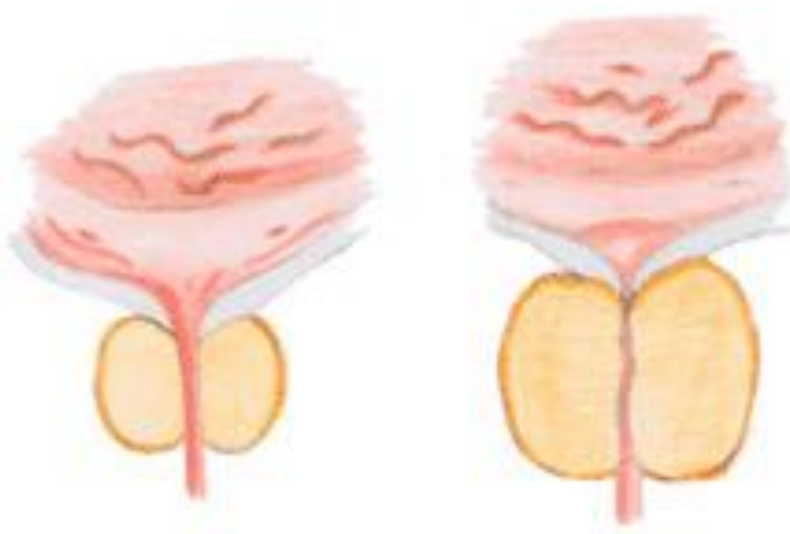

1 ETURAUHASEN LÄÄKEHOITO

Eturauhasen hyvänlaatuinen liikakasvu kehittyy yleensä ikääntymisen yhteydessä, ilmeisesti hormonaalisten muutosten johdosta. Liikakasvun oireita ovat virtsaamisvaikeudet, tiheä virtsaamistarve ja heikko virtsasuihku. Suurin osa eturauhasen liikakasvun vaivoista voidaan hoitaa lääkkeillä, vaikeimmat tapaukset voidaan hoitaa leikkaushoidolla.

Eturauhasen koko vaikuttaa lääkehoidon valitsemiseen. Mikäli eturauhanen ei ole merkittävästi suurentunut, lääkehoidoksi valitaan **tamsulosiini** tai **alfutsosiini**. Ne vähentävät eturauhasen ja virtsarakon kaulan sileän lihaksen jänneyttä.

Jos eturauhanen on selvästi suurentunut, käytetään lääkehoidossa **finasteridiä**, joka vähentää eturauhasen kokoa keskimäärin 20 % ja riittää hyvin lievittämään oireita. Yhdistelmähoito lievittää oireita tehokkaammin kuin kumpikaan lääke yksinään.

1.1 Omnic®

- Vaikuttava aine tamsulosiini

Lääkemuoto:

- Depotkapseli.

Käyttöaihe:

- Käytetään eturauhasen hyvänlaatuisen liikakasvun aiheuttamien virtsaamisoireiden hoitoon.

Vaikutustapa:

- Tamsulosiini vaikuttaa eturauhasen ja virtsaputken sileään lihaksistoon siten, että sen jännitys laukeaa, ja virtsa pääsee paremmin kulkemaan.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapseli niellään kokonaisena vesilasillisen kera päivän ensimmäisen aterian jälkeen. Kapselia ei saa pureskella. Jos kapseli on vaikea niellä, voi sen avata ja niellä sisällön pureskelematta.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Huimaus, epänormaalit siemensyöksyt.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Expros
- Tamictor
- Tamsact
- Tamsu-anlini
- Tamsucinfa
- Tamsugaran
- Tamsulosiinihydrokloridi arrow
- Tamsulosiinihydrokloridi krka
- Tamsulosiinihydrokloridi orion
- Tamsulosiinihydrokloridi sandoz
- Tamsumin
- Tamsupli

XI PSYKKENLÄÄKKEET

1 AHDISTUNEISUUDEN JA UNETTOMUUDEN LÄÄKEHOITO

Ahdistuneisuuden tai uniongelmien taustalla saattavat olla erilaiset stressitilat, elämäntavat tai ulkopuoliset häiriöt, jotka estävät nukahtamisen tai herättävät liian aikaisin aamuyöllä. Pitkäkestoisen unettomuuden syynä voi olla myös jokin elimellinen tai psyykinen sairaus, jolloin taustalla olevan tekijän selvittäminen helpottaa ongelman ratkaisemisessa.

Lääkityksellä ei voida ratkaista ahdistuneisuuden tai unettomuuden taustalla olevaa ongelmaa, vaan ainoastaan lievittää oireita. Oireiden lievitys saattaa kuitenkin luoda edellytykset ongelmien ratkaisulle.

Ahdistuneisuuden ja unettomuuden hoidossa käytetään **bentsodiatsepiineja**, (**diatsepaami**, **midatsolaami**, **nitratsepaami**, **tematsepaami**, **triatsoleami** ja **oksatsepaami**), **unilääkkeitä**, (**tsopikloni**, **tsolpideemi** ja **tsaleploni**) ja **buspironia**.

Bentsodiatsepiinit lievittävät tai poistavat ahdistuneisuutta ja tuskaisuutta. Niillä on myös hermoärsytystä rauhoittava (sedatiivinen) vaikutus. **Unilääkkeet** vaikuttavat

bentsodiatsepiinien tavoin keskushermostoon. **Buspironi** lievittää ahdistuneisuutta ja tuskaisuutta vaikuttamalla keskiaivoissa sijaitseviin serotoniini-reseptoreihin.

1.1 Antabus®

- Vaikuttava aine disulfiraami.

Lääkemuoto:

- Poretabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään hoitoon hakeutuvien alkoholistien tukiterapiana muiden hoitomuotojen ohella. Antabusta käytetään alkoholin liikakäytön, alkoholiriippuvuuden ja kroonisen alkoholismin hoitoon.

Vaikutustapa:

- Antabus pysäyttää alkoholin palamisen elimistössä vaiheeseen, jossa krapulan oireet ilmaantuvat. Pienikin määrä alkoholia aiheuttaa tällöin nopeasti varsin epämiellyttäviä tuntemuksia, kuten voimakasta kasvojen ja rinnan punoitusta, sydämen tykytystä, hengityksen kiihtymistä, jyskyttävää päänsärkyä, pahoinvointia, oksentelua ja huimausta. Nämä oireet ovat niin pahoja, ettei alkoholia uskalla ottaa ollenkaan. Oireet kestävät vähintään puoli tuntia, yleensä useita tunteja.

Lääkkeen ottaminen:

- Poretabletin annetaan hajota puoleen lasilliseen vettä juuri ennen käyttöä. Sekoitetaan ja nautitaan välittömästi. Tabletit suositellaan otettavaksi aamuisin.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, väsymys, päänsärky, pahanhajuinen hengitys, makuaistin häiriöt, ripuli, vatsakivut, pahoinvointi, maksaentsyymiarvojen suureneminen.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.2 Circadin®

- Vaikuttava aine melatoniini.

Lääkemuoto:

- Depottabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään unettomuuden lyhytaikaiseen hoitoon vähintään 55-vuotiailla potilail- la, joiden unettomuuden ominaispiirteenä on huono unenlaatu.

Vaikutustapa:

- Vaikuttava aine melatoniini on käpylisäkkeen tuottama, luontaisesti elimistössä esiintyvä hormoni ja se muistuttaa rakenteeltaan serotoniinia. Melatoniinin eri- tys lisääntyy pimeyden tulon jälkeen ja se on huipussaan klo 02-04 välillä aamu- yöllä ja vähenee yön loppupuolella. Melatoniini on yhteydessä vuorokausirytmien säätelyyn ja valo- pimeärytmiin. Se vaikuttaa myös unettavasti lisää nukah- tamisalttiutta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään kokonaisena runsaan nesteen kera. Tabletti otetaan ruoan jäl- keen noin 1-2 tuntia ennen nukkumaanmenoa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Haittavaikutukset ovat harvinaisia. Haittavaikutuksina voi esiintyä päänsärkyä, nielutulehduksia, selkäkipua ja voimattomuutta.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.3 Diapam®

- Vaikuttava aine diatsepaami, joka kuuluu bentsodiatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, peräpuikko, oraalisuspensio.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään ahdistuneisuuden, kiihtyneisyyden ja jännittyneisyyden hoitoon, erityisesti kun ne ovat tilapäisiä ja liittyvät tiettyihin tilanteisiin. Oireet voivat ilmetä mielialan muutoksina tai sydämen tykytyksenä, hikoiluna, rauhattomuutena, vapinana tai muina vastaavina oireina. Lääke auttaa myös unettomuuteen ja laukaisee lihasten jännitystä ja kouristeluja. Sairaaloissa lääkettä käytetään mm. leikkausten esilääkityksessä.

Vaikutustapa:

- Lääke kohdistaa vaikutuksensa keskushermostoon rauhoittaen sen kiihtynyttä toimintaa. Hermosto säätelee myös monien sisäelinten sekä lihasten toimintaa, jolloin rauhoittava vaikutus välittyy niihinkin.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan nesteen kera. Oraalisuspensiota annostellaan millilitroina mitan avulla. Peräpuikko työnnetään peräsuolen sisään.

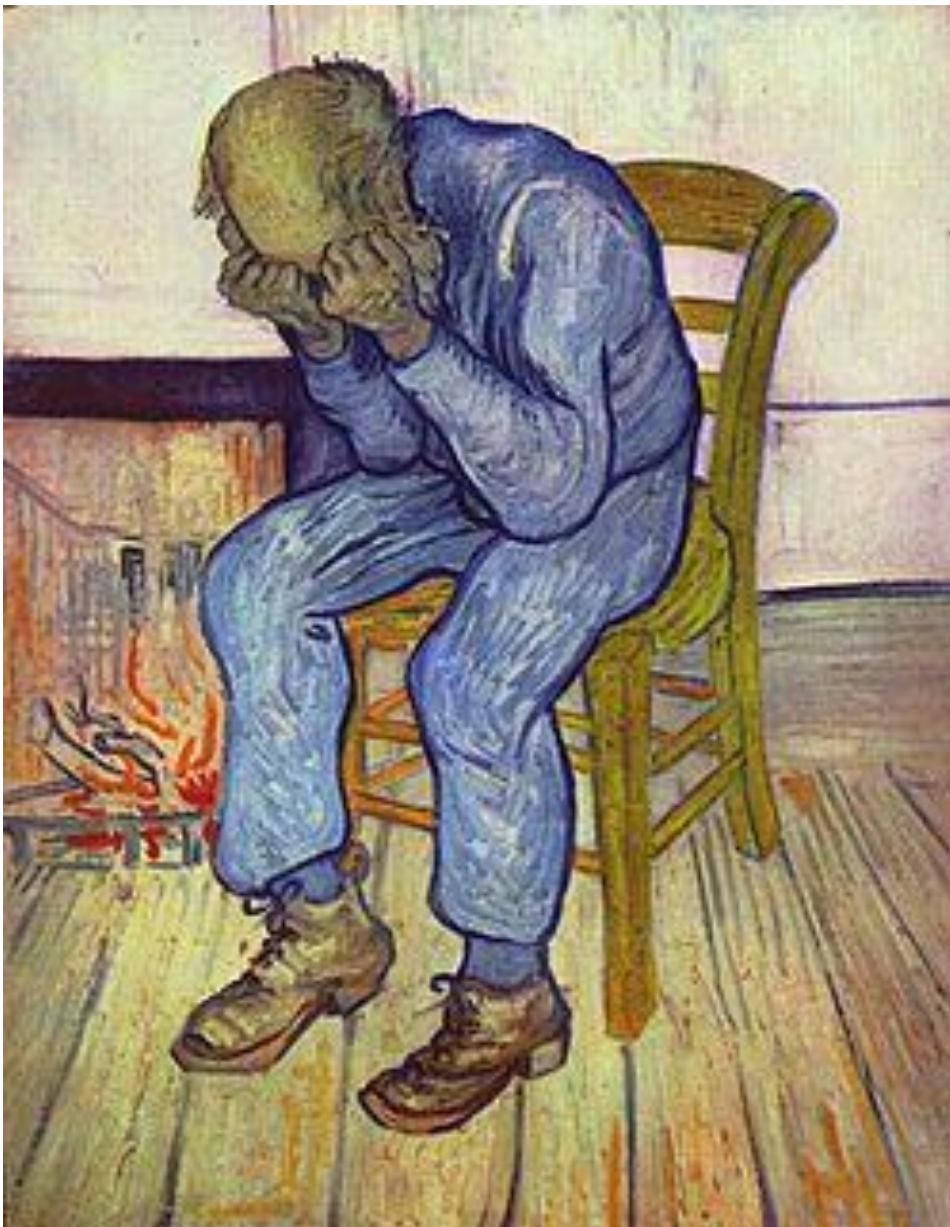

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, koordinaatiohäiriöt.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Medipam
- Stesolid

1.4 Imovane®

- Vaikuttava aine tsopikloni.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttötarkoitus:

- Käytetään unilääkkeenä tilapäisiin tai lyhytaikaisiin unettomuustiloihin, kuten nukahtamisvaikeuksiin, liian varhaisiin aamuheräämisiin tai toistuviin yöllisiin heräämisiin.

Vaikutustapa:

- Lääke alkaa vaikuttaa suhteellisen nopeasti, noin 15 - 20 minuutissa, ja se soveltuu siten nukahtamisvaikeuksien hoitoon. Se myös pitkittää unen kestoja ja vähentää heräämistä kesken unen.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti otetaan veden kera juuri ennen nukkumaan menoa tai vasta, kun luonnollinen uni on jäänyt pois.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Lääkkeen yleisin haittavaikutus on kitkerä maku suussa. Myös erilaisia vatsaoireita, kuten pahoinvointia tai suun kuivumista sekä huimausta tai päänsärkyä on esiintynyt. Lääke voi joskus aiheuttaa muistihäiriöitä ja niihin liittyvää epäjohtomukaista käyttäytymistä.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Zopinox
- Zopiklon mylan
- Zopitin
- Zopiclone actavis

1.5 Insomin®

- Vaikuttava aine nitratsepaami, joka kuuluu bentso-diatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään lyhytaikaisen unettomuuden hoidossa, etenkin vaikeiden ja toimintakykyä haittaavien unihäiriöiden yhteydessä. Lääkehoitoa jatketaan enintään kaksi - neljä viikkoa. Lääkettä voidaan käyttää myös leikkausten esilääkkeenä.

Vaikutustapa:

- Nitratsepaami vaikuttaa aivoissa siten, että keskushermoston toimintaa rauhoittavien välittäjäaineiden vaikutus voimistuu. Näin se väsyttää, edistää nukah-tamista ja nukkumista ja estää kouristuksia.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään nesteen kera. Lääke otetaan puolisen tuntia ennen nukkumaan menoa. Nitratsepaamin vaikutus alkaa 30 - 60 minuutissa lääkkeen ottamisen jälkeen.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, tottuminen, riippuvuus.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.6 Opamox®

- Vaikuttava aine oksatsepaami, joka kuuluu bentsodiatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Oksatsepaamia käytetään unilääkkeenä sekä lievittämään ahdistuneisuutta ja jännittyneisyyttä erityisesti silloin, kun ne liittyvät tiettyihin tilanteisiin. Lääke laukaisee myös lihasjännitystä.

Vaikutustapa:

- Lääke vaikuttaa keskushermostoon ja sen välityksellä muualle elimistöön siten, että liiallinen jännitys siitä aiheutuvine oireineen vähenee. Lääkkeellä on myös selvä keskushermostoa rauhoittava vaikutus, mikä auttaa pääsemään uneen.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään nesteen kera joko aterian yhteydessä tai aterioiden välillä. Lääkettä illalla otettaessa on huolehdittava siitä, että voi nukkua 7-8 tuntia, jolloin lääkkeen väsyttävä vaikutus ehtii lakata.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, uneliaisuus, muistihäiriöitä, haparointia, lihasheikkoutta, huimausta, päänsärkyä.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Oxamin

1.7 Stesolid®

- Vaikuttava aine diazepaami, joka kuuluu bentsodiatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, peräpuikko.

Käyttöaihe:

- Käytetään tuskaisuuden, kiihtyneisyyden ja jännittyneisyyden hoitoon. Voidaan käyttää myös unettomuuden hoitoon sekä laukaisemaan lihasten jännitystä ja kouristeluja. Käytetään myös alkoholin vieroitusoireiden hoitoon sekä leikkausten esilääkityksenä.

Vaikutustapa:

- Lääke kohdistaa vaikutuksensa keskushermostoon rauhoittaen sen kiihtynyttä toimintaa. Hermosto säätelee myös monien sisäelinten sekä lihasten toimintaa, jolloin rauhoittava vaikutus välittyy niihinkin.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Peräpuikko työnnetään peräsuolen sisään. Stesolidin käytön tulisi olla yleensä lyhytaikaista, korkeintaan neljä viikkoa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ihoreaktiot, uneliaisuus, lihasheikkouden tunnetta, lievää ataksiaa. Haittavaikutukset häviävät yleensä hoidon jatkuessa tai annosta vähennettäessä.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Diapam
- Medipam

1.8 Temesta®

- Vaikuttava aine loratsepaami, joka on bentsodiatsepiineihin kuuluva lääkeaine.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään eri syistä johtuvan ahdistuneisuuden lyhytaikaiseen lievitykseen ja hoitoon. Voidaan käyttää myös leikkausten esilääkityksenä.

Vaikutustapa:

- Lääke kohdistaa vaikutuksensa keskushermostoon rauhoittamalla sen kiihtynyttä toimintaa.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Leikkauksen esilääkityksenä lääkeannos otetaan leikkausta edeltävänä iltana ja/tai 1-2 tuntia ennen leikkausta.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, väsymys, uupumus, lihasheikkous, voimattomuus, haparoivat liikkeet, sekavuus, masennus, huimaus.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Lorazepam orifarm
- Temesta

1.9 Tenox®

- Vaikuttava aine tematsepaami, joka kuuluu bentsodiatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään tilapäisen unettomuuden, erityisesti nukahtamisvaikeuksien hoitoon sekä tilapäisen ahdistuneisuuden ja jännittyneisyyden hoitoon.

Vaikutustapa:

- Se vaikuttaa rauhoittavasti, helpottaa uneen vaipumista, pidentää unen kestoa ja vähentää ahdistuneisuutta. Lääkkeen vaikutus alkaa suhteellisen nopeasti.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera juuri ennen nukkumaan menoa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, tarkkaavaisuuden väheneminen, tunne-elämysten latistuminen, vatsavaivat, päänsärky, huimaus, unihäiriöt, painajaiset, suun kuivuminen, muistihäiriöitä, lihasheikkoutta, masennuksen paheneminen, kiihtyneisyys. Pitkään jatkuvassa hoidossa voi aiheuttaa tottumista ja riippuvuutta.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Temazepam orion.

2 MASENNUSLÄÄKKEET ELI ANTIDEPRESSIIVIT

Masentuneisuus on monimuotoinen tunnetila tai oireyhtymä. Siihen liittyy mielialan ja mielihyvän kokemisen menettämisen lisäksi unihäiriöitä, painon muutoksia, keskittymisvaikeuksia ja itsetuhon ajatuksia. Mielialan laskun ja siihen liittyvien oireiden taustalla on tiettyjen aivoalueiden mielialaa säätelevien monoamiini - välittäjäaineiden toiminnallinen puute. Masennuslääkkeillä pyritään vaikuttamaan aivojen välittäjäaineiden, tavallisimmin noradrenaliinin ja serotoniinin, pitoisuuksiin.

Masennuslääkkeet jaetaan vaikutusmekanismin mukaan neljään ryhmään: **trisykliset masennuslääkkeet**, **SSRI - lääkkeet**, **MAO: n estäjät** ja **muut masennuslääkkeet**.

Amitriptyliini, doksepiini, klomipramiini, nortriptyliini ja trimipramiini ovat **trisyklisiä masennuslääkkeitä**. Ne estävät aivoissa hermosolujen välittäjäaineiden, pääasiassa noradrenaliinin ja osittain serotoniinin, takaisinoton hermopäätteeseen. Sen seurauksena näiden välittäjäaineiden pitoisuudet kasvavat hermosolujen välisessä synapsiraossa. Trisykliset lääkeaineet vahvistavat hermosolupäätteiden normaalia toimintaa rauhoittamalla hermosolujen välisiä impulsseja ja informaation siirtoa.

Essitalopraami, sitalopraami, fluoksetiini, fluvoksamiini, paroksetiini ja sertraliini ovat **SSRI - masennuslääkkeitä** eli selektiivisiä serotoniinin takaisinoton estäjiä. Ne estävät aivojen hermosolujen välittäjäaine serotoniinin takaisinottoa hermopäätte-

seen, jolloin serotoniinin määrä hermoimpulsseja välittävässä hermoliitoksessa kasvaa. Serotoniinin vaikutusten vahvistumisen oletetaan tasapainottavan masentuneen mielialoja.

Moklobemidi on MAO: n estäjä. Ne jarruttavat monoamiinioksidaasi - nimisen entsyymin toimintaa. Tästä johtuen keskushermoston noradrenaliinin ja serotoniinin hajoaminen estyy, jolloin näiden välittäjäaineiden pitoisuudet suurenevät.

Muita masennuslääkkeitä ovat mm. **mianseriini, mirtatsapiini, reboksetiini, tratsodoni, milnasipraani, duloksetiini ja venlafaksiini.**

TULITPA TUTTUNI TAAS
MAITA KIERTÄVÄ MASENNUS
KÄY PEREMMÄLLE VAIN
OLLAAN KASVOTUSTEN JA KATSELLAAN TÄTÄ ELÄMÄÄ

VARMAAN SINULLA JOTAIN ASIAAKIN
JÄLLEEN KERRAN ON
KATSELLAAN JA KUUNNELLAAN

KAI KÄSKEMÄTTÄ MENET
KUN KUTSUMATTA TULIT

2.1 Cipramil®

- Vaikuttava aine sitalopraami, joka kuuluu masennus - eli depressiolääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Käytetään eri syistä aiheutuneen masennuksen hoitoon. Lisäksi lääke auttaa paniikkihäiriöissä sekä julkisten paikkojen pelkotiloissa. Lääkettä käytetään myös estämään masennuksen palautumista tai uusiutumista.

Vaikutustapa:

- Lääke säätelee lähinnä keskushermoston toimintaa ohjaavan serotoniinin vaikutuksia siten, että vaikeasti masentunut mieliala kohoaa. Vaikutus ilmaantuu tavallisesti 2 - 4 viikon kuluttua hoidon aloituksesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääke otetaan kerran vuorokaudessa, tavallisimmin aamuisin. Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera joko ruokailun yhteydessä tai tyhjään vatsaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Hikoilun lisääntyminen, ihottuma, kutina, päänsärky, vapina, tuntoharha, kouristukset, epänormaali näkö, uneliaisuus, unettomuus, hermostuneisuus, ahdistuneisuus, keskittymiskyvyttömyys, epänormaalit unet, libidon heikkeneminen, apatia, ruokahaluttomuus, sekavuus, suun kuivuminen, pahoinvointi, ummetus, ripuli, oksentelu, vatsakipu, ruoansulatushäiriö, syljenerityksen lisääntyminen, ilmavaivat, takykardia / bradykardia, virtsaamishäiriöt, lihaskipu, makuaistin häiriöt, painon lasku/nousu, hengenahdistus, ejakulaatiohäiriöt, impotenssi, kuukautishäiriöt, orgasmivaikeudet, voimattomuus, huonovointisuus, väsymys.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Cipramil
- Sepram
- Citalopram actavis
- Citalopram orion
- Citalopram teva
- Citalopram-ratiopharm

2.2 Cipralex®

- Vaikuttava aine essitalopraami, joka kuuluu masennus - eli depressiolääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen. Tipat, liuos.

Käyttöaihe:

- Vakavan masennuksen ja paniikkihäiriön, sekä siihen liittyvän julkisten paikkojen pelon hoito. Lääkettä käytetään myös sosiaalisten tilanteiden pelon, yleistyneen ahdistuneisuushäiriön ja pakko-oireisen häiriön hoitoon.

Vaikutustapa:

- Lääke säätelee serotoniinin, yhden keskushermoston toimintaa ohjaavan aineen, vaikutuksia siten, että vaikeasti masentunut mieliala kohoaa. Vaikutus ilmaantuu tavallisesti 2 - 4 viikon kuluttua hoidon aloituksesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään runsaan nesteen kera. Tipat voi sekoittaa veteen tai appelsiini- tai omenamehuun. Lääkkeen voi ottaa aterioinnista riippumatta.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Pahoinvointi, tukkoinen / vuotava nenä, ruokahaluttomuus / lisääntynyt ruokahalu, ahdistus, levottomuus, poikkeavat unet, nukahtamisvaikeudet, uneliaisuus, huimaus, haukottelu, vapina, ihon pistely, ripuli, ummetus, oksentelu, suun kuivuminen, lisääntynyt hikoilu, lihas-/nivelkiput, sukupuolielämän häiriöt, väsymys, kuume, painon nousu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Cipralex
- Esipral
- Debrelap
- Escitalopram actavis

2.3 Mirtatsapiini®

- Vaikuttava aine mirtatsapiini.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Käytetään miedosta vaikeisiin luokiteltavien masennustilojen hoitoon sekä pienenä annoksina pitkäaikaisen unettomuuden hoitoon. Voidaan myös käyttää paniikkihäiriön, yleistyneen ahdistushäiriön, pakko-oireisen häiriön ja traumaperäisen stressihäiriön hoitoon.

Vaikutustapa:

- Lääkkeen sisältämä mirtatsapiini vaikuttaa aivoissa toimivien välittäjäaineiden, lähinnä serotoniinin ja noradrenaliinin, aineenvaihduntaan siten, että masennuksen oireet lievittyvät. Vaikutus alkaa yleensä muutaman viikon kuluessa.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti tulee niellä kokonaisena nesteen kera, vuorokauden annos yleensä iltaisin ennen nukkumaan menoa. Joskus vuorokausiannos jaetaan kahteen yhtä suureen osaan, joista ensimmäinen otetaan aamuisin ja toinen iltaisin.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ruokahalun lisääntyminen, painon nousu, uneliaisuus, väsymys, päänsärky, suun kuivuminen, horros, huimaus, vapina, pahoinvointi, ripuli, oksentelu, ihottuma tai iho-oireet, kipu nivelissä/lihaksissa, selkäkipu, huimaus/pyöritys, turvotus, vilkkaat unet, sekavuus, ahdistuneisuus, unihäiriöt.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Mirtachem
- Mirtaril
- Mirtatsapiini ennapharma
- Mirtazapin actavis
- Mirtazapin bluefish
- Mirtazapin hexal
- Mirtazapin orion
- Mirtazapin ratiopharm
- Mirtazapin sandoz
- Remeron soltab
- Trimazimyl

2.4 Zoloft®

- Vaikuttava aine sertraliini, joka kuuluu SSRI - lääkkeisiin (selektiiviset serotoniinin takaisinoton estäjät).

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen. Konsentraatti oraaliliuosta varten.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään masennuksen eli depression hoitoon. Masennuksen lievennyttyä lääkehoitoa yleensä jatketaan, jotta estetään masennusjaksojen uusiutuminen.

Vaikutustapa:

- Sertraliini lisää yhden keskushermoston välittäjäaineen, serotoniinin, määrää ja vaikutuksia siten, että vaikeasti masentuneen mieliala kohoaa.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääkeannos otetaan kerran päivässä aterian yhteydessä tai siitä erillään. Tabletteja ei saa murskata tai pureskella, mutta 50 mg:n tabletin voi tarvittaessa puolittaa. Nestemäinen sertraliinikonsentraatti pitää aina ennen käyttöä laimentaa pakkauksessa olevan ohjeen mukaan.

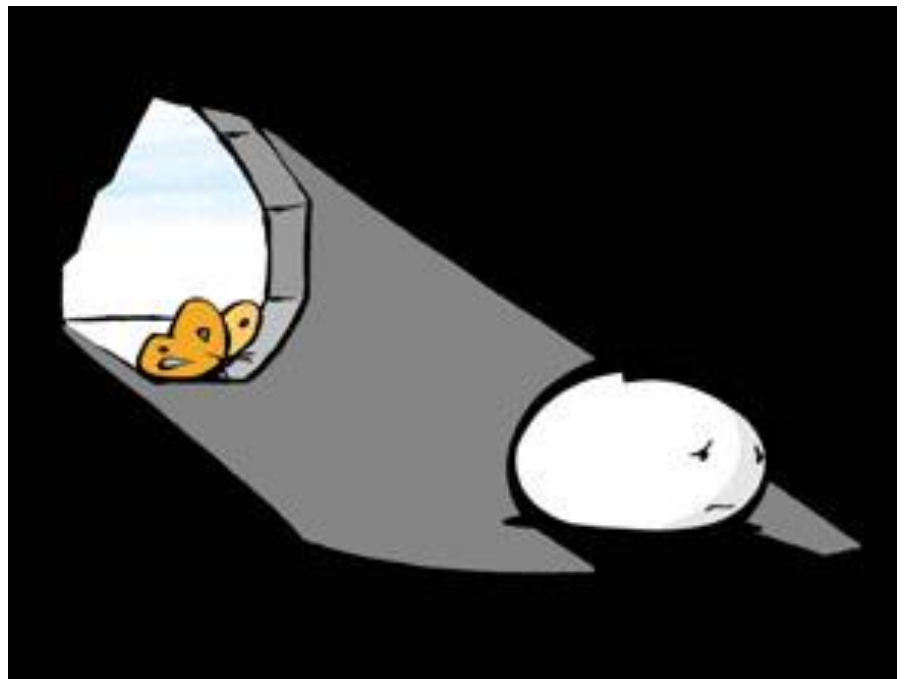

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Unettomuus, heitehuimaus, uneliaisuus, päänsärky, ripuli, pahoinvointi, suun kuivuminen, siemensyöksyn epäonnistuminen, väsymys, kurkkukipu, ruokahaluttomuus, ruokahalun lisääntyminen, masennus, epätodellinen olo, painajaisunet, ahdistuneisuus, kiihtyneisyys, hermostuneisuus, sukupuolihalun heikkeneminen, hampaiden narskuttelu, puutuminen, kihelmöinti, vapina, lihasjännitys, makuaistin häiriö, tarkkaavuuden puute, näköhäiriö, korvien soiminen, sydämentykytys, kuumat aallot, haukottelu, vatsakipu, liikkahikoilu, lihaskipu, seksuaalinen toimintahäiriö, erektiohäiriö, rintakipu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Sertralin hexal
- Sertralin krka
- Sertralin orion
- Sertralin ratiopharm
- Sertralin teva
- Zoloft

3 PSYKOOSILÄÄKKEET

Psykoosilääkkeitä käytetään lähinnä skitsofrenian hoidossa sekä muista syistä johtuvissa psykooseissa eli mielenterveyshäiriöissä, joissa todellisuudentaju on selvästi häiriintynyt.

Skitsofrenia on pitkäaikainen ja kulultaan vaihteleva psykiatrinen sairaus. Sille ovat ominaisia aistiharhat, harhaluulot, ajatusten hajanaisuus sekä tunneilmajujen niukkuus tai outous. Psykoosilääkkeet rauhoittavat, vähentävät ahdistuneisuutta, levottomuutta ja aggressioita sekä estävät psykooseihin liittyviä aistiharhoja ja ajatushäiriöitä. Valtaosa skitsofreniapotilaista hyötyy lääkehoidosta merkittävästi. Psykoosilääkkeitä käytetään myös ennaltaehkäisevästi ehkäisemään uusia sairausjaksoja.

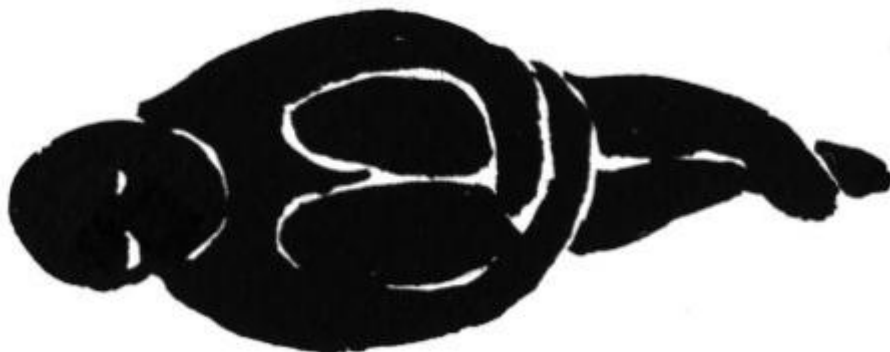
Psykoosilääkkeitä käytetään runsaasti myös vaikeiden dementiaoireiden, esimerkiksi levottomuuden ja aggressiivisuuden oireenmukaisessa hoidossa. Niitä tulisi kuitenkin käyttää dementian käytöshäiriöiden hoidossa vain harkiten, koska ne voivat lisätä aivoverenkierron häiriöitä. Jotkut psykoosilääkkeet estävät myös pahoinvointia ja oksentelua sekä lievittävät kipua ja kutinaa.

Psykoosilääkkeiden toivotut vaikutukset liittyvät pääasiassa aivojen dopamiiniainevaihdunnan muutoksiin. Ne estävät dopamiinin vaikutuksia salpaamalla aivojen dopamiinireseptoreita.

Psykoosilääkehoidon haittavaikutuksina esiintyy väsymystä, neurologisia oireita (vapi-na, kasvojen ilmeettömyys, lihasjäykkyys, töpöttävä kävely) ja motorinen levottomuus. Pitkäaikaisessa käytössä haittavaikutuksena saattaa ilmetä pakkoliikkeitä etenkin suun ja kasvojen alueella, huimausta, suun kuivumista, ummetusta, virtsaamisvaivoja ja näön hämärtymistä. Hormonaalisena haittana voi ilmetä prolaktiinipitoisuuden kasvua, joka voi aiheuttaa miehille impotenssia sekä rintarauhasen liikakasvua ja naisille kuukautiskierron häiriöitä ja maitovuotoa.

Olantsapiini, risperidoni ja klotsapiini ovat toisen polven psykoosilääkkeitä. **Olantsapiini** ja **risperidoni** aiheuttavat vähemmän neurologisia haittavaikutuksia kuin tavanomaiset psykoosilääkkeet. Toisen polven psykoosilääkkeiden merkittävimpiä haittoja ovat painonnousu sekä veren rasva - ja glukoosiarvojen kasvu.

Klotsapiinia käytetään ainoastaan niissä tapauksissa, joissa muilla psykoosilääkkeillä ei ole saavutettu haluttua hoitovastetta tai joissa muu lääkitys on jouduttu lopettamaan vaikeiden neurologisten oireiden vuoksi. Klotsapiini aiheuttaa veren valkosolujen vähenemistä ja agranulosytoosia, jonka vuoksi potilaan verenkuvaa on seurattava säännöllisesti.

3.1 Abilify®

- Vaikuttava aine aripipratsoli, joka kuuluu psykoosilääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti. Tabletti, suussa hajoava. Oraaliliuos. Injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään skitsofrenian hoitoon sekä kaksisuuntaisen mielialahäiriön maniavaiheen hoitoon ja ehkäisyyn.

Vaikutustapa:

- Aripipratsoli vaikuttaa keskushermostossa muuttamalla siellä välittäjäaineiden, kuten dopamiinin ja serotoniinin vaikutustapoja.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit ja oraaliliuos otetaan aterioista riippumatta. Suussa hajoava tabletti laitetaan kielen päälle, jossa se liukenee nopeasti. Se voidaan myös sekoittaa veteen, jolloin saadaan juotava suspensio. Oraaliliuosta ei sekoiteta mihinkään ruoka-aineeseen ennen antamista. Tarvittaessa lääkäri tai sairaanhoitaja pistää ruiskeliuoksen.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Hallitsemattomat nykivät/nytkähtelevät liikkeet, päänsärky, väsymys pahoinvointi, oksentelu, epämiellyttävä tunne vatsassa, ummetus, huimaus, unihäiriöt, levottomuus, ahdistuneisuus, uneliaisuus, vapina, näön hämärtyminen.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.2 Klorproman®

- Vaikuttava aine klooripromatsiini, joka kuuluu psykoosilääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, päällystetty.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään vakavien psykiatristen sairauksien, kuten skitsofrenian hoitoon. Sitä voidaan käyttää myös rauhattomuus- ja kiihtymystilojen sekä vaikean pahoinvoinnin ja oksentelun hoitoon. Lisäksi lääkettä käytetään kovien kipujen täydennyshoitona.

Vaikutustapa:

- Klooripromatsiini vaikuttaa keskushermostossa muuttamalla siellä välittäjäaineiden, pääasiassa dopamiinin vaikutustapoja. Vaikutus kiihtymystiloissa ja oksentelussa ilmenee nopeasti, mutta skitsofrenian oireet lievittyvät vasta useiden päivien tai muutaman viikon kuluttua hoidon alkamisesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Lääkkeen säännöllinen käyttö auttaa pitämään sairauden oireet kontrollissa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Verenpaineen lasku, lievät verenkuvan muutokset, kuukautishäiriöt, rintojen kasvu ja arkuus, iho-oireet, motorinen levottomuus, äkillinen lihasten liikehäiriö, Parkinsonin taudin kaltaiset oireet (vapina, jäykkyys), pitkäaikaisessa hoidossa pakkoliikkeet ja suun ympäristön vapina.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.3 Leponex®

- Vaikuttava aine klotsapiini, joka on psykoosilääke eli neurolepti.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään skitsofrenian hoitoon tilanteissa, joissa muut lääkkeet eivät ole tehonneet tai ovat aiheuttaneet hankalia haittavaikutuksia. Lääke soveltuu myös Parkinsonin taudin yhteydessä esiintyvien vaikeiden ajatus-, tunne- ja käytöshäiriöiden hoitoon.

Vaikutustapa:

- Lääke vähentää levottomuutta ja aggressiivisuutta sekä estää aistiharhoja ja ajatushäiriöitä. Lääkkeen myönteiset vaikutukset ilmaantuvat asteittain viikkojen tai kuukausien aikana.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera joko tyhjään mahaan tai aterian yhteydessä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, huimaus, sydämen tiheälyöntisyys, ummetus, lisääntynyt syljeneritys, painonnousu, päänsärky, vapina, jäykkyys, levottomuus, kouristuskohtaukset, lihasnykäykset, epänormaalit liikkeet, korkea verenpaine, pyörtyminen, äkillinen tajunnan menetys, pahoinvointi, oksentelu, ruokahaluttomuus, suun kuivuminen, virtsan pidätyskyvyttömyys, virtsaamisvaikeus, väsymys, kuume, lisääntynyt hikoilu, lämmönnousu, puhehäiriö.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Clozapin hexal
- Clozapin actavis
- Froidir
- Leronex
- Leronex parano

3.4 Levozin®

- Vaikuttava aine levomepromatsiini, joka on ns. neurolepti.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään pääasiassa psykiatristen sairauksien sekä myös lievempien psyykkisten oireiden hoitoon. Lääkkeellä voidaan hoitaa mm. skitsofreniaa sekä muista syistä johtuvaa mielen rauhattomuutta, sekavuutta ja kiihtymystä. Lääke lievittää ahdistuneisuutta ja masennusta ja tehoaa myös unilääkkeenä. Lisäksi se tehostaa monien kipulääkkeiden vaikutusta.

Vaikutustapa:

- Levomepromatsiini on monivaikutteinen lääke, joka rauhoittaa ja vaimentaa keskushermoston kiihtynyttä toimintaa aivojen eri osissa ja keskuksissa.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan nesteen kera. Lääkkeen säännöllinen käyttö auttaa pitämään sairauden oireet kontrollissa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Huimaus, suun kuivuminen, lievät verenkuvan muutokset, sydämen sykkeen nousu, verenpaineen lasku, iho-oireet, motorinen levottomuus, Parkinsonin taudin kaltaiset oireet (vapina, jäykkyys), pitkäaikaisessa hoidossa pakkoliikkeet ja suun ympäristön vapina.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Levozin
- Nozinan

3.5 Melpax®

- Vaikuttava aine melperoni, joka on psykoosilääke eli neurolepti.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Käytetään skitsofrenian sekä muiden akuuttien ja kroonisten psykoosien hoitoon. Voidaan käyttää myös alkoholin vieroitusoireisiin sekä kehitysvammaisten ja vanhusten sekavuus-, rauhattomuus- ja tuskaistuustiloissa.

Vaikutustapa:

- Psykoosilääkkeet rauhoittavat, vähentävät levottomuutta ja aggressiivisuutta sekä estävät skitsofreniaan liittyviä aistiharhoja ja ajatushäiriöitä.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään runsaan nesteen kera. Lääkkeen voi ottaa aterian yhteydessä tai tyhjään mahaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Suun kuivuminen, huimaus, päänsärky, pahoinvointi, vapina, uneliaisuus, lihanykäyksiä ja -jäykkyyttä, motorista rauhattomuutta.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.6 Neulactil®

- Vaikuttava aine perisiatsiini, joka kuuluu psykoosilääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään vakavien psykiatristen häiriöiden, kuten skitsofrenian hoitoon. Lisäksi sillä hoidetaan vaikeita käytöshäiriöitä, joita voi esiintyä dementian ja kehitysvammaisuuden yhteydessä.

Vaikutustapa:

- Perisiatsiini vaikuttaa keskushermostossa muuttamalla siellä välittäjäaineiden, pääasiassa dopamiinin vaikutustapoja. Tila ja käytöshäiriöt alkavat parantua useiden päivien tai muutaman viikon kuluttua hoidon alkamisesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Painonnousu, parkinsonismi, suun kuivuminen, ihoallergiat, impotenssi, väsymys, huimaus.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.7 Risperdal®

- Vaikuttava aine risperidoni.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen. Oraaliliuos.

Käyttötarkoitus:

- Käytetään skitsofrenian ja manian hoitoon. Pitkäkestoisten aggressioiden lyhytaikaiseen hoitoon potilailla, joilla on Alzheimerin tautiin liittyvä dementia.

Vaikutustapa:

- Lääke vaikuttaa keskushermostossa viestejä välittäviin aineisiin, kuten serotoniiniin ja dopamiiniin siten, että häiriintynyt ja kiihottunut mieliala tasoittuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään nesteen kera. Oraaliliuos annostellaan pakkauksessa olevan annostelu ruiskun avulla. Lääkkeen voi ottaa joko aterian yhteydessä tai niiden välillä. Oraaliliuosta ei saa sekoittaa teehen. Ruiskeliuoksen pistää lääkäri tai sairaanhoitaja lihakseen.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, väsymys, levottomuus, ärtyisyys, ahdistuneisuus, unisuus, huimaus, tarkkavaisuuden heikkeneminen, uupumuksen tunne, unihäiriöt, vapina, oksentelu, ripuli, ummetus, pahoinvointi, ruokahalun lisääntyminen/vähentyminen, vatsakipu, kurkkukipu, suun kuivuminen, painon nousu, ruumiinlämmön kohoaminen, hengitysvaikeudet, keuhkotulehdus, flunssa, hengitystieinfektio, näön hämärtyminen, nenän tukkoisuus, nenäverenvuoto, yskä, virtsatieinfektio, lihaskouristus, tahattomat kasvojen/raajojen liikkeet, nivelkipu, selkäkipu, käsien ja jalkojen turvotus, raajakipu, ihottuma, kiihkeä sydämen syke, rintakipu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Rispazin
- Risperdal
- Risperidon actavis
- Risperidon krka
- Risperidon mylan
- Risperidon orifarm
- Risperidon orion
- Risperin ratiopharm
- Risperidon sandoz
- Risperidon teva
- Risperidone stada

3.8 Risperdal consta injektio®

- Vaikuttava aine risperidoni.

Lääkemuoto:

- Injektiokuiva - aine ja liuotin, depotsuspensiota varten.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään skitsofrenian hoitoon.

Vaikutustapa:

- Lääke vaikuttaa keskushermostossa viestejä välittäviin aineisiin, kuten serotoniiniin ja dopamiiniin siten, että häiriintynyt ja kiihottunut mieliala tasoittuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääke annetaan kahden viikon välein injektiona syväälle hartia- tai pakaralihakseen. Lääkettä ei saa antaa suonensisäisesti.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Levottomuus, unihäiriöt, väsymys, painon nousu/lasku, korkeat verensokeriarvot, oksentelu, ripuli, ummetus, pahoinvointi, suun kuivuminen, vatsavaivat, hengitysvaikeus, keuhkokuume, virtsatieinfektio, vapina, lihasheikkous, kaatuminen, lihaskouristus, maksaentsyymien nousu veressä, anemia, kuukautisten loppuminen, erektiohäiriö, poikkeamat sydämen sähköisessä toiminnassa, korkea verenpaine, rintakipu, ihottuma, pistoskohdan kipu, ihon punoitus.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.9 Serenase®

- Vaikuttava aine haloperidoli, joka kuuluu ns. neurolepteihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti. Injektioneste, liuos. Oraaliliuos. Depot injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

- Haloperidolia käytetään erilaisten psykiatristen sairauksien hoitoon. Pieninä annoksina lääke soveltuu myös tuskaisuuden ja jännittyneisyyden hoitoon. Se tehoaa myös pahoinvointiin, oksenteluun ja nikotukseen.

Vaikutustapa:

- Lääke vaikuttaa keskushermostoon siten, että aivojen ylikiihottunut toiminta rauhoittuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään vesilasillisen kera. Oraaliliuos annostellaan yleensä tipoittain.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ahdistuneisuus, unettomuus, koordinaation poikkeavuus/tahdosta riippumattomat lihasten liikkeet, kehon/alaraajojen ylivilkkaus, päänsärky, masentuneisuus, uneliaisuus, huimaus, näköhäiriöt, verenpaineen lasku, ummetus, suun kuivuminen, lisääntynyt syljen erityys, pahoinvointi, oksentelu, poikkeavuudet maksakokeissa, ihottuma, virtsaamiskyvyttömyys, erektiohäiriö, tahaton painon nousu tai lasku.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.10 Serenase depot injektio®

- Vaikuttava aine haloperidoli, joka kuuluu ns. neurolepteihin.

Lääkemuoto:

- Depot injektioneste, liuos.

Käyttöaihe:

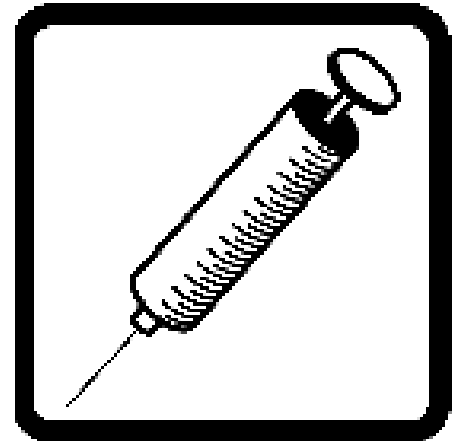
- Haloperidolia käytetään erilaisten psykiatristen sairauksien hoitoon, etenkin kun niihin liittyy kiihtyneisyyttä. Pieninä annoksina lääke soveltuu myös tuskaisuuden ja jännittyneisyyden hoitoon. Se tehoaa myös pahoinvointiin, oksenteluun ja nikotukseen.

Vaikutustapa:

- Lääke vaikuttaa keskushermostoon siten, että aivojen ylikiihottunut toiminta rauhoittuu.

Lääkkeen ottaminen:

- Lääke injisoidaan kerta-annoksena pakaralihakseen. Ei saa antaa laskimoon.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ahdistuneisuus, unettomuus, koordinaation poikkeavuus, tahdosta riippumattomat lihasten liikkeet, kehon/raajojen ylivilkkäisyys, päänsärky, masentuneisuus, uneliaisuus, huimaus, näköhäiriöt, ummetus, suun kuivuminen, lisääntynyt syljeneritys, pahoinvointi, oksentelu, poikkeavuudet maksakokeissa.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.11 Seroguel®

- Vaikuttava aine ketiapiini, joka kuuluu uudempiin psykoosilääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään skitsofrenian ja kaksisuuntaisen mielialahäiriön hoidossa. Lääkettä käytetään myös oireiden lievennyttyä estämään oireiden uusiutumista.

Vaikutustapa:

- Ketapiini vaikuttaa aivoissa pääasiassa serotoniini - ja dopamiini - nimisten välittäjäaineiden toimintaan. Se lievittää harhaisuutta ja muita psykoottisia oireita sekä tasoittaa mielialaa.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään nesteen kera joko ruokailun yhteydessä tai tyhjän mahaan. Depottabletit niellään kokonaisina eikä niitä saa jakaa, murskata eikä pureskella rikki. Depottabletit otetaan vähintään tunti ennen ateriala.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Leukopenia, hyperprolaktinemia, lisääntynyt ruokahalu, epänormaalit unet ja painajaiset, huimaus, uneliaisuus, päänsärky, pyörtyminen, ekstrapyramidaalioireet, dysartria, takykardia, näköhäiriöt, ortostaattinen hypotensio, riniitti, suun kuivuminen, ummetus, ruoansulatushäiriö, lievä voimattomuus, perifeerinen edeema, ärtyneisyys, muutoksia veren rasvaarvoissa, painonnousu.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Ketipinor
- Seroquel
- Quetiapin actavis
- Quetiapin hexal
- Quetiapin mylan
- Quetiapin ratiopharm

3.12 Truxal®

- Vaikuttava aine klooriprotikseeni.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään vakavien psykiatristen häiriöiden, kuten skitsofrenian hoitoon. Lisäksi sitä käytetään vaikean levottomuuden tai tuskaisuuden lievittämiseen. Lääkettä voidaan käyttää myös tehostamaan kipulääkkeiden vaikutuksia.

Vaikutustapa:

- Klooriprotikseeni vaikuttaa keskushermostossa muuttamalla siellä välittäjäaineiden, pääasiassa dopamiinin vaikutustapoja. Tila alkaa parantua useiden päivien tai muutaman viikon kuluttua hoidon alkamisesta.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Voidaan ottaa ruoan yhteydessä tai tyhjään vatsaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, verenpaineen lasku, suun kuivuminen, sydämentykytykset, liikehäiriöt. Haittavaikutukset ovat yleensä lieviä ja enimmäkseen annosriippuvaisia.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.13 Zyprexa®

- Vaikuttava aine olantsapiini, joka kuuluu uudempiin eli epätyypillisiin psykoosilääkkeisiin.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen. Tabletti, suussa hajoava.

Käyttöaihe:

- Käytetään skitsofrenian hoitoon. Voidaan käyttää myös kaksisuuntaisen mielialahäiriön maniavaiheiden hoidossa ja estämään mielialahäiriön uusiutumista.

Vaikutustapa:

- Olantsapiini vaikuttaa usean, aivojen toimintaa eri tavoin säätelevän aineen, kuten dopamiinin ja serotoniinin toimintaan. Se parantaa potilaan mielialaa skitsofreniassa ja maniassa ja lievittää sairauden oireita.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Voidaan ottaa joko ruokailun yhteydessä tai tyhjään vatsaan. Velotab - tabletin voi ottaa ilman vettä. Hajoava tabletti pistetään suuhun, jossa se liukenee nopeasti sylkeeseen, minkä jälkeen se on helppo niellä. Suussa hajoava tabletti pidetään pakkauksessaan ottamishetkeen saakka, sillä se murenee helposti. Suussa hajoavan tabletin voi sekoittaa lasilliseen vettä tai mehua. Liuos nautitaan välittömästi.

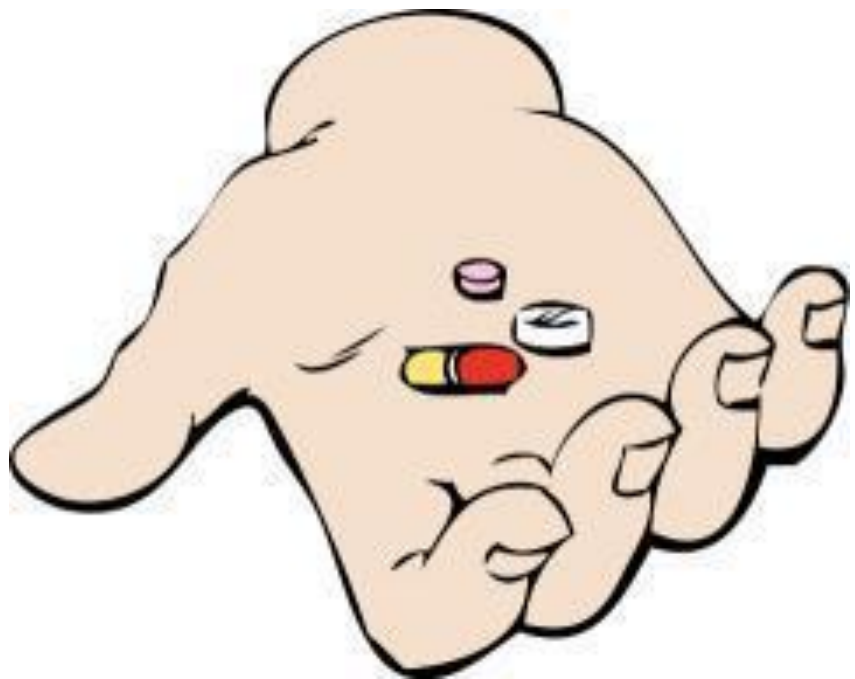

Yleisimmät haittavaikutukset:

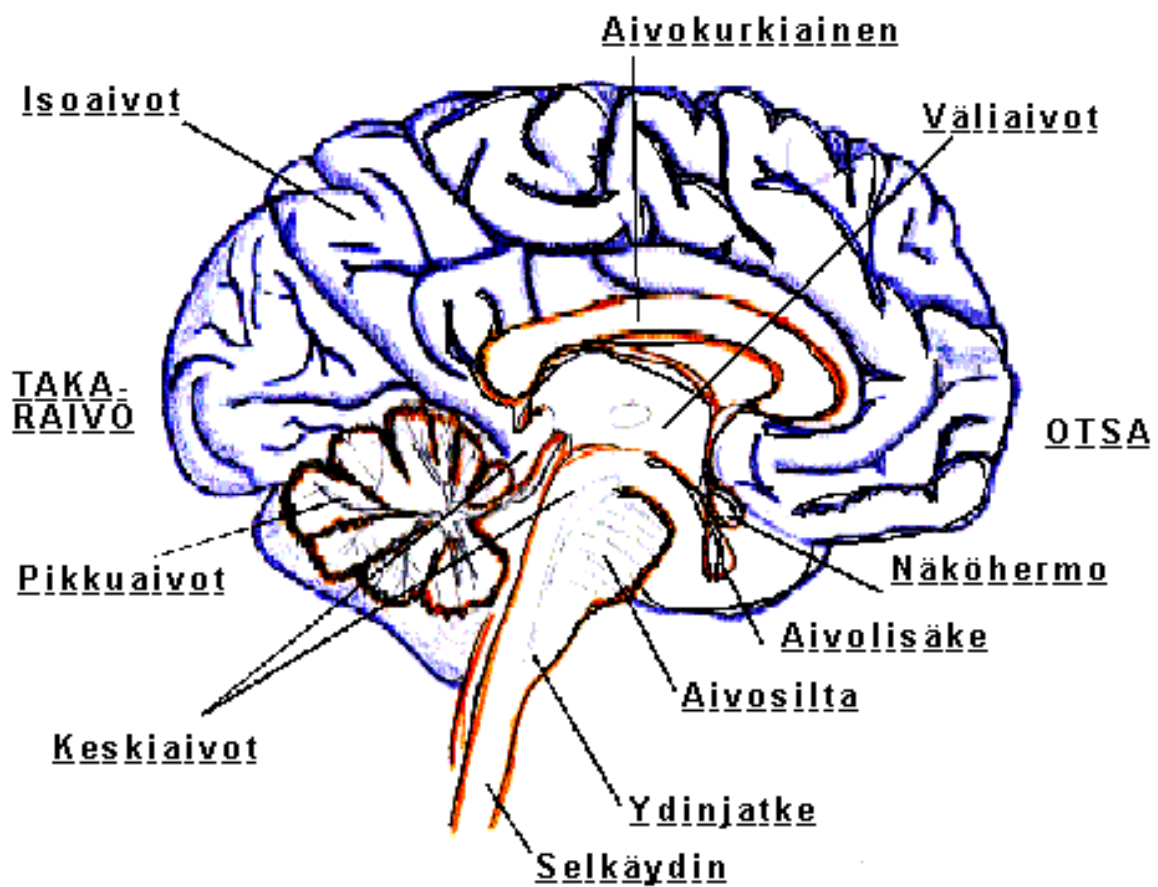
- Eosinofilia, painonnousu, kolesteroliarvojen suureneminen, verensokeriarvojen suureneminen, glukosuria, ruokahalun voimistuminen, uneliaisuus, huimaus, parkinsonismi, ummetus, suun kuivuminen, ihottuma, voimattomuus, väsymys, turvotus.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Olanzapin lilly
- Olanzapin ratiopharm
- Olanzapin sandoz
- Zyprexa
- Zyprexa velotab, suussa hajoava.

XII NEUROLOGISTEN SAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO

1 EPILEPSIALÄÄKKEET

Epilepsia tarkoittaa aivosähkötoiminnan kohtauksittain ilmenevää äkillistä muutosta tai purkausta, johon liittyy tajunnan, motoriikan (liiketoimintojen), aistitoimintojen, autonomisen hermoston tai käyttäytymisen häiriöitä.

Epilepsiat jaetaan kahteen pääryhmään: paikallisalkuisiin ja yleistyviin kohtauksiin. Paikallisalkuisen kohtauksen epileptinen purkaus alkaa osasta toista aivopuoliskoista. Yleistyvien kohtausten sähköiset purkaukset alkavat samanaikaisesti molemmista aivopuoliskoista.

Lääkehoidon tavoitteena on kohtausten ehkäiseminen ja epileptisen oireiston kehittyminen. Lääkehoito aloitetaan yleensä kahden kohtauksen jälkeen, kun diagnoosi on varmistunut. Epilepsian lääkehoito kestää useita vuosia, monet potilaat joutuvat käyttämään lääkkeitä loppuelämänsä ajan.

Useita epilepsialääkkeitä käytetään epilepsian hoidon lisäksi myös kaksisuuntaisen mielialahäiriön ja neuropaattisen kivun hoidossa.

Yleisimmin käytettyjä epilepsialääkkeitä ovat **karbamatsepiini, okskarbatsepiini, valproaatti, lamotrigiini, gabapentiini, pregabaliini, vigabatriini, fenytoiini, klonatsepaami, klobatsepaami ja diatsepaami.**

1.1 Deprakine®

- Vaikuttava aine natriumvalproaatti.

Lääkemuoto:

- Entero - ja depottabletti; oraaliliuos; tipat; injektiokuiva - aine ja liuotin liuosta varten.

Käyttöaihe:

- Lääke on tarkoitettu epilepsian hoitoon. Lääkettä voidaan käyttää myös kaksisuuntaisen mielialahäiriön yhteydessä esiintyvän manian hoitoon.

Vaikutustapa:

- Natriumvalproaatti vaikuttaa keskushermostoon siten, että epilepsialle ominaiset hallitsemattomat sähköpurkaukset aivoissa estyvät tai vähenevät.

Lääkkeen ottaminen:

- Entero- ja depottabletit on nieltävä kokonaisina veden kera. Tipat voidaan sekoittaa esimerkiksi hedelmäsoseeseen. Depotrakeet ripotellaan pehmeään, kylmään / huoneenlämpöiseen ruokaan tai juomaan. Seos niellään välittömästi pureskelematta eikä sitä saa säilyttää myöhempää käyttöä varten. Rakeet voi myös kaataa suoraan suuhun ja niellä kylmän juoman kanssa. Annospussia ei saa jakaa.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Pahoinvointi, oksentelu, ripuli, ruokahalun muutokset, ruoansulatushäiriöitä, väsymys, uneliaisuus ja päänsärky.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Absenor
- Orfiril

1.2 Gabapentin®

- Vaikuttava aine gabapentiini.

Lääkemuoto:

- Kapseli, kova.

Käyttöaihe:

- Epilepsian hoito muiden lääkkeiden lisänä, jos muut lääkkeet eivät sovi huonon tehon tai haittavaikutusten takia. Gabapentiinia käytetään myös mm. diabeteksen yhteydessä esiintyvän hermoperäisen kivun hoitoon.

Vaikutustapa:

- Lääke osallistuu aivojen aineenvaihduntaan rauhoittaen epileptisiä kouristuksia aiheuttavia sähköpurkauksia.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapseli otetaan nesteen kera ruoan kanssa tai ilman. Kapselia ei saa pureskella. Lääkeannokset tulisi ottaa mahdollisimman tarkoin ohjeiden mukaisina kellonaikoina.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, nukahtelu, uupumus, väsymys, huimaus, päänsärky, unettomuus, painonnousu, ruokahaluttomuus, ataksia, nystagmus, vapina, muistamattomuus, keskushermostollinen levottomuus, harhatunteukset, ruuansulatushäiriöt, oksentelu, pahoinvointi, hermostuneisuus, mielialan vaihtelut, kaksoiskuvat, näköhäiriöt, nivelkipu, lihaskipu, selkäsärky.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Gabapentin actavis
- Gabapentin orifarm
- Gabapentin ratiopharm
- Gabrion
- Neurontin

1.3 Hydantin®

- Vaikuttava aine fenytoiini.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Käytetään epilepsian eri muotojen hoitoon.

Vaikutustapa:

- Fenytoiini estää tehokkaasti epänormaalien sähköisten ärsykkeiden etenemistä ja leviämistä aivoissa, jolloin lihasten hallitsematon kouristelu ja muut epilepsiaan liittyvät oireet vähenevät.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Lääke otetaan mieluiten ruokailun yhteydessä, koska ruoka voi vähentää lääkkeen aiheuttamaa vatsan ärsytystä ja pahoinvointia.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, huimaus, vapina, pahoinvointi, oksentelu, ienhyperplasia, allerginen ihottuma, ihokarvoituksen lisääntyminen.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.4 Keppra®

- Vaikuttava aine levetirasetaami.

Lääkemuoto:

- Kalvopäällysteinen tabletti; oraaliliuos; infuusiokonsentraatti, liuosta varten.

Käyttöaihe:

- Käytetään epilepsialääkkeenä joko yksinään tai yhdessä muiden epilepsialääkkeiden kanssa.

Vaikutustapa:

- Epilepsialääkkeet vaikuttavat keskushermostossa, jossa ne jarruttavat aivosähkötoiminnan poikkeuksellisia purkauksia. Näin lääkkeet pyrkivät ehkäisemään epilepsiakohtauksia.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletti niellään runsaan nesteen kera. Oraaliliuos liuotetaan lasilliseen vettä. Lääkeannos otetaan aterian yhteydessä tai tyhjään vatsaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Uneliaisuus, voimattomuuden tunne, infektiot, verihiutaleiden määrän väheneminen veressä, syömishäiriö, ahdistuneisuus, masennus, mielialanvaihtelut, päänsärky, kouristukset, vapina, muistamattomuus, kaksoiskuvat, kiertoaiheisuus, yskä, pahoinvointi, ripuli, oksentelu, ihottuma, lihaskipu.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.5 Lyrica®

- Vaikuttava aine pregabaliini.

Lääkemuoto:

- Kova kapseli.

Käyttöaihe:

- Käytetään epilepsialääkkeenä, neuropaattisen kivun ja yleistyneen ahdistuneisuushäiriön hoitoon.

Vaikutustapa:

- Pregabaliini vaikuttaa keskushermostossa, jossa se mm. rauhoittaa yliärtyneitä kipuhermosoluja, vähentää paikallisalkuisia epilepsiakohtauksia ja lievittää ahdistuneisuutta.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapselit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään vatsaan.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Heitehuimaus, väsymys, ruokahalun lisääntyminen, sekavuus, ajan-/paikantajan hämärtyminen, sukupuolivietin muutokset, ärtyneisyys, tarkkaavuuden häiriöt, muistin heikkeneminen, vapina, päänsärky, näön hämärtyminen, kiertohuimaus, suun kuivuminen, ummetus, oksentelu, ilmavaivat, erektiovaikeudet, turvotus.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.6 Rivatril®

- Vaikuttava aine klonatsepaami, joka kuuluu bentsodiatsepiineihin.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään epilepsian hoitoon yleensä yksin tai joskus myös samanaikaisesti muiden lääkkeiden kanssa.

Vaikutustapa:

- Rivatril vähentää lihaskouristuksia keskushermoston välityksellä.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit otetaan suun kautta runsaan nesteen kera. Lääke otetaan yleensä kerta-annoksena iltaisin.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Väsymys, uneliaisuus, huimaus, koordinaatiohäiriöt. Haittavaikutukset ovat yleensä tilapäisiä ja vähenevät tavallisesta hoidon aikana.

Rinnakkaisvalmisteet:-

1.7 Topimax®

- Vaikuttava aine topiramaatti.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen; kapseli, kova.

Käyttöaihe:

- Käytetään epilepsia-kohtausten hoitoon joko yksinään tai yhdessä muiden lääkkeiden kanssa. Voidaan käyttää myös migreenin estohoitoon.

Vaikutustapa:

- Topiramaatti ja muut epilepsialääkkeet vaikuttavat keskushermostossa, jossa ne jarruttavat aivosähkötoiminnan poikkeuksellisia purkauksia. Näin lääkkeet pyrkivät ehkäisemään epilepsia-kohtauksia.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina, eikä niitä saa jakaa tai murskata. Myös kapseli voidaan niellä kokonaisena, mutta sen voi myös varovasti avata ja sekoittaa sisällön pehmeään ruokaan, tämä seos niellään siten, ettei kapselin sisältöä pureskella. Lääkkeen voi ottaa tyhjään mahaan tai ruokailun yhteydessä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Painon lasku/nousu, pistely raajoissa, raukeus, uneliaisuus, huimaus, ripuli, pahoinvointi, nenän tukkoisuus, kurkkukipu, väsymys, masentuneisuus, mielialan/käytöksen muutokset, ruokahaluttomuus, veren punasolumäärän lasku, sekavuus, keskittymis- ja muistivaikeudet, puheen puuroutuminen, kömpelyys, makuistinten vääristyminen, näköhäiriöt, korvien soiminen, korvakipu, hengenahdistus, nenäverenvuoto, oksentelu, ummetus, mahakipu, ruoansulatushäiriöt, suun kuivuminen, munuaiskivet, tiheä virtsaaminen, virtsaamiskipu, ihottuma, nivelkipu, lihaskouristukset, rintakipu, kuume, voimattomuus, yleinen huonovointisuus, allerginen reaktio.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Topiramat mylan
- Topiramat orion
- Topiramat ratiopharm
- Topiramat sandoz

2 PARKINSONISMI LÄÄKKEET

Parkinsonin tauti on etenevä keskushermostoa rappeuttava sairaus. Parkinsonin oireet johtuvat hermosolujen tuhoutumisesta aiheutuvasta dopamiinin vähenemisestä keskiaivoissa. Osa oireista johtuu siitä, että aivojen asetyylikoliini - nimistä välittäjäainetta on aivoissa vähitellen enemmän kuin dopamiinia. Tauti alkaa useimmiten lievänä ja pahenee vuosien mittaan. Parkinsonin tautia muistuttavan oireyhtymän voivat aiheuttaa myös psykoosilääkkeet.

Parkinsonin taudin oireisiin kuuluvat lepovapina (tremor), liikkeiden hidastuminen (hypokinesia), jäykkyyden lisääntyminen (rigiditeetti), liikkeiden vähyyys (akinesia) ja hitaus (bradykinesia), kasvojen ilmeiden ja silmien räpsytyksen väheneminen (hypomimia), puheen monotonisuus, myötäliikkeiden väheneminen ja askelten lyheneminen.

Parkinsonin taudin hoito koostuu liikunnasta, lääkkeistä ja joskus kirurgiasta. Liikunnalla pyritään yleisen suorituskyvyn ja nivelten liikelaajuuden säilyttämiseen. Lääkehoidolla pyritään lisäämään aivojen dopamiinin määrää tai sen vaikutuksia. Lääkityksellä voidaan estää myös asetyylikoliinin vaikutuksia ns. antikolinergisilla lääkeaineilla, näin voidaan korjata epätasapainoa dopamiinin ja asetyylikoliinin välillä.

Parkinsonin lääkehoidossa käytetään **pramipeksolia, ropinirolia, levodopaa, selegiinia, rasalgiinia, entakaponia, tolkaponia** sekä **amandatiinia**.

2.1 Ipsatol®

- Vaikuttava aine biperideeni.

Lääkemuoto:

- Tabletti.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään eri syistä johtuvan parkinsonismin hoitoon sekä lievittämään joidenkin lääkkeiden haittavaikutuksena ilmeneviä, parkinsonismia muistuttavia oireita. Lääkettä voidaan käyttää mm. kolmoishermostöä.

Vaikutustapa:

- Ipsatolin vaikuttava aine kuuluu ns. antikolinergisiin lääkkeisiin, jotka lievittävät parkinsonismin oireita aivojen välityksellä. Lääke auttaa vapinaan ja lihasten jäykkyyteen ja vähentää hidastuettua liikettä. Lääke lievittää myös parkinsonismiin liittyviä psyykkisiä oireita, kuten masentuneisuutta ja ärtyisyyttä.

Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ärtynisyys, levottomuus, ahdistuneisuus, muistihäiriöt, hallusinaatiot, delirium, silmänpaineen nousu, suun kuivuminen, vähentynyt hikoilu, aistiharhat, lähinäön häiriöt.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Akineton
- Ipsatol

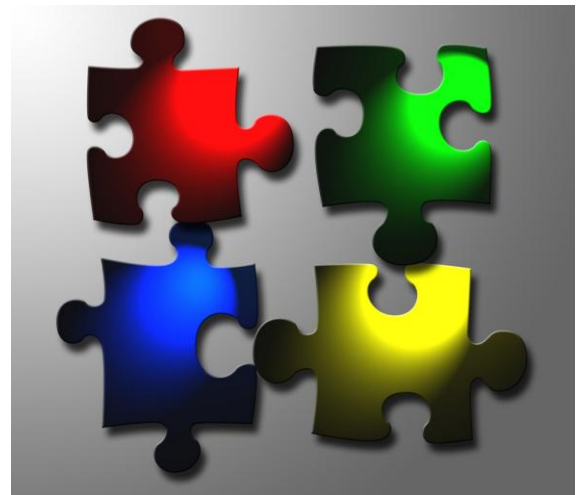

3 MUISTISAIRAUKSIEN LÄÄKEHOITO

Alzheimerin tauti on yleisin dementiaa eli älyllisten kykyjen heikkenemistä aiheuttava, etenevä muistisairaus. Alzheimerin tauti kehittyy hitaasti. Sille on tunnusomaista muistin ja muiden älyllisten toimintojen kokonaisvaltainen heikentyminen, myöhemmässä vaiheessa ilmenee myös persoonallisuusmuutoksia.

Alzheimerin taudin syy on vielä tuntematon. Potilaan aivoihin kertyy liukenemattomasta valkuaisaineesta muodostuneita säikeitä (amyloidia) ja suuri osa isoavokuoren hermosoluista katoaa hiljalleen. Aivojen asetyylikoliini - nimisen välittäjäaineen toiminta heikkenee.

Lievän tai keksivaikean Alzheimerin taudin oireita voidaan lievittää tehostamalla aivojen asetyylikoliinin toimintaa ns. **AKE - lääkkeillä**. AKE - lääkkeet parantavat tarkkaavaisuutta, keskittymiskykyä, yleistä suorituskkyä ja päivittäisistä toimista selviytymistä, käytösoireet voivat myös helpottua. Muistitoimintaan vaikutus on vähäisempää. Lääkehoito siirtää toimintakyvyn heikkenemistä ja laitoshoitoon päätymistä useita kuukausia. Lääkkeet eivät estä taudin etenemistä ja lääkehoidosta huolimatta oireet lisääntyvät taudin edetessä.

Memantiini on lääkeaine, joka sitoutuu suoraan aivosolujen glutamaattireseptoreihin ja vaikuttaa suotuisasti keskushermoston glutamaattitasapainoon. Glutamaatti on hermosolujen välistä tiedonsiirtoa stimuloiva välittäjäaine.

3.1 Ebixa®

- Vaikuttava aine memantiini, joka kuuluu NMDA (N - metyyli - D - aspartaatti) - reseptoriantagonistien lääkeryhmään.

Lääkemuoto:

- Tabletti, kalvopäällysteinen; oraaliliuos.

Käyttöaihe:

- Käytetään keskivaikean ja vaikean Alzheimerin taudin hoitoon.

Vaikutustapa:

- Memantiini vaikuttaa aivoissa glutamaatin toimintaan. Glutamaatti (glutamiinihappo) on aminohappo ja yksi keskushermoston välittäjäaineista. Memantiini sitoutuu glutamaattireseptoreihin eli NMDA-reseptoreihin estäen glutamaatin sitoutumista. Näin lääke vähentää liiallisen glutamaatin haitallisia vaikutuksia ja pyrkii lievittämään taudin oireita ja auttamaan potilasta selviytymään paremmin päivittäisistä tehtävistään.

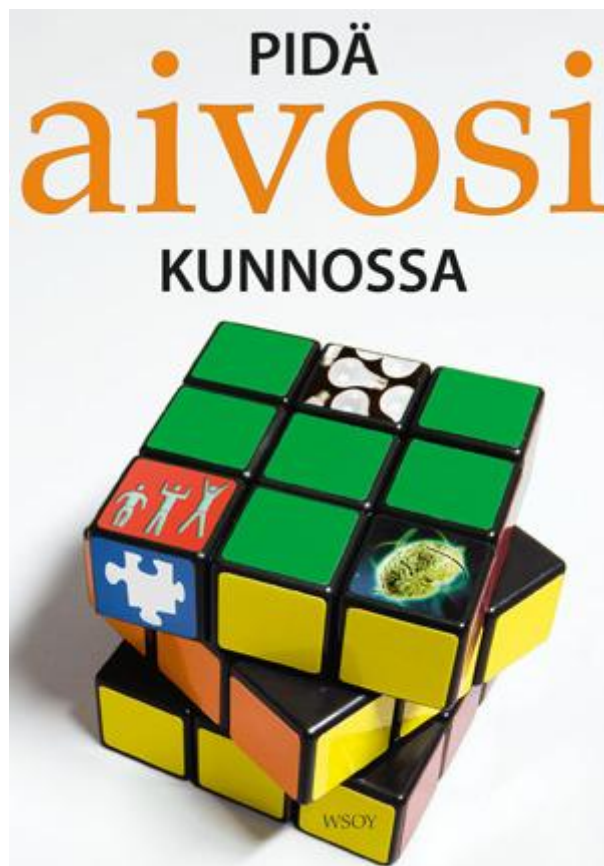
Lääkkeen ottaminen:

- Tabletit annostellaan kerran vuorokaudessa, ne on otettava samaan aikaan joka päivä. Tabletit voidaan ottaa joko aterian yhteydessä tai tyhjään vatsaan. Tabletit niellään kokonaisina runsaan nesteen kera. Tippaliuosta ei saa kaataa pullosta tai pumpata suoraan suuhun, vaan se pitää pumpata lusikkaan tai vesilasiin.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Päänsärky, uneliaisuus, sekavuus, aistiharhat, oksentelu, poikkeava kävely, sydämen vajaatoiminta, laskimotukos.

Rinnakkaisvalmisteet:-

3.2 Exelon®

- Vaikuttava aine rivastigmiini.

Lääkemuoto:

- Kapseli, kova; oraaliliuos; laastari.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään Alzheimerin taudista johtuvan lievän ja keskivaikean demention oireiden hoitoon. Voidaan käyttää myös Parkinsonin tautiin liittyvän demention hoidossa.

Vaikutustapa:

- Rivastigmiini tehostaa aivoissa vaikuttavan asetyylikoliini -välittäjäaineen toimintaa. Se lievittää Alzheimerin taudin oireita ja pyrkii hidastamaan taudin etenemistä. Lääke ei paranna sairautta, mutta se auttaa potilasta selviytymään paremmin päivittäisistä tehtävistään.

Lääkkeen ottaminen:

- Kapseli niellään nesteen kera kokonaisena, mieluummin aterian jälkeen. Sitä ei saa ottaa tyhjään vatsaan. Oraaliliuosta otetaan pullosta pakkauksessa olevaa annosruiskua käyttäen. Lääkkeen voi niellä suoraan ruiskusta. Laastari kiinnitetään puhtaaseen, kuivaan, karvattomaan ja ehjään kohtaan selkään, olkavarteen tai rintakehään. Se vaihdetaan 24 tunnin välein.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Ruokahaluttomuus, kiihtymystilat, sekavuus, ahdistuneisuus, huimaus, päänsärky, uneliaisuus, vapina, pahoinvointi, oksentelu, ripuli, voimakas hikoilu, väsymys, heikkous, huonovointisuus, painon lasku.

Rinnakkaisvalmisteet:

- Exelon
- Exelon orifar
- Exelon parano

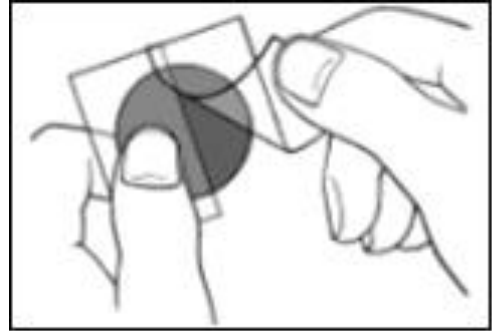

3.3 Exelon 4,6mg/24 h depotlaastari®

- Vaikuttava aine rivastigmiini.

Lääkemuoto:

- Depotlaastari.

Käyttöaihe:

- Lääkettä käytetään Alzheimerin taudista johtuvan lievän ja keskivaikean demention oireiden hoitoon. Voidaan käyttää myös Parkinsonin tautiin liittyvän demention hoidossa.

Vaikutustapa:

- Rivastigmiini tehostaa aivoissa vaikuttavan asetyylikoliini -välittäjäaineen toimintaa. Se lievittää Alzheimerin taudin oireita ja pyrkii hidastamaan taudin etenemistä

Lääkkeen ottaminen:

- Laastari kiinnitetään kerran vuorokaudessa joko ylä- tai alaselkään, olkavarteen tai rintakehän alueelle. Ihon tulee olla puhdas, kuiva, karvaton ja terve. Laastaria ei saa kiinnittää vahingoittuneelle iholle. Laastarin kiinnityskohtaa tulee vaihdella, jotta välttyttäisiin ihoärsytykseltä.

Yleisimmät haittavaikutukset:

- Kiihtyneisyys, uneliaisuus, yleinen huonovointisuus, vapina, sekavuus, lisääntynyt hikoilu.

Rinnakkaisvalmisteet:-